

वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन तथा प्राविधिक पुस्तिका आ.व. २०७६/०७७

प्रदेश सरकार

भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय

कृषि विकास निर्देशनालय

बीउ बिजन प्रयोगशाला

गण्डकी प्रदेश, पोखरा

फोन नं : ०६१-४६८१०१, ४६८०८७

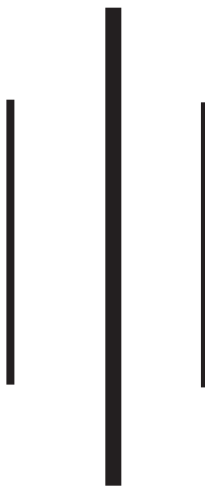
seedlabgandaki.gov.np

बीउ बिजन प्रयोगशाला गण्डकी

●बीउ बिजन ऐन, २०८५ (पहिलो शंसोधन, २०६८) अनसार संकेतपत्र नलगाई बीउ बिजन बिक्री बितरण गरेमा दण्ड सजायको व्यवस्था छ । ●

बार्षिक प्रगति प्रतिवेदन तथा प्राविधिक पुस्तिका २०७६/०७७

प्रदेश सरकार

भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय
कृषि बिकास निर्देशनालय

बीउ बिजन प्रयोगशाला

गण्डकी प्रदेश
पोखरा, कास्की

सही उद्धरण

: बार्षिक प्रगति प्रतिवेदन तथा प्राविधिक

पुस्तिका २०७६/०७७

बीउ बिजन प्रयोगशाला, पोखरा

प्रकाशक

: बीउ बिजन प्रयोगशाला, पोखरा

प्रकाशन मिति

: चैत्र, २०७६

प्रकाशन प्रति

: ५००

सर्वाधिकार©

: प्रकाशकमा सुरक्षित

मुद्रक

: गोर्खाली अफसेट प्रेस, पोखरा

फोन : ०६१-५३६९५६

दुई शब्द

कृषि उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धिका लागि बालीका नयाँ जातहरू र गुणस्तरीय बीउ पहिलो र प्रमुख लागत सामग्री हो। बाली उत्पादन गर्न आवश्यक सामग्रीहरू मध्ये गुणस्तरीय बीउ बिजनको मात्र प्रयोग गर्दा सामान्य बीउ बिजनको तुलनामा २०-२५% सम्म उत्पादन बढ्छ। नेपालले विश्व व्यापार संगठनको सदस्यता प्राप्त गरिसकेको सन्दर्भमा तुलनात्मक लाभका बालीहरूको गुणस्तरयुक्त बीउ उत्पादन गरी निर्यात समेत गर्न सकिने संभावना पनि रहेको छ। जातीय विकास तथा सम्बर्द्धन, बीउ उत्पादन, प्रशोधन, बजारीकरण र उपभोग जस्ता बीउ बिजन मूल्य श्रृंखलाका अवयवहरूको व्यवस्थापन नै गुणस्तरीय बीउ बिजनको उपलब्धताको लागि आजको आवश्यकता हो।

कृषि उत्पादनमा वृद्धि तथा खाद्य सुरक्षामा दीगो सुधारका बीउ बिजन प्रणालीलाई व्यवस्थित गर्ने उद्देश्यका साथ गण्डकी प्रदेशमा साल २०७५ असोज १० गते स्थापना भई यस बीउ बिजन प्रयोगशालाले गण्डकी प्रदेशमा उत्पादन हुने बीउ बिजनहरूको गुणस्तर नियन्त्रणका लागि कार्यक्रम संचालन गरिरहेको छ। साथै बीउ बिजन मूल्य श्रृंखलाका पात्रहरूको क्षमता अभिवृद्धि गर्दै बीउ बिजन प्रमाणिकरण निर्देशिका, २०७४ अनुसार खडा बीउ बाली निरीक्षण, बीउ परीक्षण र संकेतपत्र जारी यस प्रयोगशालाको प्रमुख दायित्व हो। जसको लागि बीउ बिजन गुणस्तर नियन्त्रण केन्द्र, नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषद्, नेपाल बीउ व्यवसायी संघ, बीउ उत्पादक समूह, सहकारी एवम् कम्पनीहरू समेतको सहकार्य गरिरहेका छौं।

यस पुस्तिकामा यो प्रयोगशालाले आ.व.२०७५/७६मा सम्पादन गरेका कार्यक्रमका उपलब्धिहरूलाई समावेश गरी प्रादेशिक बीउ बिजनका तथ्याङ्क एवम् विवरणबारे जानकारी गराउने कोशिस गरिएको छ। यसरी तयार पारिएको यो दस्तावेजले बीउ बिजनसँग सम्बन्धित सम्पूर्ण सरोकारवालाका लागि उपयोगी हुनेछ भन्नेले विश्वास लिएको छ। यो पुस्तिका प्रकाशनको लागि भूमिका निर्वाह गर्ने यस प्रयोगशालाका बाली विकास अधिकृत श्री सुकदेव सुवेदी, अधिकृत श्री जयन्द्र कुमार श्रेष्ठ, नायब प्राविधिक सहायक श्री मनजीत राना लगायत आर्थिक तथा प्रशासनिक व्यवस्थापनमा खटिने कर्मचारीहरू अधिकृत श्री डाँसीराम पौडेल र सह-लेखापाल श्री पुष्पा गौतम धन्यवादको पात्र हुनुहुन्छ।

अन्त्यमा, यस पुस्तिकामा कुनै कमि कमजोरीहरू पाईएमा यहाँहरूबाट प्राप्त सृजनात्मक पृष्ठपोषणको आधारमा क्रमश सुधार गर्दै परिष्कृत रूपमा आगामी दिनमा प्रकाशन गरिने छ।

धन्यवाद।

सुदिप खतिवडा

प्रमुख

बिषय सूची

दुई शब्द	ii
बिषय सूची	iii
१. बीउ बिजन प्रयोगशाला	१
क. परिचय	१
ख. उदेश्य	१
ग. संगठनात्मक संरचना	२
घ. कर्मचारी विवरण	२
ड. सुशासन व्यवस्थापन र संचालन	३
२. गण्डकी प्रदेश	५
क. भौगोलिक अवस्थिति	५
ख. क्षेत्रफल	५
ग. सिमाना	५
घ. राजनैतिक प्रशासनिक विभाजन	६
ड. जनसंख्या सम्बन्धी विवरण	७
३. कृषिसँग सम्बन्धित बाली र उत्पादन तथ्याङ्क	८
क. प्रदेशमा कृषि जमिनको स्थिति	८
ख. प्रमुख बालीको क्षेत्रफल, उत्पादन र उत्पादकत्व	९
१. गोरखा जिल्ला	९
२. लम्जुङ्ग र मनाङ्ग जिल्ला	१०
३. पर्वत र बाग्लुङ्ग जिल्ला	१२
४. स्याङ्गजा र कास्की जिल्ला	१३

५. म्याग्दी र मुस्ताङ्ग जिल्ला	१४
६. तनहुँ र नवलपुर जिल्ला	१६
७. प्रदेशको एकमुष्ठ	१७
ग. बीउको आवश्यक परिमाण	१९
घ. प्रदेशस्तरमा बीउको आवश्यक परिमाण (एकमुष्ठ)	२१
ङ. गण्डकी प्रदेशका बीउ उत्पादनमा संलग्न समूह, सहकारी र कम्पनीहरू	२३
च. नेपालमा दर्ता भएका बीउ बिजन प्रशोधन कारखानाहरूको विवरण	२६
छ. नेपालमा संचालनमा रहेका बीउ बिजन प्रयोगशालाहरूको विवरण	२९
ज. मूल बीउ उत्पादनका अनुमति लिएका निकायहरूको विवरण	३१
झ. नेपालका बीउ बिजन आयातकर्ताहरूको विवरण	३८
४. कार्यक्रम तथा प्रगति विवरण	४२
४.१ वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन २०७५/७६	४२
४.२ बजेट खर्च शिर्षक नं ७०४३५३९१ संघीय सरकारबाट हस्तान्तरित कार्यक्रमको प्रगति (०७५/७६)	४३
४.३ बजेट खर्च शिर्षक नं ७०४३५३५१ तर्फ प्रदेश सरकारका कार्यक्रमको प्रगति (०७५/७६)	४४
४.४ बजेट खर्च शिर्षक नं ७०४३५३९१ तर्फ प्रदेश सरकारको कार्यक्रम प्रगति (०७५/७६)	४६
४.५ आ.व. २०७५/०७६ मिति २०७६ अषाढ महिनाको जनशक्तिको अवस्था	४७
४.६ आ.व. २०७५/०७६ राजस्व विवरण	४८
४.७ उल्लेखनिय क्रियाकलाप तथा त्यसबाट भएका उपबिधिहरूको विवरण (२०७५/७६)	४८
४.८ मुख्य समस्याहरूको विवरण (२०७५/७६)	४९
४.९ नयाँ कार्यक्रमहरूको लागि प्रस्तावीत कार्यविधि तथा नर्मस विवरण (२०७५/७६)	५०
५. स्वीकृत कार्यविधि	५१
बीउ उत्पादन परिमाणको आधारमा नगद प्रोत्साहन अनुदान कार्यक्रम संचालन कार्यविधि, २०७६	५१
६. बीउ बिजनको गुणस्तर नियन्त्रणसँग सम्बन्धित आवश्यक कागजातको ढाचाँ	६१

६.१	प्रजनन् बीउ प्रमाणिकरण फाराम	६१
६.२	बीउ प्रमाणीकरणका लागिदिनु पर्ने बीउ बाली खेत निरीक्षण पूर्व जानकारी फाराम	६२
६.३	बीउ बाली खेत निरीक्षण प्रतिवेदन फाराम	६४
६.४	बीउ नमूना परीक्षणको लागि पठाउदा भर्ने बीउ बिजनको नमुना विवरण फाराम	६९
६.५	बीउ बिजन प्रयोगशाला, पोखराबाट प्रदान गर्ने सेवा र लाग्ने दस्तुर	६९
७.	प्रमुख बालीको विभिन्न अवस्थामा गरिने बाली निरीक्षणको न्यूनतम संख्या	७२
८.	खेतमा बीउ बालीको न्यूनतम स्तरको मापदण्ड	७६
	क. अन्नबाली	७६
	ख. तरकारी बाली	७८
९.	जातीय विकास सम्बर्द्धन एवम् मूल बीउ उत्पादन सम्बन्धी सूचना	८३
१०.	मूल/श्रोत बीउ उत्पादन गर्नको लागि अनुमतिपत्रको ढाँचा	८५
११.	लट बनाउने तरिका	८७
१२.	बीउ बिजनको नमूना संकलन	९३
१३.	विभिन्न बालीहरुको नमूनाको तौल	१००
१४.	यर्थाथ संकेतपत्रको लागि आवश्यक बीउको न्यूनतम मापदण्ड	१०६
१५.	प्रमाणिकरणको लागि बीउको न्यूनतम मापदण्ड	१०७

१. बीउ बिजन प्रयोगशाला

क. परिचय

बीउ बिजन भन्नाले भ्रौण बिरूवा (Embryonic plant), खाद्य पदार्थ र सुरक्षात्मक आवरण भएका परिपक्व ओभ्युल (Matured ovule) वा यौनिक वा वानस्पतिक तरिकाले पुनरोत्पादन (Reproduction) गरी बाली उत्पादन गर्नका लागि छुर्ने वा रोप्ने काममा प्रयोग गर्न सकिने बीउ बिजन वा बीज हो।

बाली उत्पादनका लागि बीउ बिजन मात्र पनि गुणस्तरिय प्रयोग गरियो भने बाली उत्पादकत्वमा २० देखि २५ प्रतिशतले बृद्धि आउँछ। यस गण्डकी प्रदेशको चालु आ.व. २०७६/७७को नीति तथा कार्यक्रममा पनि पाँच वर्षमा खाद्यान्न उत्पादन दोब्बर बनाउने लक्ष्यका साथ कार्यक्रम संचालन गर्ने सन्दर्भमा गुणस्तरीय बीउ बिजनको उत्पादन र उपलब्धता सुनिश्चित गर्नु पर्ने हुन्छ। बीउ बिजनको प्याकेट वा बोरा लगाईने संकेत पत्र (ट्याग) ले यस किसिमका बीउ बिजनको गुणस्तर नियन्त्रणमा सहयोग पुर्‍याउने गर्दछ। यस प्रदेशमा उत्पादन हुने बीउ बिजनका गुणस्तरसँग सम्बन्धित मापदण्डहरूको मूल्याङ्कन एवम् नियमन गर्ने उद्देश्यका साथ गण्डकी प्रदेशमा मिति २०७५ असोज १० गतेका दिन पोखरा-१७, बिरौटा स्थित कृषि कम्पेक्स भित्र बीउ बिजन प्रयोगशालाको स्थापना भएको हो। प्रदेशस्तरमा बीउ बिजन व्यवस्थापनको विषय/क्षेत्रमा नेतृत्व लिने सरकारी निकायको रूपमा यस प्रयोगशालाको मुख्य काम बीउ बालीको निरीक्षण र बीउ परीक्षण नै हो। बीउ बिजन ऐन, २०४५ को दोश्रो संशोधनका लागि प्रस्तावित **प्रादेशिक बीउ व्यवस्थापन समिति** गठन गरी समयमा आवश्यक परिमाणमा गुणस्तरीय बीउ बिजन यस प्रदेशका कृषकहरूलाई उपलब्ध गराउन योजना तयारी देखि कार्यान्वयन तथा अनुगमनसम्म यस बीउ बिजन प्रयोगशालाको भूमिका परिकल्पना गरिएको हो।

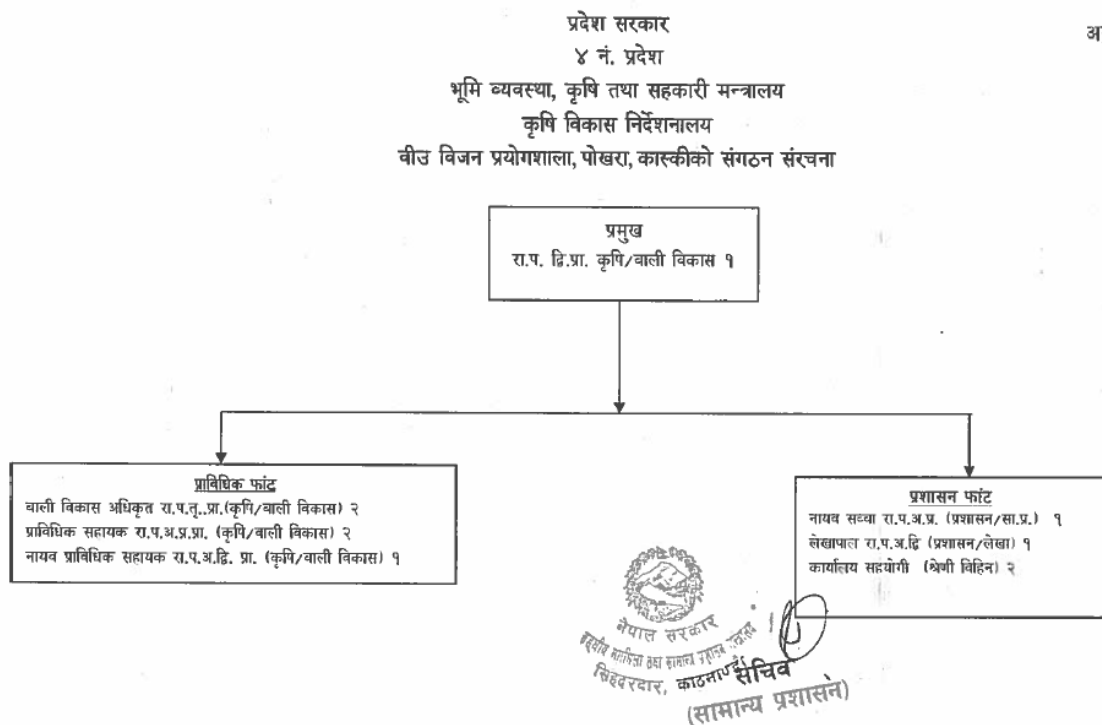
ख. उद्देश्य

गण्डकी प्रदेशभर बीउ बिजन गुणस्तर नियन्त्रण पद्धति कार्यान्वयन गरी सर्वसाधारण कृषक वर्गलाई गुणस्तरयुक्त बीउ उपलब्धतामा सुनिश्चिता गराउने।

- प्रमाणिकरण पद्धती अनुसार बीउ उत्पादन गर्ने कृषक वा संस्थाहरूको बीउ बाली निरीक्षण, बीउ नमूना संकलन र बीउ परीक्षण गरी तोकिएको मापदण्ड पाइएमा संकेत पत्र जारी गर्ने।

- यथार्थ संकेत पत्र पद्धती अनुसार बीउ उत्पादन गर्ने कृषक वा संस्थाहरुको बीउ परीक्षण गरी गुणस्तर बीउ बिजनको प्रमाण जारी गर्ने।
- प्रदेशस्तरमा बीउ बिजनको बासलात तयार गरी बीउ बिजन व्यवस्थापनमा सहयोग गर्ने। गुणस्तरयुक्त बीउ बिजन उपलब्ध गराउन सहयोग गर्ने।
- स्थानियस्तर तथा प्रादेश भित्र बीउ उत्पादन तथा संकेत पत्र (ट्याग) जारी गर्न प्राविधिक सहयोग गर्ने।
- विभिन्न स्तरका बीउ बिजनको उत्पादन तथा उपलब्धताको लागि प्राविधिक एवम् समन्वयात्मक सहयोग गर्ने।
- बीउ बिजन सम्बन्धी नीति, ऐन र नियमावली अनुसार निर्देशिका तथा कार्यविधि तयार पारी कार्यान्वयन गर्न अन्य बीउ बिजनसँग सरोकारवाला निकायहरूसँग समन्वय गर्ने तथा परामर्श दिने/लिने।

ग. संगठनात्मक संरचना

घ. कर्मचारी विवरण

क्र.स.	कर्मचारीको नाम	शाखा/पद	सम्पर्क नम्बर
१	सुदिप खतिवडा	प्रमुख/बरिष्ठ बाली विकास अधिकृत	९८५६०१३१०१
२	सुक देव सुबेदी	प्राविधिक/बाली विकास अधिकृत	९८५६०५८७१९
३	डाँसीराम पौडेल	प्रशासन/अधिकृत	९८४६०७१२४२
४	जयन्द्र कुमार श्रेष्ठ	प्राविधिक/अधिकृत	९८४६०२७३०४
४	दिनेश पाठक	प्राविधिक सहायक	९८५५०५२६२२
५	पुष्पा गौतम	प्रशासन/सह-लेखापाल	९८४६१९२५०६
६	बिमला बिष्ट	नायव प्राविधिक सहायक/प्राविधिक	९८४४८६६०००
७*	मनजीत राना	नायव प्राविधिक सहायक/प्राविधिक	९८४३८५७०६९
७	यम प्रसाद उपाध्याय	प्रशासन/कार्यालय सहयोगी	९८४६६१३९६४
८	जीत बहादुर भुजेल	प्रशासन/कार्यालय सहयोगी	९८०६६३२९५५
९*	बिशु बाबु थापा	हलुका सवारी चालक/प्रशासन	९८४६६१३९६४

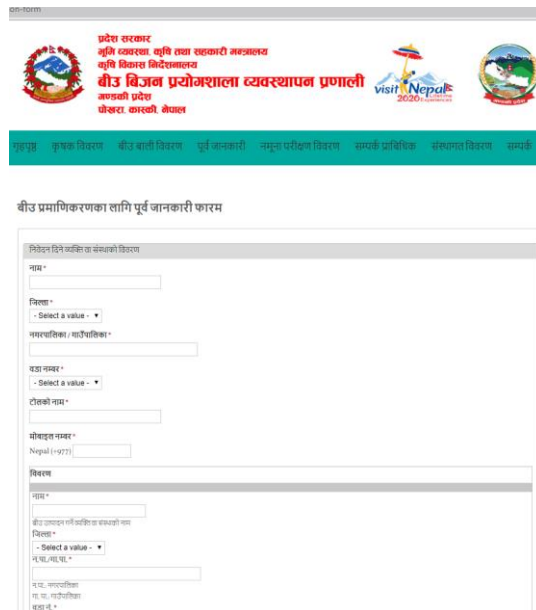
* आ.व. २०७६/७७मा यस प्रयोगशालामा आबद्ध

ड. सुशासन व्यवस्थापन र संचालन

यस प्रयोगशालाले सुशासन (व्यवस्थापन तथा संचालन) नियमावली, २०६५ (दोश्रो संशोधन, २०७३)ले निर्दिष्ट गरेका लक्ष्य सहितको कार्यक्रम तथा प्रगति सहितको प्रतिवेदन, कार्यविधि स्वीकृत गरी कार्यक्रम संचालन, निर्णयको पारदर्शिता, नागरिक वडापत्र सार्वजनिक, स्थलगत घुम्ती सेवा संचालन, सेवाग्राहीको गुनासो व्यवस्थापन, सूचना प्रविधिलाई व्यवहारमा ल्याउने वेबसाईट निर्माण गरी तथ्याङ्क व्यवस्थापन, कर्मचारी र कामको उचित बाँडफाँडको व्यवस्था लगायतका कार्यहरूले नियमानुसार सम्पादन गरी रहेको छ। यसका साथै सूचना अधिकारी तोकिएको प्रयोगशालाका सूचनाहरू लगायत सार्वजनिक चासोका विषयहरूलाई व्यवस्थित रूपमा कृषकहरू बीच सूचना प्रवाह गरी रहेको छ।

प्रयोगशालाको वेबसाईट
seedlabgandaki.gov.np

बिद्युतीय माध्यमबाट प्रमाणिकरणको लागि दिने
निवेदन

बीउ बिजन प्रयोगशालाको अनलाईन प्रणाली संचालन

२. गण्डकी प्रदेश

धौलागिरी अञ्चलका ४ जिल्ला, गण्डकी अञ्चलका ६ जिल्ला र लुम्बिनी अञ्चलको नवलपरासी जिल्लाको बर्दघाट सुस्ता पूर्वको भू-भाग समेटी कुल ११ जिल्लाको प्रदेश नं. ४ अर्थात गण्डकी प्रदेश कायम भएको हो। भौगोलिक रूपमा यस प्रदेशले हिमाल, पहाड र तराई गरी तिनै धरातलीय स्वरूपलाई समेटेको छ।

क. भौगोलिक अवस्थिति

भौगोलिक अवस्थितिलाई हेर्दा यो प्रदेश २७°२०' उत्तरी अक्षांश देखि २९°२०' उत्तरी अक्षांश र ८२° ५२' पूर्वी देशान्तर देखि ८५° १२' पूर्वी देशान्तरका बीच रहेको छ। यस प्रदेशको सबैभन्दा अग्लो भू-भागको रूपमा धौलागिरी हिमाल (८१६७ मीटर) र होचो भू-भागको रूपमा नवलपुरको त्रिवेणी सुस्ता रहेको छ।

ख. क्षेत्रफल

नेपालको कुल क्षेत्रफल १,४७,१८१ वर्ग कि.मि. मध्ये यस गण्डकी प्रदेशले २१,७३३ वर्ग कि.मि. अर्थात् १४.६६% क्षेत्रफल ओगटेको छ। यसमा प्रदेशको कुल क्षेत्रफलमा हिमाली भू-भाग ५,८१९ वर्ग कि.मि. (२६.८%), पहाडी भू-भाग १४,६०४ वर्ग कि.मि. (६७.२%) र तराई भू-भाग १,३१० वर्ग कि.मि. (६%) पर्दछ। यस प्रदेशमा पहाडी भू-भाग बढी रहेको छ। यो प्रदेश नेपाल राज्यको करीब मध्य भागमा पर्दछ। नेपालकै सबैभन्दा ठूलो महानगरपालिकाको रूपमा रहेको पोखरा महानगरपालिका समेत यस प्रदेशमा रहेको छ।

ग. सिमाना

यस प्रदेशको सिमाना पूर्वमा ३ नं. प्रदेशका रसुवा, धादिङ्ग र चितवन जिल्ला, पश्चिममा प्रदेश नं. ५ का पूर्वी रुकुम, रोल्पा, प्युठान, गुल्मी, पाल्पा र नवलपरासी (सुस्ता बर्दघाट

पश्चिम) र ६ नं. प्रदेशको डोल्पा जिल्ला पर्दछन्। त्यस्तै उत्तरमा चीनको स्वशासित क्षेत्र तिब्बत र दक्षिणमा ४ नं. प्रदेशको पाल्पा जिल्ला र भारतको विहार राज्य रहेका छन्।

घ. राजनैतिक प्रशासनिक विभाजन

नेपालको संविधान अनुसार नेपालको शासकीय स्वरूप संघीय संरचनामा नेपाललाई ७५३ स्थानीय तह, ७ प्रदेश र संघीय सरकारको रूपमा विभाजन गरिएको छ। यो विभाजन मध्ये यस गण्डकी प्रदेश अन्तर्गत धौलागिरी अञ्चलका ४ जिल्ला म्याग्दी, मुस्ताङ्ग, पर्वत र बाग्लुङ्ग, गण्डकी अञ्चलका गोरखा, लमजुङ्ग, मनाङ्ग, स्याङ्गजा, कास्की र तनहुँ एवम् लुम्बिनी अञ्चलको नवलपरासी जिल्लाको बर्दघाट सुस्ता पूर्वको भू-भाग नवलपुर गरी जम्मा ११ जिल्ला रहेका छन्। १ महानगरपालिका, २६ नगरपालिका र ५८ गाउँपालिका गरी जम्मा ८५ स्थानीय तह रहेका छन्। त्यस्तै यस प्रदेशबाट प्रतिनिधि सभा सदस्य निर्वाचनका लागि १८ निर्वाचन क्षेत्र र प्रदेश सभा सदस्य निर्वाचनका लागि ३६ निर्वाचन क्षेत्र रहेका छन्। प्रदेश सभामा समानुपातिक सहित कूल ६० सदस्य रहन सक्ने संवैधानिक प्रावधान छ।

क्र. स.	जिल्ला	स्थानिय तहको संख्या		निर्वाचन क्षेत्र		कैफियत
		नगरपालिका	गाँउपालिका	प्रतिनिधिसभा	प्रदेशसभा	
१	म्याग्दी	१	५	१	२	
२	मुस्ताङ्ग	-	५	१	२	
३	पर्वत	२	५	१	२	
४	बाग्लुङ्ग	४	६	२	४	
५	मनाङ्ग	-	४	१	२	
६	स्याङ्जा	५	६	२	४	
७	गोरखा	२	९	२	४	
८	लमजुङ्ग	४	४	१	२	
९	तनहुँ	४	६	२	४	
१०	कास्की	१ (मनपा)	४	३	६	
११	नवलपरवसी (सुस्ता-बर्दघाट पूर्व)	४	४	२	४	
	जम्मा	२७	५८	१८	३६	

श्रोत: संघीय मामिला तथा स्थानिय बिकास मन्त्रालय

ड. जनसंख्या सम्बन्धी विवरण

२०६८ सालको जनगणना अनुसार नेपालको कुल जनसंख्या २,६४,९४,५०४ मध्ये यस प्रदेशको जनसंख्या २४,०३,०१६ रहेको छ, जुन कुल जनसंख्याको ९.०६ प्रतिशत हुन आउँछ। यस मध्ये पुरुषको जनसंख्या ९,४८,०२९ र महिलाको जनसंख्या ११,४४,१२४ रहेको छ। जनसंख्याको वार्षिक वृद्धिदर घट्दो अनुपातमा रहेको छ जुन -०.३३ प्रतिशत देखिन्छ। प्रदेशको जनसंख्याको औसत आयु ७० वर्ष रहेको छ। कुल घरपरिवार संख्या ५,७६,५०१ रहेको छ। यस प्रदेशको कुल जनघनत्व ११० जना प्रति वर्ग किलोमिटर रहेको छ। यसमा नगरपालिकामा बसोबास गर्ने जनसंख्या १४,५२,१८६ (६०.५%) र गाउँपालिकामा बसोबास गर्ने जनसंख्या ९,४३,६५२ (३९.४%) रहेको छ। यस प्रदेशको कुल जनसंख्याको ५०.१ प्रतिशत जनसंख्या आर्थिक रूपमा सक्रिय रहेको छ। यस प्रदेशमा हिमाली क्षेत्रको जनसंख्या १९,९९० (०.८%), पहाडी क्षेत्रको जनसंख्या २०,७२,१६२ (८६.५%) र तराई क्षेत्रको जनसंख्या ३,१०,८६४ (१२.७%) रहेको छ।

३. कृषिसँग सम्बन्धित बाली र उत्पादन तथ्याङ्क

क. प्रदेशमा कृषि जमिनको स्थिति

क्र.सं.	विवरण	कूल जमिनको क्षेत्रफल (हे.)	खेतीयोग्य जमिनको क्षेत्रफल (हे.)	खेती गरिएको जमिनको क्षेत्रफल (हे.)	खेती गरिएको जमिन मध्ये सिंचित क्षेत्रफल (हे.)		असिंचित क्षेत्रफल (हे.)
					बाह्र महिना सिंचाई हुने क्षेत्रफल (हे.)	मौसमी सिंचाई हुने क्षेत्रफल (हे.)	
१	गोरखा	३,६१,०००	५५,६९६	४६,२२०	३,०१८	१२,०३७	३१,१६५
२	लम्जुङ्ग	१,६९,२२०	६१,८१९	४५,०५०	५,०१०	९,४६५	३०,५७५
३	मनाङ्ग	२,२४,६००	२,१५३	१,९६८	४७३	५९३	१,०६६
४	बाग्लुङ्ग	१,८२,७६६	४६,१४८	३०,५०३	२,६३५	३,३३९	२४,५२९
५	पर्वत	५३,६८६	२८,५९२	२४,१७१	६,४२०	२,६५०	१५,१०१
६	स्याङ्गजा	१,१६,४००	७२,७३१	५०,३५०	१०,८६०	७,०४०	३२,४५०
७	कास्की	२,०१,७००	६८,९६७	४८,६३३	१२,०४१	१४,७१७	२१,८७५
८	म्याग्दी	२,२९,७०६	३०,८५६	१९,४८३	१,६८१	४,३२५	१३,४७७
९	मुस्ताङ्ग	३,६३,९५८	३,६३९	२,८९२	२,५१६	०	३७६
१०	तनहुँ	१,५४,६००	६५,०६१	५१,५१०	६,३४७	७,२३६	३७,९२७
११	नवलपुर	१,०४,३१०	६५,७१५	३३,६८५	६,२२८	८,२२०	१९,२३७
	जम्मा	२१,६१,९४६	५,०१,३७७	३,५४,४६५	५७,२२९	६९,६२२	२,२७,७७८

ख. प्रमुख बालीको क्षेत्रफल, उत्पादन र उत्पादकत्व

१. गोरखा जिल्ला

क्र.सं.	विवरण	गोरखा			कैफियत
		क्षेत्रफल (हे.)	उत्पादन (मे.टन)	उत्पादकत्व (मे.टन/हे.)	
१	धान	१२९२०	४४७६३	३.४६	
२	मकै	१९३६४	४५९०१	२.३७	
३	गहुँ	३९१०	७२३५	१.८५	
४	मसुरो	१४०	१३१	०.९४	
५	रहर	६७	५८	०.८७	
६	मास	२९३५	१४९६	०.५१	
७	भटमास	७९८	६९०	०.८६	
८	तोरी	४९०	३६६	०.७५	
९	तील	-	-	-	
१०	बदाम	३५	४५	१.२९	
११	आलु	२५१९	२५४५५	१०.११	
१२	काउली	२६०	२८००	१०.७७	
१३	बन्दा	२५५	२९३६	११.५१	
१४	ब्रोकाउली	१७	१८०	१०.५९	
१५	गोलभेडा	१३०	१७३२	१३.३२	
१६	मूला	१४४	१९६४	१३.६४	
१७	गाजर	५	६१	१२.२०	
१८	केराउ	७	९७	१३.८६	
१९	सिमी	-	-	-	
२०	बोडी	१५	११६	७.७३	

क्र.सं.	विवरण	गोरखा			कैफियत
		क्षेत्रफल (हे.)	उत्पादन (मे.टन)	उत्पादकत्व (मे.टन/हे.)	
२१	खुर्सानी	४५	९८	२.१८	
२२	भिन्डी	२६	२३६	९.०८	
२३	भेन्टा	३०	३००	१०.००	
२४	काँक्रो	३२	३६४	११.३८	
२५	फर्सी	२६	२८०	१०.७७	
२६	करेला	११२	१३४५	१२.०१	
२७	धिरौला	१११	११११	१०.०१	
२८	लौका	२०	१८२	९.१०	

श्रोत: कृषि ज्ञान केन्द्र, गोरखा

२. लम्जुङ्ग र मनाङ्ग जिल्ला

क्र.सं.	विवरण	लम्जुङ्ग			मनाङ्ग		
		क्षेत्रफल (हे.)	उत्पादन (मे.टन)	उत्पादकत्व (मे.टन/हे.)	क्षेत्रफल (हे.)	उत्पादन (मे.टन)	उत्पादकत्व (मे.टन/हे.)
१	धान	१५०३५	४६५२८	३.०९	-	-	-
२	मकै	२२३२५	४८५६५	२.१८	१७८	३५१	१.९७
३	गहुँ	४०५	११७४	२.९०	२०७	४८५	२.३४
४	मसुरो	१०२	१५५	१.५२	५	४	०.८०
५	रहर	२७	३०	१.११	-	-	-
६	मास	३८०	३१९	०.८४	-	-	-
७	भटमास	४६०	४७१	१.०२	२१	२२	१.०५
८	तोरी	११४३	१०७५	०.९४	४	४	०.८८
९	तील	-	-	-	-	-	-
१०	बदाम	५	६	१.२०	-	-	-

क्र.सं.	विवरण	लम्जुङ्ग			मनाङ्ग		
		क्षेत्रफल (हे.)	उत्पादन (मे.टन)	उत्पादकत्व (मे.टन/हे.)	क्षेत्रफल (हे.)	उत्पादन (मे.टन)	उत्पादकत्व (मे.टन/हे.)
११	आलु	१९०५	२०९२९	१०.९९	६७८	७५९०	११.१९
१२	काउली	२१५	२३२५	१०.८१	३०	३७७	१२.५७
१३	बन्दा	२०५	२५२५	१२.३२	४६	७१०	१५.४३
१४	ब्रोकाउली	४०	४२५	१०.६३	४	२९	७.२५
१५	गोलभेडा	१७७	२५५०	१४.४१	४	३०	७.५०
१६	मूला	२०४	३६३७	१७.८३	१९	३१४	१६.५३
१७	गाजर	२७	१६८	६.२२	३	३६	१२.००
१८	केराउ	३०	२३९	७.९७	३	५	१.६७
१९	सिमी	-	-	-	-	-	-
२०	बोडी	१०४	९०३	८.६८	-	-	-
२१	खुर्सानी	७६	७०३	९.२५	१	६	६.००
२२	भिन्डी	७१	६०९	८.५८	-	-	-
२३	भेन्टा	३९	३८०	९.७४	-	-	-
२४	काँक्रो	११७	१२८९	११.०२	१	१५	१५.००
२५	फर्सी	६७	८९४	१३.३४	५	६२	१२.४०
२६	करेला	११३	१०४०	९.२०	-	-	-
२७	धिरौला	१५३	१४४८	९.४६	-	-	-
२८	लौका	११	९५	८.६४	-	-	-

श्रोत: कृषि ज्ञान केन्द्र, लम्जुङ्ग

३. पर्वत र बागलुङ्ग जिल्ला

क्र.सं.	विवरण	बागलुङ्ग			पर्वत		
		क्षेत्रफल (हे.)	उत्पादन (मे.टन)	उत्पादकत्व (मे.टन/हे.)	क्षेत्रफल (हे.)	उत्पादन (मे.टन)	उत्पादकत्व (मे.टन/हे.)
१	धान	५६००	१८५५०	३.३१	८९२०	२५५००	२.८६
२	मकै	२०४००	६७०००	३.२८	१४३००	३२०००	२.२४
३	गहुँ	६९५०	१८०००	२.५९	२५७०	६४००	२.४९
४	मसुरो	५०	४७	०.९४	८०	८१	१.०१
५	रहर	८	७	०.८८	८	७	०.८८
६	मास	३१०	३२५	१.०५	१४५	१०४	०.७२
७	भटमास	४००	३९०	०.९८	९५	९०	०.९५
८	तोरी	८६०	७५०	०.८७	३१०	२८०	०.९०
९	तील	-	-	-	-	-	-
१०	बदाम	-	-	-	३	३	१.००
११	आलु	३०१७	३९२२०	१३.००	१५६५	२४२५४	१५.५०
१२	काउली	१५८	३९५०	२५.००	११०	१४३२	१३.०२
१३	बन्दा	१४३	३५०५	२४.५१	११६	१७४०	१५.००
१४	ब्रोकाउली	२०	३१६	१५.८०	२१	१७९	८.५०
१५	गोलभेडा	१६०	४४००	२७.५०	२७	३७८	१४.००
१६	मूला	१५२	२४९३	१६.४०	७९	१२६४	१६.००
१७	गाजर	१५	१८८	१२.५३	१४	१२२	९.००
१८	केराउ	१९	१८५	९.७४	७	३७	५.००
१९	सिमी	-	-	-	-	-	-
२०	बोडी	११	६५	५.९१	२५	३००	१२.००
२१	खुर्सानी	१९	१२४	६.५३	१७	११९	७.००
२२	भिन्डी	३६२	४२०	१.१६	२२	२४७	११.५०

क्र.सं.	विवरण	बागलुङ्ग			पर्वत		
		क्षेत्रफल (हे.)	उत्पादन (मे.टन)	उत्पादकत्व (मे.टन/हे.)	क्षेत्रफल (हे.)	उत्पादन (मे.टन)	उत्पादकत्व (मे.टन/हे.)
२३	भेन्टा	३२	४५०	१४.०६	१७	२०४	१२.००
२४	काँक्रो	१५२	२५००	१६.४५	२४	३६०	१५.००
२५	फर्सी	५९	१०१०	१७.१२	१७	३५८	२१.०५
२६	करेला	१७७	२७१०	१५.३१	२७	३२४	१२.००
२७	धिरौला	१३७	१९८०	१४.४५	३३	४२९	१३.००
२८	लौका	७५	११९०	१५.८७	२७	४७७	१८.००

श्रोत: कृषि ज्ञान केन्द्र, पर्वत

४. स्याङ्गजा र कास्की जिल्ला

क्र.सं.	विवरण	स्याङ्गजा			कास्की		
		क्षेत्रफल (हे.)	उत्पादन (मे.टन)	उत्पादकत्व (मे.टन/हे.)	क्षेत्रफल (हे.)	उत्पादन (मे.टन)	उत्पादकत्व (मे.टन/हे.)
१	धान	१८०९०	६४१२४	३.५४	२६०५०	८०५७२	३.०९
२	मकै	३१०४०	८९५६५	२.८९	२०५८३	५२७८६	२.५६
३	गहुँ	५५६०	१००८	०.१८	६८२०	१२८२२	१.८८
४	मसुरो	८७	७८	०.९०	१०१३	१४१४	१.४०
५	रहर	७	६	०.८६	२	२	१.००
६	मास	२३०	२७६	१.२०	२३५	२४२	१.०३
७	भटमास	१००	१५०	१.५०	२४०	२८३	१.१८
८	तोरी	२७५	२२०	०.८०	४६०	३४५	०.७५
९	तील	-	-	-	३७	२०	०.५४
१०	बदाम	३	३	१.००	३७	६२	१.६७
११	आलु	८८०	१२५७६	१४.२९	१७०८	१२२१६	७.१५
१२	काउली	२०२	३०४५	१५.०७	२५७	३३५८	१३.०७

क्र.सं.	विवरण	स्याङ्गजा			कास्की		
		क्षेत्रफल (हे.)	उत्पादन (मे.टन)	उत्पादकत्व (मे.टन/हे.)	क्षेत्रफल (हे.)	उत्पादन (मे.टन)	उत्पादकत्व (मे.टन/हे.)
१३	बन्दा	२६१	४७०१	१८.०१	२०२	३४५१	१७.०८
१४	ब्रोकाउली	१४	१२८	९.१४	३३	३९८	१२.०६
१५	गोलभेडा	३१४	५०९०	१६.२१	४००	६२३१	१५.५८
१६	मूला	३३९	४५४९	१३.४२	२७२	४३७४	१६.०८
१७	गाजर	१४	१२७	९.०७	४१	४३३	१०.५६
१८	केराउ	८३	७९५	९.५८	२२	१३३	६.०५
१९	सिमी	-	-	-	-	-	-
२०	बोडी	५५	५४३	९.८७	१५७	२०५१	१३.०६
२१	खुर्सानी	३४	२२१	६.५०	६५	५२३	८.०५
२२	भिन्डी	७५	६५३	८.७१	९३	१२१५	१३.०६
२३	भेन्टा	७५	८७४	११.६५	१२५	२१३६	१७.०९
२४	काँक्रो	५२	८१५	१५.६७	१२३	१९७८	१६.०८
२५	फर्सी	४५	८०४	१७.८७	१४१	२८३४	२०.१०
२६	करेला	७१	७२४	१०.२०	११९	१७९४	१५.०८
२७	धिरौला	६०	७७४	१२.९०	३७८	६०७८	१६.०८
२८	लौका	२४	४०२	१६.७५	११७	१४११	१२.०६

श्रोत: कृषि ज्ञान केन्द्र, स्याङ्गजा

५. म्याग्दी र मुस्ताङ्ग जिल्ला

क्र.सं.	विवरण	म्याग्दी			मुस्ताङ्ग		
		क्षेत्रफल (हे.)	उत्पादन (मे.टन)	उत्पादकत्व (मे.टन/हे.)	क्षेत्रफल (हे.)	उत्पादन (मे.टन)	उत्पादकत्व (मे.टन/हे.)
१	धान	३८९८	१४६७६	३.७७	-	-	-
२	मकै	१०४८०	३२२११	३.०७	५१८	७६६	१.४८

क्र.सं.	विवरण	म्यागदी			मुस्ताङ		
		क्षेत्रफल (हे.)	उत्पादन (मे.टन)	उत्पादकत्व (मे.टन/हे.)	क्षेत्रफल (हे.)	उत्पादन (मे.टन)	उत्पादकत्व (मे.टन/हे.)
३	गहुँ	३६५२	८५८४	२.३५	५७३	८२९	१.४५
४	मसुरो	२२	२२	१.००	-	-	-
५	रहर	४०	५३	१.३३	-	-	-
६	मास	४६	४६	१.००	-	-	-
७	भटमास	६१८	७४०	१.२०	-	-	-
८	तोरी	२५४	२५४	१.००	१३	१०	०.७७
९	तील	-	-	-	-	-	-
१०	बदाम	८५	१२७	१.४९	-	-	-
११	आलु	१६२०	१६८६९	१०.४१	२९०	३७७३	१३.०१
१२	काउली	८८	९५५	१०.८५	३०	३९५	१३.१७
१३	बन्दा	१०६	१२९२	१२.१९	४०	७६५	१९.१३
१४	ब्रोकाउली	१९	१७६	९.२६	-	-	-
१५	गोलभेडा	६३	८४७	१३.४४	२८	४८९	१७.४६
१६	मूला	१४२	१६३०	११.४८	७	८२	११.७१
१७	गाजर	१८	२४६	१३.६७	१७	१९६	११.५३
१८	केराउ	१४	१३५	९.६४	७	८१	११.५७
१९	सिमी	२५२	२८५	१.१३	-	-	-
२०	बोडी	३०	६५	२.१७	-	-	-
२१	खुर्सानी	७	६५	९.२९	६	५४	९.००
२२	भिन्डी	१८	१९०	१०.५६	-	-	-
२३	भेन्टा	१९	२२३	११.७४	-	-	-
२४	काँक्रो	६८	१०१०	१४.८५	२	२३	११.५०
२५	फर्सी	२८	४९२	१७.५७	-	-	-

क्र.सं.	विवरण	म्याग्दी			मुस्ताङ्ग		
		क्षेत्रफल (हे.)	उत्पादन (मे.टन)	उत्पादकत्व (मे.टन/हे.)	क्षेत्रफल (हे.)	उत्पादन (मे.टन)	उत्पादकत्व (मे.टन/हे.)
२६	करेला	४०	४८५	१२.१३	-	-	-
२७	धिरौला	२८	३३८	१२.०७	-	-	-
२८	लौका	१४	२४५	१७.५०	-	-	-

श्रोत: कृषि ज्ञान केन्द्र, म्याग्दी

६. तनहुँ र नवलपुर जिल्ला

क्र.सं.	विवरण	तनहुँ			नवलपुर		
		क्षेत्रफल (हे.)	उत्पादन (मे.टन)	उत्पादकत्व (मे.टन/हे.)	क्षेत्रफल (हे.)	उत्पादन (मे.टन)	उत्पादकत्व (मे.टन/हे.)
१	धान	१२००४	४७३६०	३.९५	२०२२७	८७९८०	४.३५
२	मकै	२२९१०	७०२२१	३.०७	५४९८	१५९५७	२.९०
३	गहुँ	१६७५	३९८०	२.३८	७७८०	१५९०४	२.०४
४	मसुरो	१९२	१९८	१.०३	३६५०	४००४	१.१०
५	रहर	२१	१९	०.९०	१०१	५४	०.५४
६	मास	३१९०	२५९८	०.८१	१९	१२	०.६५
७	भटमास	३१९	३१८	१.००	२१	२३	१.१०
८	तोरी	४७०	३००	०.६४	११४५	१२५५	१.१०
९	तील	-	-	-	-	-	-
१०	बदाम	३८	६३	१.६५	१९	३०	१.५८
११	आलु	८११	७७६०	९.५७	७६०	८३००	१०.९२
१२	काउली	४१९	४३११	१०.३०	४०९	४९११	१२.००
१३	बन्दा	४३६	४५९८	१०.५५	३५८	४२१८	११.७८
१४	ब्रोकाउली	४५२	५२२०	११.५५	१५	१७८	११.५७
१५	गोलभेडा	१४८	१६९६	११.४५	११७	१७५५	१५.००

क्र.सं.	विवरण	तनहुँ			नवलपुर		
		क्षेत्रफल (हे.)	उत्पादन (मे.टन)	उत्पादकत्व (मे.टन/हे.)	क्षेत्रफल (हे.)	उत्पादन (मे.टन)	उत्पादकत्व (मे.टन/हे.)
१६	मूला	४५२	५२२०	११.५५	३९३	५४७७	१३.९३
१७	गाजर	१४	१३४	९.६०	२२	१९९	९.०२
१८	केराउ	४८	२८४	५.९७	६	८७	१४.९५
१९	सिमी	-	-	-	-	-	-
२०	बोडी	३६	३१०	८.६४	७५	८९६	१२.०१
२१	खुर्सानी	१०६	७१६	६.७७	७	७२	१०.०३
२२	भिन्डी	७१	५९५	८.३८	९२	११८९	१३.००
२३	भेन्टा	४५	४७९	१०.५५	६०	७९५	१३.२०
२४	काँक्रो	८८	७७३	८.७४	८७	१०४०	१२.००
२५	फर्सी	१३३	१६१६	१२.१५	११६	१२७१	११.००
२६	करेला	१०३	१०२३	९.९६	९६	११५६	१२.००
२७	धिरौला	१५१	१६५८	१०.९५	११८	९३२	७.९०
२८	लौका	१००	१०४०	१०.४५	६५	७१५	११.००

श्रोत: कृषि ज्ञान केन्द्र, तनहुँ

७. प्रदेशको एकमुष्ठ

क्र.सं.	विवरण	गोरखा			कैफियत
		क्षेत्रफल (हे.)	उत्पादन (मे.टन)	उत्पादकत्व (मे.टन/हे.)	
१	धान	१२२७४४.००	४३००५२.७१	३.५०	
२	मकै	१६७५९६.००	४५५३२२.८४	२.७२	
३	गहुँ	४०१०२.००	७६४२०.६०	१.९१	
४	मसुरो	५३४१.००	६१३३.४०	१.१५	
५	रहर	२८१.००	२३६.४१	०.८४	
६	मास	७४९०.००	५४१८.४५	०.७२	

क्र.सं.	विवरण	गोरखा			कैफियत
		क्षेत्रफल (हे.)	उत्पादन (मे.टन)	उत्पादकत्व (मे.टन/हे.)	
७	भटमास	३०७२.००	३१७७.२०	१.०३	
८	तोरी	५४२४.००	४८५८.५०	०.९०	
९	तील	३७.००	२०.००	०.५४	
१०	बदाम	२२५.००	३३८.७९	१.५१	
११	आलु	१५७५३.००	१७८९४२.००	११.३६	
१२	काउली	२१७७.८०	२७८५९.५०	१२.७९	
१३	बन्दा	२१६७.९०	३०४४१.३०	१४.०४	
१४	ब्रोकाउली	६३५.५०	७२२८.२०	११.३७	
१५	गोलभेडा	१५६८.२०	२५१९८.५०	१६.०७	
१६	मूला	२२०३.३०	३१००३.६०	१४.०७	
१७	गाजर	१८९.५०	१९०९.३०	१०.०८	
१८	केराउ	२४५.७०	२०७७.४०	८.४६	
१९	सिमी	२५२.००	२८५.००	१.१३	
२०	बोडी	५०७.५०	५२४८.६०	१०.३४	
२१	खुर्सानी	३८२.९०	२७०१.००	७.०५	
२२	भिन्डी	८२९.००	५३५४.७०	६.४६	
२३	भेन्टा	४४२.६०	५८४०.५०	१३.२०	
२४	काँक्रो	७४६.१०	१०१६७.००	१३.६३	
२५	फर्सी	६३६.६०	९६२०.७०	१५.११	
२६	करेला	८५८.००	१०६००.२०	१२.३५	
२७	धिरौला	११६९.४०	१४७४७.४०	१२.६१	
२८	लौका	४५२.००	५७५६.८०	१२.७४	

श्रोत: कृषि विकास निर्देशनालय, पोखरा

ग. बीउको आवश्यक परिमाण

बीउको आवश्यक परिमाण (मे.टन)												
क्र.सं.	बाली	गोरखा	लम्जुङ्ग	मनाङ्ग	बागलुङ्ग	पर्वत	स्याङ्गजा	कास्की	म्याग्दी	मुस्ताङ्ग	तनहुँ	नवलपुर
१	धान	६४६	७५१.७५	-	२८०	४४६	९०४.५	१३०२	१९४.९	-	६००.२	१०११.३५
२	मकै	५८०	६६९.७५	५.३४	६१२	४२९	९३१.२	६१७.४९	३१४.४	१५.५४	६८७.३	१६४.९४
३	गहुँ	४६९.२	४८.६०	२४.८४	८३४	३०८.४	६६७.२	८१८.४	४३८.२४	६८.७६	२०१	९३३.६
४	मसुरो	५.६००	४.०८	०.२०	२.०	३.२	३.४८	४०.५२	०.८८०	-	७.६८	१४६.०
५	रहर	२.०१	०.८१	-	०.२४	०.२४	०.२१	०.०६०	१.२	-	०.६३०	३.०३
६	मास	५८.७०	७.६०	-	६.२०	२.९	४.६०	४.७०	०.९२	-	६३.८०	०.३८
७	भटमास	३९.९०	२३.०	१.०५	२०	४.७५	५.००	१२.०	३०.९	-	१५.९५	१.०५
८	तोरी	४.९०	११.४३	०.०४०	८.६	३.१	२.७५०	४.६०	२.५४	०.१३	४.७०	११.४५
९	तील	-	-	-	-	-	-	०.३७	-	-	--	-
१०	बदाम	२.८००	०.४०	-	-	०.२४	०.२४	२.९६	६.८	-	३.०४	१.५२
११	आलु	५०३८	३८१०	१३५६	६०३४	३१३०	१७६०	३४१६	३२४०	५८०	१६२२	१५२०
१२	काउली	०.१५६	०.१२९	०.०१८	०.०९५	०.०६६	०.१२१	०.१५४	०.०५३	०.०१८	०.२५१	०.२४६
१३	बन्दा	०.१५३	०.१२३	०.०२८	०.०८६	०.०७०	०.१५६	०.१२१	०.६४	०.०२४	०.२६१	०.२१५
१४	ब्रोकाउली	०.०१०	०.०२४	०.००२	०.०१२	०.०१३	०.००८	०.०२०	०.०११	-	०.२७१	०.००९
१५	गोलभेडा	०.०७८	०.१०६	०.००२	०.०९६	०.०१६	०.१८८	०.२४	०.०३८	०.०१७	०.८९	०.०७०

बीउको आवश्यक परिमाण (मे.टन)												
क्र.सं.	बाली	गोरखा	लम्जुङ्ग	मनाङ्ग	बागलुङ्ग	पर्वत	स्याङ्गजा	कास्की	म्याग्दी	मुस्ताङ्ग	तनहुँ	नवलपुर
१६	मूला	१.४४०	२.०४	०.१९	१.५२०	०.७९	३.३९०	२.७२०	१.४२०	०.०७०	४.५२१	३.९३२
१७	गाजर	०.६००	०.१६२	०.०१८	०.०९०	०.०८१	०.०८४	०.२४६	०.१०८	०.१०२	०.०८३	०.१३३
१८	केराउ	०.४२०	१.८०	०.१८	१.१४	०.४३८	४.९८	१.३२०	०.८४०	०.४२०	२.८५६	०.३४८
१९	सिमी	-	-	-	-	-	-	-	७.५६	-	-	-
२०	बोडी	०.६००	४.१६	-	०.४४०	१.०	२.२०	६.२८०	१.२	-	१.४३६	२.९८४
२१	खुर्सानी	०.०६८	०.११४	०.००२	०.०२९	०.०२६	०.०५१	०.०९८	०.०११	०.००९	०.१५९	०.०११
२२	भिन्डी	०.२६०	०.७१	-	३.६२०	०.२१५	०.७५	०.९३	०.१८	-	०.७१०	०.९१५
२३	भेन्टा	०.०१५	०.०२०	-	०.०१६	०.००९	०.०३७	०.०६३	०.०१०	-	०.०२३	०.०३०
२४	काँक्रो	००.००९६	०.३५१	०.००३	०.४५६	०.०७२	०.१५६	०.३६९	०.२०४	०.००६	०.२६५	०.२६०
२५	फर्सी	०.०७८	०.२०१	०.०१५	०.१७७	०.०५१	०.१३५	०.४२३	०.०८४	-	०.३९९	०.३४७
२६	करेला	०.३३६	०.३३९	-	०.५३१	०.०८१	०.२१३	०.३५७	०.१२०	-	०.३०८	०.२८९
२७	धिरौला	०.४४४	०.६१२	-	०.५४८	०.१३२	०.२४०	१.५१२	०.११२	-	०.६०६	०.४७२
२८	लौका	०.०४०	०.०२२	-	०.१५०	०.०५३	०.०४८	०.२३४	०.०२८	-	०.१९९	०.१३०

घ. प्रदेशस्तरमा बीउको आवश्यक परिमाण (एकमुष्ठ)

क्र.सं.	विवरण	प्रदेशको जम्मा			कैफियत
		क्षेत्रफल (हे.)	बीउको दर (केजी/हे.)	बीउको आवश्यक परिमाण (मे.टन)	
१	धान	१२२७४४.००	५०	६१३७.२००	
२	मकै	१६७५९६.००	३०	५०२७.८८०	
३	गहुँ	४०१०२.००	१२०	४८१२.२४०	
४	मसुरो	५३४१.००	४०	२१३.६४०	
५	रहर	२८१.००	३०	८.४३०	
६	मास	७४९०.००	२०	१४९.८००	
७	भटमास	३०७२.००	५०	१५३.६००	
८	तोरी	५४२४.००	१०	५४.२४०	
९	तील	३७.००	१०	०.३७०	
१०	बदाम	२२५.००	८०	१८.०००	
११	आलु	१५७५३	२०००	३१५०६	
१२	काउली	२१७७.८०	०.६००	१.३०७	
१३	बन्दा	२१६७.९०	०.६००	१.३०१	
१४	ब्रोकाउली	६३५.५०	०.६००	०.३८१	
१५	गोलभेडा	१५६८.२०	०.६००	०.९४१	
१६	मूला	२२०३.३०	१०.०	२२.०३३	
१७	गाजर	१८९.५०	६.०	१.१३७	
१८	केराउ	२४५.७०	६०.०	१४.७४२	
१९	सिमी	२५२.००	३०.०	७.५६०	
२०	बोडी	५०७.५०	४०.०	२०.३००	
२१	खुर्सानी	३८२.९०	१.५००	०.५७४	
२२	भिन्डी	८२९.००	१०.०	८.२९०	

क्र.सं.	विवरण	प्रदेशको जम्मा			कैफियत
		क्षेत्रफल (हे.)	बीउको दर (केजी/हे.)	बीउको आवश्यक परिमाण (मे.टन)	
२३	भेन्टा	४४२.६०	०.५००	०.२२१	
२४	काँक्रो	७४६.१०	३.०	२.२३८	
२५	फर्सी	६३६.६०	३.०	१.९१०	
२६	करेला	८५८.००	३.०	२.५७४	
२७	धिरौला	११६९.४०	४.०	४.६७८	
२८	लौका	४५२.००	२.०	०.९०४	

ड. गण्डकी प्रदेशका बीउ उत्पादनमा संलग्न समूह, सहकारी र कम्पनीहरु

क्र. सं.	संस्थाको नाम	जिल्ला	न.पा./गा.पा.	वडा नं.	स्थापना मिति	संस्थाको प्रकार	सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नं.
१	लालिमा कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड	नवलपुर	देवचुली नगरपालिका	३	२०६८	सहकारी	सूर्य प्रसाद पोखरेल	९८४७०७३५२५
२	कृषि विकास तथा संरक्षण कृषक समूह	नवलपुर	कावासोती नगरपालिका	१४	२०७२	समूह	पार्वती भण्डारी	९८६७१८३१५०
३	भुकुटी बीउ उत्पादक किसान क्लव	गोर्खा	पालुङटार नगरपालिका	४	२०६८	सहकारी	बाबुराम श्रेष्ठ	९८४६१३०६७०
४	मनकामना माँके बीउ उत्पादक कृषक समूह	बागलुङ	बागलुङ नगरपालिका	४	२०६१	समूह	दिपा सापकोटा	९८४७६५८८३८
५	हरियाली कृषक समूह	बागलुङ	जैमिनि नगरपालिका	१०	२०६८	समूह	चान्ताराम पाध्या	९८४७६१८५९५
६	नमुना प्राङ्गारिक कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड	कास्की	पोखरा महानगरपालिका	११	२०४७	सहकारी	टेकनाथ बराल	९८४६२९५३९८
७	भगवती बीज बृद्धी उत्पादन कृषि समूह	म्याग्दी	वेनी नगरपालिका	१२	२०५२	समूह	ज्ञान बहादुर वि.क	९८४७७४५६११
८	धौलागिरी तरकारी बीउ उत्पादक कृषक समूह	म्याग्दी	मंगला गाउँपालिका	२	२०६४	समूह	गोमा सुवेदी	९८६५४८४९८४

क्र. सं.	संस्थाको नाम	जिल्ला	न.पा./गा.पा.	वडा नं.	स्थापना मिति	संस्थाको प्रकार	सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नं.
९	हिमालय कृषि उत्पादन समूह	कास्की	पोखरा महानगरपालिका	१६	२०७३	समूह	गोविन्द बहादुर खड्का	९८४६०५१५४९
१०	रम्बोदेवि कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड	स्याङ्जा	वालिङ्ग नगरपालिका	४	२०६०	सहकारी	ज्ञानेस्वर चापागाई	९८५६०५५६५०
११	मनकामना महिला कृषक समूह	स्याङ्जा	अर्जुन चौपारी गाउँपालिका	१	२०६३	समूह	हिरा रिजाल (अर्याल)	९८४६५५०९६२
१२	चण्डीकालिका कफी फलफुल तथा तरकारी सहकारी संस्था लिमिटेड	स्याङ्जा	पुतली बजार नगरपालिका	१४	२०६२	सहकारी	इश्वरी प्रसाद ढकाल	९८५६०४३६८५
१३	ठुलाखेत कृषक समूह	कास्की	पोखरा महानगरपालिका	२३	२०६३	समूह	कलाधर भण्डारी	९८४६२८१८२८
१४	रामेश्वर कृषक समूह	कास्की	पोखरा महानगरपालिका	१७	२०७२	समूह	गायत्री अर्याल	९८४६३८८१४५
१५	जनप्रिय कृषि सामग्री भण्डार	कास्की	पोखरा महानगरपालिका	३०	२०७०	कम्पनी	कृष्ण प्रसाद तिवारी	९८५६०६२७७७
१६	पन्चकोशी कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड	कास्की	पोखरा महानगरपालिका	२३	२०७५	सहकारी	छवि लाल अधिकारी	९८०४१००२४४

क्र. सं.	संस्थाको नाम	जिल्ला	न.पा./गा.पा.	वडा नं.	स्थापना मिति	संस्थाको प्रकार	सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नं.
१७	अम्बोट मकैवाली बीउ उत्पादक कृषक समूह	पर्वत	फलेवास नगरपालिका	४	२०६६	समूह	भोलानाथ तिवारी	९८४७७५६४९०
१८	शिवशक्ति मकै बीउ बीउ उत्पादक कृषक समूह	पर्वत	फलेवास नगरपालिका	५	२०७०	समूह	जमुन क्षेत्री (लामिछाने)	९८४७७०१०९४
१९	झकलक कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड	पर्वत	फलेवास नगरपालिका	४	२०७०	सहकारी	नर बहादुर क्षेत्री	९८४७६२५९७०

च. नेपालमा दर्ता भएका बीउ बिजन प्रशोधन कारखानाहरुको विवरण

क्र.सं.	बीउ बिजन प्रशोधन कारखानाको नाम	जिल्ला	कारखाना नं.
१	बीउ बिजन कम्पनी प्रशोधन कारखाना	सुनसरी	१
२	बीउ बिजन कम्पनी प्रशोधन कारखाना	धनुषा	२
३	बीउ बिजन कम्पनी प्रशोधन कारखाना	मकवानपुर	३
४	बीउ बिजन कम्पनी प्रशोधन कारखाना	रूपन्देही	४
५	बीउ बिजन कम्पनी प्रशोधन कारखाना	बाँके	५
६	बीउ बिजन कम्पनी प्रशोधन कारखाना	दाङ	६
७	बीउ बिजन कम्पनी प्रशोधन कारखाना	कैलाली	७
८	क्षेत्रीय कृषि अनुसन्धान केन्द्र	सुनसरी	८
९	क्षेत्रीय कृषि अनुसन्धान केन्द्र	बारा	९
१०	राष्ट्रिय मकै बाली अनुसन्धान केन्द्र	चितवन	१०
११	राष्ट्रिय गहुँ बाली अनुसन्धान केन्द्र	रूपन्देही	११
१२	बाली विज्ञान महाशाखा नार्क	ललितपुर	१२
१३	लुम्बिनी सिड कम्पनी	रूपन्देही	१३
१४	राष्ट्रिय बीउ बिजन कम्पनी	पर्सा	१४
१५	क्षेत्रीय कृषि अनुसन्धान केन्द्र	कास्की	१५
१६	बीउ एगो प्रशोधन कारखाना	चितवन	१६
१७	बीउ प्रशोधन कारखाना	चितवन	१७
१८	राष्ट्रिय धान बाली अनुसन्धान कार्यक्रम	धनुषा	१८
१९	राष्ट्रिय कोशे बाली अनुसन्धान कार्यक्रम	चितवन	१९
२०	साल्ट ट्रेडिड कर्पोरेशन लि.	मकवानपुर	२०

क्र.सं.	बीउ बिजन प्रशोधन कारखानाको नाम	जिल्ला	कारखाना नं.
२१	बिज वृद्धि कृषक समूह	चितवन	२१
२२	मल्ल बीज सप्लायर्स	चितवन	२२
२३	सिप्रेड बीउ प्रशोधन कारखाना	ललितपुर	२३
२४	सामुहिक बिजवृद्धि कृषक समूह	रौतहट	२४
२५	मनोज ईन्टरनेशनल	पर्सा	२५
२६	एभरेष्ट सीड कम्पनी	ललितपुर	२६
२७	युनिक बीउ उद्योग	कैलाली	२७
२८	पहाडी बाली अनुसन्धान कार्यक्रम	दोलखा	२८
२९	कालिका सीड कम्पनी प्रा.लि.	रुपन्देही	२९
३०	उन्नत बिज वृद्धि कृषक समूह	चितवन	३०
३१	पञ्चशक्ति बीउ उद्योग कम्पनी प्रा.लि.	कैलाली	३१
३२	ईन्टरनेशनल एग्रो सीड कम्पनी प्रा.लि	कपिलवस्तु	३२
३३	सियान सीड सर्भिस सेन्टर	काठमाडौं	३३
३४	यूनिभर्सल सीड कम्पनी प्रा.लि.	रुपन्देही	३४
३५	न्यू श्रीराम बिजवृद्धि मल्टीप्रपोज क.प्रा.लि	चितवन	३५
३६	अन्नपूर्णा बीउ उत्पादक कृषि स.सं.लि.	रुपन्देही	३६
३७	क्षेत्रीय बीउ बिजन प्रयोगशाला	कंचनपुर	३७
३८	अपि हिमालय एग्रो एण्ड लाईभस्टक क.प्रा.लि	कैलाली	३८
३९	साईपल बीजवृद्धि कम्पनी प्रा.लि	चितवन	३९
४०	श्री ग्लोबल एग्रोटेक नेपाल प्रा.लि	बाँके	४०
४१	नेपाल एग्रीसिडस् एण्ड ईन्पुट्स क.प्रा.लि	चितवन	४१
४२	बिकास सिड कम्पनी प्रा.लि	कपिलवस्तु	४२

क्र.सं.	बीउ बिजन प्रशोधन कारखानाको नाम	जिल्ला	कारखाना नं.
४३	मुस्कान सिङ कम्पनी प्रा.लि	कपिलवस्तु	४३
४४	कृषि तथा वन विज्ञान विश्वविधालय	चितवन	४४
४५	पवित्र बीउ उद्योग	सुर्खेत	४५
४६	श्री ओमश्री बीजवृद्धि कम्पनी प्रा.लि	चितवन	४६
४७	बीज वृद्धि कृषक सहकारी संस्था लि.	कैलाली	४७

छ. नेपालमा संचालनमा रहेका बीउ बिजन प्रयोगशालाहरुको विवरण

क्र.सं.	नाम	ठेगाना	सम्पर्क	ईमेल	कैफियत
१	केन्द्रीय कृषि प्रयोगशाला	हरिहरभवन, ललितपुर	०१-५५२१३५९ ०१-५५३४२५८	centralaglab.sspp@gmail.com	सरकारी
२	बीउ बिजन प्रयोगशाला	झुम्का, सुनसरी	०२५-५६२१२४	rstl@ntc.net.np	सरकारी
३	बीउ बिजन प्रयोगशाला	जलेश्वर, महोत्तरी	९८५४०२२४२५	seedlabprovince2@gmail.com	सरकारी
४	बीउ बिजन प्रयोगशाला	हेटौडा, मकवानपुर	०५७-५२०६५१	seedlabhetauda@yahoo.com	सरकारी
५	बीउ बिजन प्रयोगशाला	पोखरा, कास्की	०६१-४६८१०१ ०६१-४६८०८७	seedlabgandaki@gmail.com	सरकारी
६	बीउ बिजन प्रयोगशाला	भैरहवा	०७१-५२१७६९	seedlabhirahawa@gmail.com	सरकारी
७	बीउ बिजन प्रयोगशाला	खजुरा, बाँके	०८१-५२२२७२	seed_rstlk@wlink.com.np	सरकारी
८	बीउ बिजन प्रयोगशाला	सुन्दरपुर, महेन्द्रनगर	०९९-५२५०७८	rstlseed@yahoo.com	सरकारी
९	बीउ बिजन प्रयोगशाला	सुर्खेत	०८३-५२४८६७	seedlabsurkhet@gmail.com	सरकारी
१०	समशितोष्ण तरकारी बीउ उत्पादन केन्द्र	रुकुम	०८८-६८०१५०	rukumfarm@gmail.com	सरकारी

क्र.सं.	नाम	ठेगाना	सम्पर्क	ईमेल	कैफियत
११	राईजोवियम तथा बीउ विजन प्रयोगशाला	जनकपुर	०४१-५२१६८६	seeddhanusa@dls.gov.np	सरकारी
१२	बीउ विज्ञान तथा प्रविधि महाशाखा	खुमलटार	०१-५५२३०४०	seedtechnaec@gmail.com	सरकारी
१३	राष्ट्रिय कृषि अनुवंशिक श्रोत केन्द्र	खुमलटार	०१-५७२५७३१ ०१-५७२७५३२	narc.genebank@gmail.com	सरकारी
१४	क्षेत्रीय कृषि अनुसन्धान केन्द्र	लुम्ले	०६१-६२२१७४	rarslumle@gmail.com	सरकारी
१५	कृषि तथा वन बिश्वविद्यालय	रामपुर	०५६-५९१६६५ ०५६-५९१७७७	admin@afu.edu.np	अध्ययन संस्थान
१६	सीप्रेड प्रयोगशाला	ललितपुर	०१-५५३६१०८ ०१-५५२०२७२	info@ceapred.org.np	नीजिस्तर
१७	सियान सीड सर्भिस सेन्टर	थानकोट	०१-४३१०२४५	seanseed@ntc.net.np	नीजिस्तर
१८	युनिक सिड कम्पनी	धनगढी	९८५८४२०५६०	seedunique@gmail.com	नीजिस्तर

ज. मूल बीउ उत्पादनका अनुमति लिएका निकायहरुको विवरण

क्र. सं.	मूल बीउ उत्पादक दर्ता नं.	समूह, सहकारी तथा कम्पनीको नाम	ठेगाना	अनुमति लिएको मिति	सम्पर्क नं/ईमेल
सरकारी फार्म					
१	४४	कृषि विकास फार्म	चन्द्रडाँगी, शिवसताक्षी ७, झापा	२०७५/१०/२०	
सरकारी कम्पनी					
२	३	श्री राष्ट्रिय बीउ विजन कम्पनी लि.	केन्द्रीय कार्यालय, टेकु, काठमाण्डौ	२०६२/७/२७	०१-४२७९५८७ ०१-४२७८४५३ nscld@ntc.net.np
३	९	श्री साल्ट ट्रेडिङ कर्पोरेशन लिमिटेड	काठमाण्डौ, नेपाल	२०६४/१०/६	०१-४२७०९९४ ९८५११०७३७६ salt@stcnepal.com
गैर सरकारी संस्था					
४	२	श्री वातावरण तथा कृषि नीति अनुसन्धान प्रसार एंव विकास केन्द्र (सिप्रेड) नेपाल	सानेपा, ललितपुर	२०६२/०४/०६	०१-५५२०२७२ contact@ceapred.org.np

क्र. सं.	मूल बीउ उत्पादक दर्ता नं.	समूह, सहकारी तथा कम्पनीको नाम	ठेगाना	अनुमति लिएको मिति	सम्पर्क नं/ईमेल
नीजि कम्पनी					
५	१	श्री लुम्बिनी सीड कम्पनी प्रा.लि.	सिद्धार्थनगर, रुपन्देही नेपाल	२०६२/२/१८	७१-५२४४५५ lumbinissedco.pvt@gmail.com
६	४	श्री सियान सीड सर्भिस सेन्टर लि.	काठमाण्डौ, नेपाल	२०६२/१०/३०	०१-४३१०२४५ ssscseed@gmail.com
७	५	श्री यूनिसर्सल सीड कम्पनी प्रा.लि	सिद्धार्थनगर द, लुम्बिनी रोड, रुपन्देही	२०६३/०१/१७	९८४७०२२९०६ universalseed.co@gmail.com
८	८	श्री कालिका सीड कम्पनी प्रा.लि	सिद्धार्थनगर ११, रुपन्देही, नेपाल	२०६४/०२/२५	०७१-५२६२४६ guddumishra15@yahoo.com
९	११	श्री युनिक बीउ उद्योग	धनगढी १३, कैलाली	२०६६/०१/१४	९८५८४२०५६० seedunique@gmail.com
१०	१३	श्री इन्टरनेशनल एग्रो सिड प्रा.ली	तौलिहवा ३, कपिलवस्तु	२०६६/१०/१०	९८४७०४००१७
११	१५	श्री पञ्चशक्ति बीउ कम्पनी प्रा.लि.	धनगढी, कैलाली	२०६८/०१/१६	०९१-५०२२४० panchashakti2064@gmail.com

क्र. सं.	मूल बीउ उत्पादक दर्ता नं.	समूह, सहकारी तथा कम्पनीको नाम	ठेगाना	अनुमति लिएको मिति	सम्पर्क नं/ईमेल
१२	१६	श्री अनमोल बीउ प्रा.लि.	भरतपुर १२, चितवन	२०६९/०१/३१	०५६-५२३००६ info@anamolbiu.com
१३	२०	श्री सामुहिक बीउ वृद्धि कम्पनी प्रा.लि.	डुमरिया २, रौतहट	२०७१/०४/२८	०५५-६२०३७५ s9751011206@gmail.com
१४	२१	श्री कुशवाहा खाद्य बीज भण्डार	देवानगंज २, सुनसरी	२०७२/०५/११	९८४२५०६१२४ kushwahakhadbijbhandar40@gmail.com
१५	२२	श्री अपी हिमालय एग्रो एण्ड लाईभस्टक कम्पनी प्रा.लि.	धनगढी, कैलाली	२०७३/२/१०	९८५८४२३२२२ ahal.company@gmail.com
१६	२३	श्री न्यू श्रीराम बीज वृद्धि मल्टिपर्पोज कम्पनी प्रा.लि.	चितवन	२०७३/०३/२०	९८५५०६३५३३
१७	१८	श्री हरियालि सामुदायिक बीउ विजन कम्पनी प्रा.लि.	थुम्पाखर ९, सिन्धुपाल्चोक	२०६९/०२/१२	०११-६९०००८ db.bhandari71@gmail.com

क्र. सं.	मूल बीउ उत्पादक दर्ती नं.	समूह, सहकारी तथा कम्पनीको नाम	ठेगाना	अनुमति लिएको मिति	सम्पर्क नं/ईमेल
१८	२५	श्री ग्लोबल एग्रीटिक नेपाल प्रा.लि.	बनकटुवा ९, बाँके	२०७३/०६/१२	०८१-६३०११२ tikaram.gatenepal@gmail.com
१९	२६	श्री सिद्धार्थ एग्रो एण्ड डेरी प्रा.लि.	पकडी २, कपिलवस्तु	२०७३/०४/१८	९८५७०१७९०२
२०	२७	श्री इष्ट वेष्ट सीड नेपाल प्रा.ली (सि.जि.एन.एस.)	सुनसरी, नेपाल	२०७४/४/१२	०१-४२२१२६० ९८५११०२९६८ info.cgnsseeds@blc.com.np
२१	३०	श्री विकास सिड कम्पनि प्रा.लि.	कपिलवस्तु न.पा. ७, कपिलवस्तु	२०७४/०५/२८	९८४७०४०४६१
२२	३१	श्री मुस्कान सिड कम्पनि प्रा.लि.	कपिलवस्तु न.पा. ९, कपिलवस्तु	२०७४/०५/२८	९७४७००८२१६ ramchandra2030@gmail.com
२३	३२	श्री नेपाल एग्रो सिड्स एण्ड इन्पुट्स कम्पनि प्रा.लि.,	भरतपुर ४, चितवन	२०७४/०३/२९	०५६-५७२४९८ nasic2008@gmail.com
२४	३३	श्री बुद्ध सिड कम्पनि प्रा.लि.	रामग्राम-५, नवलपरासी	२०७४/०७/१२	९८४७०८०४४४ buddhaseednp@gmail.com

क्र. सं.	मूल बीउ उत्पादक दर्ता नं.	समूह, सहकारी तथा कम्पनीको नाम	ठेगाना	अनुमति लिएको मिति	सम्पर्क नं/ईमेल
२५	३४	श्री साईपाल बिज वृद्धि कम्पनी प्रा.लि.	भरतपुर-२१, भानुटोल	२०७४/०७/१२	९८५५०८२८२६ srbk8@gmail.com
२६	३७	श्री काठमाण्डौ एग्रो कन्सर्न प्रा.लि.	ललितपुर	२०७५/०८/२५	९८४१२८६३०५ kathmanduseed@ntc.net.np
२७	४२	बोगेश्वरी एग्रो सिडस प्रा.लि.	नेपालगन्ज १९, बाँके	२०७६/०१/०८	९८५८०५६६१५ upadhyayasnn@yahoo.com
२८	४३	चित्रवन इन्भेस्टमेन्ट प्रा.लि.	खजुरा ३, बाँके	२०७६/०१/१९	९८५५०५६६१५ ९८४६६१०३१०३ nirlamichhane@live.com
सहकारी संस्था लिमिटेड					
२९	१७	श्री अन्नपूर्ण बीउ उत्पादक सहकारी संस्था लि.	सितलपाटी, मानपकडी ५, रुपन्देही	२०६९/१/३१	९८४७०४९९७२ seedsannapurna@gmail.com
३०	२४	श्री आदित्य कृषि सहकारी संस्था लि.	धकधई ३, रुपन्देही	२०७३/०४/०४	९८४७०२०४४१

क्र. सं.	मूल बीउ उत्पादक दर्ता नं.	समूह, सहकारी तथा कम्पनीको नाम	ठेगाना	अनुमति लिएको मिति	सम्पर्क नं/ईमेल
३१	२८	श्री गुप्तेश्वरी कृषि सहकारी संस्था लि.	हेटौटा १३	२०७४/०२/२४	९८४५५३१६७४
३२	२९	श्री पवित्र जनकल्याण कृषि सहकारी संस्था	मेहेलकुना -१, सुर्खेत	२०७४/०२/२४	०८३-४१००६२ pavitracooperative@gmail.com
३३	३६	श्री विजवृद्धि कृषक सहकारी संस्था लि.	जानकी गा.पा. ४, मुनुवा, कैलाली	२०७५/०८/२५	९८४८५०२३६६ ९८४८५०२२४९ rawatgr2051@gmail.com
३४	१९	श्री शिव शक्ति बीउ विजन सहकारी संस्था लिमिटेड	पोखराथोक ८/९ छतिवन, पाल्पा	२०६९/०८/०९	०७५-६९०२२८ noyraj99@gmail.com
३५	३९	महारानीझोडा साना किसान कृषि सहकारी संस्था लि.	गौरादह-५, झापा	२०७५/१०/२०	९८४२६८६५३३ sfadlmaharani@gmail.com
३६	४०	जनसेवा बहुमुखी सहकारी संस्था लि.	बाणगंगा ४, गजेहडा, कपिलवस्तु	२०७६/०१/०८	९८५७०२९७५१
३७	४१	श्री बुढान कृषक सहकारी संस्था लि.	बारबर्दिया-५, बर्दिया	२०७६/०१/०८	९८५८०८४८६३ ९८६८१०७७६२ budhansahakari@gmail.com

क्र. सं.	मूल बीउ उत्पादक दर्ता नं.	समूह, सहकारी तथा कम्पनीको नाम	ठेगाना	अनुमति लिएको मिति	सम्पर्क नं/ईमेल
३८	४५	सिम्रिक कृषि सहकारी संस्था लि.,	बुटवल-१७, रुपन्देही	२०७५/०३/०१	९८४७०४८६१६
३९	४६	श्री कृष्ण महिला कृषि सहकारी संस्था लि.	चन्द्रपुर-९, रौतहट	२०७६/०९/२४	९८४५२३०७३९
४३	४७	श्री सूर्योदय कृषक बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लि.	राजपुर-२, दाङ	२०७६/०२/१४	suryodaykmc@gmail.com
समूह					
४०	१०	श्री उन्नत बिज बृद्धि समूह	पटिहानी, चितवन	२०६४/०७/०८	०५६-६२१४५६ info@unnatbij.com.np
४१	३८	श्री राधाकृष्ण बीउ विजन उत्पादक कृषक समूह	शुद्धोधन गा.पा. ५, रुपन्देही	२०७५/१०/०६	९८४७०२१८९७ radhakrishnaspg2059@gmail.com
बिघ्नविद्यालय					
४२	३५	श्री बाली विज्ञान फर्म, कृषि तथा वन विश्वविद्यालय	रामपुर, चितवन	२०७५/०८/२५	९८४५१७६२७९ admin@afu.edu.np

झ. नेपालका बीउ बिजन आयातकर्ताहरुको विवरण

क्र.सं.	बीउ आयातकर्ता	फोन नं.	ठेगाना	इमेल
१	अन्नपूर्ण बीज भण्डार	०१-४२२१८८८ ०१-४२७७७७२	असन टोल, काठमाण्डौ	annaseeds@yahoo.com
२	नेहा एग्रो ट्रेडर्स	९८५५०२६३३९ ९८४५०३२६३९	कलैया, बारा	abadhesh-jha@yahoo.com
३	चितवन एग्रोभेट सेन्टर	०८१-५२२०२८	नेपालगंज, बाँके	
४	मिलन एग्रोभेट सेन्टर	९८०९५४०४०५	लमही, दाङ्ग	
५	एस सिभिल एग्रो प्राइभेट लिमिटेड	०१-४२८७५६२ ९८५११४७६४०	बल्खु, काठमाण्डौ	civilagro14@gmail.com
६	कर्मा एण्ड सन्स ट्रेडर्स प्राइभेट लिमिटेड	०१-४०३३५०५	सितापाईला, काठमाण्डौ	info@karmagroups.com
७	सि.जि.एन.एस. सिड प्राइभेट लिमिटेड	०१-४२२६२९३	सुनसरी	info@blc.com.np
८	जय किसान सिड सेन्टर	०१-४२२२६३४	टेकु काठमाण्डौ	jaykisan@wink.com.np
९	नेपाल सिड कम्पनी प्राइभेट लिमिटेड	०१-५५३५०४७	एकान्तकुना, ललितपुर	nepseed@wink.com.np
१०	तिमलसिना सिड कन्सर्न	०१-६२१५४३९	कालीमाटी, काठमाण्डौ	timalsinaseed@yahoo.com
११	कृषक बीज भण्डार	९८५५०२३८८६	बिरगंज, पर्सा	

क्र.सं.	बीउ आयातकर्ता	फोन नं.	ठेगाना	इमेल
१२	इष्ट ओष्ट नेपाल	०५१-५२०२६२ ९८५५०२१०८९	घण्टाघर, बिरगंज	
१३	एग्रो इन्टरनेशनल	९८५५०२३८८७	घण्टाघर, बिरगंज	
१४	श्री साइनिङ्ग स्टार भेट सेन्टर	९८५८०२४१६८	नेपालगंज, बाँके	
१५	पृथ्वी एग्रोभेट सेन्टर	९८५७८२०६७५	तुल्सीपुर, दाङ्ग	
१६	नेपाल एग्रोभेट फार्म	०७१-५४५५२१	हस्पिटल लाईन, बुटवल	
१७	मुनाल एग्रोभेट कन्सर्न	०८१-५२२६२०	धुम्बोजि चोक, नेपालगंज,	
१८	सिदार्थ एग्रोभेट सेन्टर	९८५७८३०३२९ ०८२-५६१४९४	घोराही, दाङ्ग	
१९	न्यू फाइडली एग्रो बिजनेस	९८५५०२४७९१ ०५३-४१२१९१	जीतपुर, बारा	
२०	गैडाकोट एग्रो कन्सर्न	०७८-५०१२९४	गैडाकोट, नवलपुर	
२१	अरविन्द एग्रो सेन्टर	०५३-५५०३४८	कलैया, बारा	arbindagrocenter@yahoo.com
२२	सिन सिड सर्भिस सेन्टर लिमिटेड	०१-४३१०२४५ ०१-४३१३८०५	थानकोट, काठमाण्डौ	sssseed@gmail.com
२३	दवाडी एग्रो इन्टरप्राइजेज	०५६-५२६५८४	नारायणगढ, चितवन	dawadimr@yahoo.com
२४	निम्ब्स इन्टरनेशनल सहकारी प्राइभेट लिमिटेड	०१-४४६७७९१	सिनामंगल, काठमाण्डौ	

क्र.सं.	बीउ आयातकर्ता	फोन नं.	ठेगाना	इमेल
२५	काष्ठमण्डप ट्रेड प्वाइंट	०१-४२२९४३१	कालीमाटी, काठमाण्डौ	
२६	मेघा सिड एण्ड फट्रिलाइजर प्राइभेट लिमिटेड		पुलचोक, ललितपुर	
२७	गोरखा सिड एण्ड एग्रो कन्सर्न	०१-४०३७१३६	कलंकी, काठमाण्डौ	gorkhaseed@gmail.com
२८	कनचनजंगा रियल सिड	९८२४००७२०० ९८१५९४७०५९	अर्जुनधारा-११, झापा	
२९	नेपाल एग्रो सेन्टर		जनकपुर, धनुषा	
३०	पशुपंक्षी औषधि तथा कृषि सेवा	९८५५०६७४९८	हेटौडा-४, मकवानपुर	
३१	राज एग्रो		कलैया- ४, बारा	
३२	संजय इम्पेक्स एण्ड इन्टरनेशनल		बिरगंज, पर्वा	
३३	न्यू रियल सिड		धौलाबारी, झापा	
३४	नेपाल कृषि सहकारी केन्द्रिय संस्था लिमिटेड		कुपनडोल, ललितपुर	
३५	राष्ट्रिय सहकारी संघ लिमिटेड नेपाल		पुलचोक, ललितपुर	
३६	रन्जन इन्टरप्राइज प्राइभेट लिमिटेड		रेशमकोटी, बिरगंज	
३७	कृष्ण सप्लायर्स		भरतपुर-४ नारायणगढ, चितवन	

क्र.सं.	बीउ आयातकर्ता	फोन नं.	ठेगाना	इमेल
३८	युनिभर्सल सिड कम्पनी प्राइभेट लिमिटेड		लुम्बिनी रोड, भैरहवा	
३९	न्यू दक्षिणकाली बीज भण्डार		कालिमाटी, काठमाण्डौ	
४०	गाथात्रा स्टोर इन्टरप्राइजेज		काठमाण्डौ-३३	
४१	मनिता एग्रो इन्टरप्राइज	०५३५५०८२०	कलैया-६, बारा	
४२	बुद्ध एग्रो इन्टरनेशनल		सिदार्थनगर, रुपन्देही	
४३	नेशनल एग्रो सेन्टर		लगनखेल-१२, ललितपुर	national_agro01@yahoo.com
४४	ग्रिन सिड प्राइभेट लिमिटेड	०१-४२८९११०	लमही-५, दाङ्ग	

४. कार्यक्रम तथा प्रगति विवरण

४.१ वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन २०७५/७६ (प्रतिवेदन अवधि २०७५ श्रावण महिना १ गते देखि २०७६ आषाढ महिना मसान्त सम्म)

बजेट रु. हजारमा

क्र.स.	बजेट उप-शीर्षक न	स्विकृत वार्षिक बजेट			वार्षिक बजेट खर्च			बितीय प्रगति प्रतिशत	भारीत प्रगति प्रतिशत	कैफियत
		पूँजीगत	चालु	जम्मा	पूँजीगत	चालु	जम्मा			
१	७०४३५३९१ (संघवाट हस्तान्तरित बजेट)	३९०	६१०	१०००	३८९.९	३४२.१७	७३२.१	७३.२१	१००	
२	७०४३५३५१ (प्रदेश सरकारवाट स्विकृत बजेट)	२०००	५२८३	७२८३	१९०२.६९	४३६२.०९	६२६४.८	८६.०२	१००	
३	७०४३५३११ (प्रदेश सरकारको सार्वजनिक सुनुवाई, प्रचार प्रसार तथा अन्य बजेट)	५००	०	५००	४९७.८९	०	४९७.९	९९.५८	१००	
	कुल जम्मा	२८९०	५८९३	८७८३	२७९०.५	४७०४.३	७४९४.७	८५.३३	१००	

४.२ बजेट खर्च शिर्षक नं ७०४३५३९१ संघीय सरकारबाट हस्तान्तरित कार्यक्रमको प्रगति (०७५/७६)

क्र.स.	क्रियाकलाप विवरण	ईकाई	वार्षिक लक्ष्य			वार्षिक प्रगति		भारीत प्रगति प्रतिशत
			परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	
१	पूँजिगत अन्तर्गतका कार्यक्रमहरु							
१.१	मोटरसाईकल खरिद	थान	१	२८	२८०	१	२७.९९	९९.९६
१.२	फोटोकपी र स्कानर मेसिन खरिद	थान	२	११	११०	३	११	१००
	पूँजिगत खर्च तर्फ			३९	३९०		३८.९९	९९.९७
२	चालु खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरु							
२.१	स्थायी कर्मचारीको तलब	महिना	३	५०	५००	१	२८.२३	५६.४६
२.२	पानी तथा बिजुली	पटक	५	१	१०	०	०	०
२.३	भ्रमण	पटक	२	५	५०	१	२.६२	५२.४०
२.४	विविध	पटक	१	५	५०	१	३.३५	६७
	चालु खर्च तर्फ			६१	६१०		३४.२	५६.०७
	कूल जम्मा प्रगति			१००	१०००		७३.१९	७३.१९

४.३ बजेट खर्च शिर्षक नं ७०४३५३५१ तर्फ प्रदेश सरकारका कार्यक्रमको प्रगति (०७५/७६)

क्र .स.	क्रियाकलाप विवरण	ईकाई	वार्षिक लक्ष्य			वार्षिक प्रगति		भारित प्रगति प्रतिशत
			परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	
१	पूँजिगत अन्तर्गतका कार्यक्रमहरु							
१.१	Trier 4, Seed Divider 3, Triangular sample pan 20, Magnetic stirrer 1, Purity white board 1, Sieve set 1, Aluminum trays, Digital thermometer खरिद	संख्या	२५	६.८७	५००	२५	६.८७	६.८७
१.२	Stereo Binocular Microscope खरिद	संख्या	१	३.५७	२६०	१	३.५७	३.५७
१.३	Hot air oven portable size 1, Electronic balance (three decimal 1, two decimal 1), Grain moisture meter 1, Desiccator 1, Hygrometer 3, Moisture can 30, Blower 1, Forceps 1, Spatula 1, Sealer 1	संख्या	१	६.८७	५००	१	६.८७	६.८७
१.४	Single chamber seed germinator खरिद	संख्या	१	६.८७	५००	१	६.८७	६.८७
१.५	Room maintenance for keeping machine and wiring	पटक	१	३.३०	२४०	१	३.३०	३.३०
	पूँजिगत कार्यक्रमको जम्मा प्रगति			२७.४६	२०००		२७.५	२७.४६

क्र.स.	क्रियाकलाप विवरण	ईकाई	वार्षिक लक्ष्य			वार्षिक प्रगति		भारित प्रगति प्रतिशत
			परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	
२	चालु खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरु							
२.१	बीउ विजन सम्बन्धी स्थलगत घुम्ती तालिम	संख्या	२	१.५१	११०	२	१.५	१.५१
२.२	समन्वयत्मक बैठक संचालन तथा अन्य	पटक	३	२.०६	१५०	३	२.१	२.०६
२.३	विज्ञापन तथा सूचना प्रकाशन	पटक	२	०.२७	२०	३	०.३	०.४१
२.४	कार्यालय सामग्री ढुवानी	पटक	२	०.६९	५०	४	०.४	१.३७
२.५	बीउ नमूना परीक्षण	संख्या	३००	०.६९	५०	१४०	०.७	०.३२
२.६	बजारबाट बीउ नमूना संकलन तथा गुणस्तर परीक्षण	पटक	२	०.६९	५०	२	०.७	०.६९
२.७	बीउ प्रमाणिकरण कार्यका लागि नमूना संकलन कार्यक्रम	पटक	८	०.६९	५०	०	०	०
२.८	बीउ बाली निरीक्षण	पटक	७	१.२४	९०	७	१.२	१.२४
२.९	बीउ प्रमाणिकरण	मे.टन	२००	०.६९	५०	०	०.७	०
२.१०	बीउ भण्डारण अनुगमन निरीक्षण	पटक	२	०.४१	३०	१	०.४	०.२१
२.११	बीउ उत्पादन गुणस्तर निरीक्षण तथा बीउ भण्डारण व्यवस्थापन सम्बन्धि कार्यविधि पुस्तिका प्रकाशन	पटक	१	०.६९	५०	१	०.७	०.६९

क्र .स.	क्रियाकलाप विवरण	ईकाई	वार्षिक लक्ष्य			वार्षिक प्रगति		भारत प्रगति प्रतिशत
			परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	
२.१२	प्रशासनिक खर्च		१	६२.९३	४५८३	१	५१.६	६२.९३
	चालु खर्च तर्फको जम्मा प्रगति			७२.५४	५२८३		६०.२४	७१.४२
	कूल जम्मा प्रगति			१००	७२८३		८७.७१	९८.८८

४.४ बजेट खर्च शिर्षक नं ७०४३५३११ तर्फ प्रदेश सरकारको कार्यक्रम प्रगति (०७५/७६)

क्र.स.	क्रियाकलाप विवरण	ईकाई	वार्षिक लक्ष्य			वार्षिक प्रगति		भारत प्रगति प्रतिशत
			परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	
१	पूँजिगत अन्तर्गतका कार्यक्रमहरु							
१.१	प्रयोगशाला सेवा संचालनको लागि प्लोरिङ्ग कार्य (सिभिल र ईलेक्ट्रिकल)	पटक	१	१००	५००	१	१००	१००
	पूँजिगत कार्यक्रमको जम्मा प्रगति		१	१००	५००	१	१००	१००
२	चालु खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरु							
	कूल जम्मा प्रगति		१	१००	५००	१	१००	१००

४.५ आ.व. २०७५/०७६ मिति २०७६ अषाढ महिनाको जनशक्तिको अवस्था

क्र.सं.	दर्जा	स्वीकृत दरवन्दी संख्या	पदपूर्ति संख्या	रिक्त पद संख्या	करार	कैफियत
१	रा.प.द्वि.प्रा.	१	१	०		
२	रा.प.तृ.प्रा.	२	१	१		
३	रा.प.तृ.प्र.	०	०	०		
४	रा.प.अनं.प्र.प्रा.	२	२	०		
५	रा.प.अनं.प्र.प्र.	१	०	०		
६	रा.प.अनं.द्वि प्रा.	१	१	०		
७	रा.प.अनं.द्वि प्र.	१	१	०		
८	सवारी चालक	०	०	०		
९	कार्यालय सहयोगी	२	२	०		
जम्मा		१०	९	१		

४.६ आ.व. २०७५/०७६ राजस्व विवरण

क्र. स.	शिर्षक	तेश्रो चौमासिक अवधिमा जम्मा भएको राजस्व	दोस्रो चौमासिक अवधि सम्ममा जम्मा भएको राजस्व	जम्मा	कैफियत
१	अन्य प्रशासनिक सेवा शुल्क	११४५.००	११२२०.००	१२,३६५.००	
२	अन्य राजस्व	१५९५३.००	०	१५,९५३.००	
	कूल जम्मा	१७०९८.००	११२२०.००	२८,३१८.००	

४.७ उल्लेखनिय क्रियाकलाप तथा त्यसबाट भएका उपबन्धिहरूको विवरण (२०७५/७६)

क्र.सं.	मुख्य मुख्य क्रियाकलापहरू	उपलब्धी
१	बाली निरीक्षण र बीउ प्रमाणिकरण	नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषद्/क्षेत्रीय कृषि अनुसन्धान केन्द्र, लुम्ले र सो निकायसँग आवद्ध बीउ उत्पादन कृषक, समूह वा सहकारीको करीव ९ हेक्टर मकै बालीको बाली निरीक्षण गरी २.५ मे.टन मकैको मूल बीउ प्रमाणिकरण भएको। प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकिकरण परियोजना/मकै जोन, पर्वत मार्फत फलेबासमा मकैको मूल बीउ २८ हेक्टर खेत निरीक्षण भएको। पोखरा महानगरपालिका/कृषि महाशाखासँग आवद्ध समूह र सहकारीले गरीएको आलुबालीको २.५ हेक्टर खेत निरीक्षण भएको।
२	बीउ नमूना परिक्षण	यस प्रदेशका विभिन्न कृषक, समूह र सहकारीले उत्पादन गरेका साथै बीउ व्यवसायीहरूबाट विभिन्न सिजनमा संकलन गरीएका १४० वटा बीउ विजनहरूको गुणस्तर परीक्षण भएको। क्षेत्रीय कृषि अनुसन्धान केन्द्र, लुम्लेको प्रयोगशालामा बीउ नमूना परीक्षण गरीएको।
३	प्रयोगशाला संचालनका लागि पूरानो भवन मर्मत तथा मेसिनरी उपकरण खरिद	आगामी आ.व.बाट बिरौटामा बीउ नमूना परीक्षण गर्न सकिने।

४.८ मुख्य समस्याहरूको विवरण (२०७५/७६)

क्र.स.	मुख्य समस्या	समाधानका लागि गरिएका पहलहरू	सुझावहरू
१	कार्यालय तथा प्रयोगशाला संचालनको लागि भवन तथा प्रयास Space उपलब्ध नभएको	साविकको जिल्ला कृषि विकास कार्यालय, कास्कीको तालिम कक्षको संरचनात्मक सुधार गरी बीउ परीक्षण कार्य गर्ने Space निर्माण गरीएको।	बीउ बिजन प्रयोगशालाको लागि भवन निर्माण हुनु पर्ने।
२	बीउ परीक्षणको लागि नमूना संकलन गर्दा Bias गर्नु पर्ने (आन्तरीक राजश्व कार्यालयबाट स्थायी लेखा नम्बर नलिएका बीउ व्यवसायीहरूका गोदामबाट नमूना संकलन गर्न नसकिने)	कृषि ज्ञान केन्द्रसँग समन्वय गरिएको	सम्बन्धित निकायहरूबाट करमा दर्ता भए नभएको नियमितरूपमा अनुगमन हुनु पर्ने।

४.९ नयाँ कार्यक्रमहरूको लागि प्रस्तावीत कार्यविधि तथा नर्मस विवरण (२०७५/७६)

क्र.स.	कार्यक्रमको नाम	हाल सम्मको अवस्था	थप गर्नु पर्ने वा हटाउनु पर्ने विषय विवरण	हटाउनु पर्ने विषय विवरण	विषय विवरण थप गर्नु पर्ने वा हटाउनु पर्नेको कारण	आवश्यक बजेट रु हजारमा	अन्य केही भए सो समेत खुलाउनुहोस
१	बीउमा ट्याग लगाए बापत उत्पादित बीउको परिमाणको आधारमा नगद प्रोत्साहन बितरण (अनुदान)	कार्यविधि दस्तावेज तयारी	नयाँ तयार गर्नु पर्ने	नयाँ तयार गर्नु पर्ने	कार्यक्रम नयाँ भएको		

५. स्वीकृत कार्यविधि

गण्डकी प्रदेश सरकारको आर्थिक वर्ष २०७६/७७ को नीति तथा कार्यक्रमले कृषि क्षेत्रको आधुनिकीकरण, यन्त्रिकीकरण, व्यवसायीकरण र सिँचाईको सुनिश्चितता गरी उत्पादन र उत्पादकत्व बृद्धि गर्दै आगामी तीन वर्षमा मुख्य मुख्य उत्पादनमा आत्मनिर्भर हुने र पाँच वर्षमा खाद्यान्न उत्पादन दोब्बर बनाउने लक्ष्यका साथ कार्यक्रम संचालन गर्ने प्रतिबद्धता व्यक्त भएको छ। बाली उत्पादनमा मात्रात्मक तथा गुणात्मक बृद्धि ल्याउन बीउको महत्वपूर्ण भूमिका हुन्छ। गुणस्तरयुक्त बीउको अभावमा उत्पादनमा ठूलो हास हुन्छ। प्रमाणिकरण वा यथार्थ संकेत पत्र पद्धतीबाट बीउको गुणस्तर कायम गर्न बीउ राखिने भाँडो/बोरा/प्याकेटमा संकेतपत्र/ट्याग लगाउनु पर्छ। यो ट्यागले बीउको गुणस्तर निर्धारण गर्ने गर्दछ। यस सन्दर्भमा गण्डकी प्रदेशले लिएको उत्पादन दोब्बर बनाउने लक्ष्य हासिल गर्न गुणस्तरीय बीउ उत्पादनमा जोड दिनु पर्ने तथा कृषकहरुलाई बीउ उत्पादनको क्षेत्रमा आर्कषित गर्नु पर्ने आवश्यक हुन्छ। यसका लागि कृषकहरुले उत्पादन गरेका मूल वा प्रमाणित वा उन्नत बीउ उत्पादन परिमाणको आधारमा बीउ उत्पादकलाई नगद प्रोत्साहन अनुदान वितरण कार्यक्रम संचालन गरी गुणस्तरीय बीउ व्यवस्थित गर्न बाञ्छनीय भएकोले भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालयले यो कार्यविधि तयार गरेको छ।

बीउ उत्पादन परिमाणको आधारमा नगद प्रोत्साहन अनुदान कार्यक्रम संचालन कार्यविधि,

२०७६

(मिति २०७६/०८/०२ गते माननिय मन्त्रीस्तरबाट स्वीकृत)

प्रस्तावना: मूल, प्रमाणित र उन्नत बीउ उत्पादन परिमाणको आधारमा बीउ उत्पादन कृषकहरुलाई नगद प्रोत्साहन अनुदान प्रदान गर्ने कार्यलाई सरल, पारदर्शी र प्रभावकारी बनाउन बाञ्छनीय भएकोले,

गण्डकी प्रदेशको भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालयले यो कार्यविधि बनाएको छ।

परिच्छेद १

प्रारम्भिक

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ: १) यो कार्यविधिको नाम "बीउ उत्पादन परिमाणको आधारमा नगद प्रोत्साहन अनुदान कार्यक्रम संचालन कार्यविधि, २०७६" रहेको छ।

२) यो कार्यविधि गण्डकी प्रदेश भर तुरुन्त लागु हुनेछ ।

२. **परिभाषा:** विषय र प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा,

- क) "अनुदानग्राही" भन्नाले बीउ उत्पादन परिमाणको आधारमा नगद प्रोत्साहन अनुदान पाउनका लागि मूल्याङ्कन समितिबाट छनौट भएका आवेदकलाई जनाउँछ।
- ख) "आवेदक" भन्नाले प्रमाणिकरण वा यथार्थ संकेत पत्र पद्धती अनुसार बीउमा ट्याग बीउ उत्पादन परिमाणको आधारमा नगद अनुदान पाउनका लागि सम्बन्धित कार्यालयमा आवेदन दिएका व्यक्ति वा समूह वा सहकारी भन्ने सम्झनु पर्दछ।
- ग) "केन्द्र" भन्नाले जिल्ला स्थित कृषि ज्ञान केन्द्र भन्ने सम्झनु पर्दछ।
- घ) "निर्देशनालय" भन्नाले मन्त्रालय मातहतको कृषि विकास निर्देशनालय, गण्डकी प्रदेशलाई सम्झनु पर्दछ।
- ङ) "प्रमाणिकरण" भन्नाले बीउको गुणस्तर नियन्त्रणको लागि सरकारी निकायबाट बीउ विजन प्रमाणिकरण निर्देशिका २०७४ले तोके अनुसारको ट्याग लगाउने कार्य सम्झनु पर्दछ।
- च) "प्रयोगशाला" भन्नाले बीउ विजन प्रयोगशाला, गण्डकी प्रदेशलाई सम्झनु पर्दछ।
- छ) "बीउ उत्पादक" भन्नाले बीउसँग सम्बन्धित ऐन, नियम र निर्देशिकाको परिधि भित्र रही अनुमति लिएर वा नलिएर बीउ उत्पादन तथा वितरण कार्यमा संलग्न व्यक्ति वा समूह वा सहकारी वा कम्पनी भन्ने सम्झनु पर्दछ।
- ज) "बीउ उत्पादन क्षेत्रफल" भन्नाले बीउ विजन प्रमाणिकरण निर्देशिका २०७४ले तोकेको न्यूनतम बीउ उत्पादन क्षेत्रफलको सीमा सम्झनु पर्दछ।
- झ) "बीउका स्तर" बीउ विजन प्रमाणिकरण निर्देशिका २०७४ले तोके अनुसारको स्तरहरू सम्झनु पर्दछ।
- ञ) "मन्त्रालय" भन्नाले भूमि व्यवस्था कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय, गण्डकी प्रदेशलाई सम्झनु पर्दछ।
- ट) "यथार्थ संकेत पत्र" भन्नाले बीउ उत्पादक आफैले उत्पादन गरेको बीउको गुणस्तरको जिम्मेवारीमा बीउ विजन प्रमाणिकरण निर्देशिका २०७४ले तोके अनुसारको ट्याग सम्झनु पर्दछ।
- ठ) "स्थानिय तह" भन्नाले महानगरपालिका वा उपमहानगरपालिका वा नगरपालिका वा गाउँपालिका भन्ने सम्झनु पर्दछ।
- ड) "संकेतपत्र वा ट्याग" भन्नाले बीउ विजन प्रमाणिकरण निर्देशिका, २०७४ अनुसार बीउ राखिएको बोरा वा भाँडो वा प्याकेट वा थैला मा राखिएको बीउ परीक्षण र उत्पादक सम्बन्धि विवरण भएको लेबल सम्झनु पर्दछ।

३. **कार्यक्रम संचालनको उद्देश्य:** यस कार्यविधि अनुसार सञ्चालित कार्यक्रमको उद्देश्य देहाय बमोजिम हुनेछ।

- १) गुणस्तरीय बीउ बिजनको उपलब्धता सुनिश्चित गर्ने।
- २) बीउ उत्पादनहरूबाट उत्पादित बीउ बिजन प्रमाणिकरण निर्देशिका, २०७४ को मापदण्ड अनुसार प्रमाणिकरण गर्ने वा यथार्थ संकेतपत्र लगाउने।
- ३) बीउ उत्पादकको मनोबल बढाउन बीउ उत्पादन परिमाणको आधारमा नगद प्रोत्साहन बितरण गर्ने।

परिच्छेद २

कार्यक्रम संचालन विधि

४. कार्यक्रम संचालन: (१) यो कार्यक्रम निर्देशनालय वा प्रयोगशाला वा केन्द्रबाट संचालन गरिने छ।

(२) सम्बन्धित कार्यालयले आफ्नो स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रमको बजेट परिधिमा रही यो कार्यक्रम संचालन गरिने छ।

५. आवेदन माग गर्ने (१) यो कार्यक्रम संचालनका लागि सम्बन्धित कार्यालयबाट अनुसूची-१ बमोजिम सूचना प्रकाशन गरी आवेदन माग गरिने छ। बाली अनुसार सिजन फरक पर्ने भएकाले आवेदन बुझाउने समय तोकिने छैन।

(२) सूचना प्रकाशन भए अनुरूप आवेदकले देहाय बमोजिमका सबै कागजपत्र संलग्न गरी अनुसूची-२ बमोजिमको आवेदन दिनु पर्नेछ।

१. बीउ बिजन प्रयोगशालाबाट जारी भएको ट्याग वा यथार्थ संकेतपत्र पद्धती अनुसार लगाईएको संकेतपत्र/ट्यागको प्रतिलिपी।
२. यथार्थ संकेत पत्र अनुसार ट्याग लगाएको अवस्थामा बीउ बालीको खेत निरीक्षण प्रतिवेदन, प्रयोगशालाको बीउ नमूनाको (उमारशक्ती, चिस्यान र शुद्धता) विश्लेषण प्रतिवेदन र स्थानिय तहको कृषि शाखाको सिफारीस पत्र।
३. आवेदकको बैंक खाताको विवरण।

६. आवेदकको छनौट र छनौटका आधारहरू: (१) प्रचलित कानून बमोजिम दर्ता भएका कृषक, कृषक समूह, कृषि सहकारी, कम्पनीहरूले नेपालमा सूचिकृत जातहरूको बीउ उत्पादन कार्यक्रम संचालन गरी बीउ उत्पादन परिमाणको आधारमा नगद प्रोत्साहन अनुदान प्राप्त गर्न सक्ने छन्।

(२) प्रमाणिकरण वा यथार्थ संकेत पत्र पद्धती दुई मध्ये कुनै एक पद्धती अपनाई उत्पादित बीउमा संकेत पत्र/ट्याग लगाएकाहरूलाई मात्र सहभागी गराइनेछ। तर आवेदकहरूको संख्या धेरै भएमा प्रमाणिकरण पद्धतीबाट ट्याग लगाएका बीउ उत्पादकहरूलाई प्राथमिकतामा राखी छनौट गरिनेछ।

३) यो कार्यक्रममा धेरै क्षेत्रफलमा एकलै वा समूहमा मिलेर बीउ उत्पादन गरेका आवेदकहरूलाई प्राथमिकता दिइनेछ।

४) यो कार्यक्रममा कृषकहरू बीच सूचिकृत लोकप्रिय जातहरूको बीउ उत्पादन गर्ने आवेदकहरूलाई प्राथमिकता दिइनेछ।

५) पेश हुन आएका आवेदनको मूल्यांकन अनुसूची-३ बमोजिमका सूचकका आधारहरूमा हुनेछ र सो सम्बन्धी व्यवस्थाका लागि दफा ८ बमोजिमको मूल्यांकन समिति गठन हुनेछ।

७. बीउको स्तर अनुसार अनुदान बाँडफाँड: बीउ बिजन प्रमाणिकरण निर्देशिका २०७४ अनुसार बीउको स्तर कायम गरी बीउको उत्पादन परिमाणको आधार र बीउको बजार मुल्यको निम्न प्रतिशतमा नगद मूल्याङ्कन समितिबाट सिफारीस भएका आवेदकहरूलाई अनुदान बितरण गरिने छ।

क) आलुबालीको लागि

प्रमाणिकरण पद्धती अनुसार		यथार्थ संकेत पत्र पद्धती अनुसार	
बीउका स्तर	अनुदान प्रतिशत	बीउका स्तर	अनुदान प्रतिशत
मूल बीउ (बेसिक १)	२५ प्रतिशत	श्रोत बीउ	२० प्रतिशत
प्रमाणित प्रथम (बेसिक २)	१५ प्रतिशत	लेबल प्रथम	१० प्रतिशत
प्रमाणित द्वितीय (बेसिक ३)	१५ प्रतिशत	लेबल द्वितीय	१० प्रतिशत
उन्नत बीउ	१० प्रतिशत	उन्नत बीउ	१० प्रतिशत

ख) तरकारी बालीहरूका लागि

प्रमाणिकरण पद्धती अनुसार		यथार्थ संकेत पत्र पद्धती अनुसार	
बीउका स्तर	अनुदान प्रतिशत	बीउका स्तर	अनुदान प्रतिशत
मूल बीउ	४० प्रतिशत	श्रोत बीउ	३० प्रतिशत
प्रमाणित बीउ	३० प्रतिशत	लेबल बीउ १	२० प्रतिशत
उन्नत बीउ	२० प्रतिशत	उन्नत बीउ	२० प्रतिशत

ग) खाद्यान्न बालीहरूका लागि

प्रमाणिकरण पद्धती अनुसार		यथार्थ संकेत पत्र पद्धती अनुसार	
बीउका स्तर	अनुदान प्रतिशत	बीउका स्तर	अनुदान प्रतिशत
मूल बीउ	१५ प्रतिशत	श्रोत बीउ	१० प्रतिशत
प्रमाणित बीउ	१० प्रतिशत	लेबल बीउ १	१० प्रतिशत
उन्नत बीउ	१० प्रतिशत	उन्नत बीउ	१० प्रतिशत

८. मूल्याङ्कन समिति: (१) अनुदानका लागि पेश हुन आएका आवेदनको मूल्याङ्कन गरी आवश्यक निर्णयको लागि सम्बन्धित कार्यालयमा देहाय बमोजिम मूल्यांकन समिति गठनको व्यवस्था गरिएको छ।

क) प्रमुख, कृषि विकास निर्देशनालय, पोखरा	संयोजक
ख) प्रमुख, कृषि व्यवसाय प्रवर्दन सहयोग तथा तालिम केन्द्र	सदस्य
ग) प्रमुख, कृषि विकास महाशाखा, भूमि व्यवस्था कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय, गण्डकी प्रदेश	सदस्य
घ) प्रतिनिधि, नेपाल बीउ व्यवसायी संघ, गण्डकी प्रदेश	सदस्य
ड) प्रमुख, बीउ बिजन प्रयोगशाला, पोखरा	सदस्य सचिव

(२) समितिले बैठकमा आवश्यकता अनुसार बढीमा ३ जना विषय विज्ञलाई आमन्त्रण समेत गर्न सक्नेछ।

९. मूल्यांकन समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार: (१) आवेदकहरूबाट पेश हुन आएका आवेदनहरूको यस कार्यविधिको अनुसूची-३ को मूल्यांकन ढाँचा अनुसार मूल्यांकन गर्ने।

(२) स्वीकृत बजेटको परिधिभित्र कतिवटा आवेदकलाई अनुदान उपलब्ध गराउन सकिन्छ सो एकिन गरी अनुदान स्वीकृतीका लागि सिफारिस गर्ने।

(३) जिल्ला दर रेट अनुसार बीउ बजार मूल्य निर्धारण गर्ने।

(४) बीउ उत्पादन परिमाणको आधारमा अनुदानको रकम निकासको सिफारिस गर्ने।

(५) कार्यालयलाई बीउ उत्पादन परिमाणको आधारमा नगद अनुदान वितरण कार्यक्रम संचालन सम्बन्धमा आवश्यक सुझाव दिने।

(६) यस कार्यविधि अनुरूप अनुदान सम्बन्धी, नीति, निर्णय र आएको समस्याहरूलाई निराकरण गर्ने।

परिच्छेद ३

अनुदान उपलब्ध गराउने विधि

१०. अनुदान उपलब्ध गराउने विधि: (१) बीउ उत्पादन परिमाणको आधारमा नगद अनुदान कार्यक्रममा समितिले बीउ परिमाणको एकिन गरी नगद अनुदान भुक्तानीको लागि सिफारीस गर्नेछ।

(२) सम्बन्धित कार्यलयले स्वीकृत कार्यक्रम अनुसार अनुदान रकम उपलब्ध गराउन सक्नेछ।

(३) अनुदान उपलब्ध गराउदा कृषक वा समूह वा सहकारी वा बीउ कम्पनीको बैंक खातामा उपलब्ध गराईने छ।

परिच्छेद ४

अनुगमन र विविध

११. अनुगमन व्यवस्था: (१) बीउ उत्पादन परिमाणको आधारमा नगद अनुदान कार्यक्रमको अनुगमन मन्त्रालय, निर्देशनालय र सम्बन्धित कार्यालयले गर्ने छन्।

(२) बीउ बिजन प्रयोगशालाले यस कार्यविधि अनुरूप प्रमाणिकरण वा यथार्थ संकेत पत्र पद्धती अनुसार बीउ राखिएको भाँडोमा ट्याग लगाउने सम्बन्धी कार्यको अनुगमन निरीक्षण गरी निर्देशन दिन सक्नेछ।

(३) उपदफा (क) वा (ख) बमोजिम भएको अनुगमन तथा निर्देशन लिखित अभिलेख/ प्रतिवेदन सम्बन्धित कार्यालयले सुरक्षित राख्नु पर्नेछ।

(४) उपदफा (क) र (ख) बमोजिम लिइएको निर्देशन पालना गर्नु सम्बन्धित अनुदानग्राहीको कर्तव्य हुनेछ।

१२. कारबाहीको व्यवस्था: यस कार्यविधि अनुरूप बीउको गलत परिमाण खुलाई अनुदानको दुरुपयोग गरेमा वा बीउको गुणस्तर कायम नगर्ने अनुदानग्राहीलाई प्रचलित कानून बमोजिम कारवाही गरी सरकारी बाँकी सरह असुल उपर गरिनेछ।

१३. बाधा अड्चन र निरूपण: यस कार्यविधि कार्यान्वयनमा केही बाधा व्यवधान आईपरेमा वा विवाद उत्पन्न भएमा सोको निरूपण मन्त्रालयले गर्नेछ।

१४. संशोधन: यो कार्यविधि मन्त्रालयले आवश्यकता अनुसार संशोधन गर्न सक्नेछ।

१५. प्रचलित कानून बमोजिम हुने: यस कार्यविधिमा भएका कुराहरु यसै बमोजिम र अन्य कुराहरु प्रचलित कानून बमोजिम हुनेछन्।

अनुसूची-१

(दफा ५ को उपदफा १ सँग सम्बन्धित)

बीउ उत्पादन परिमाणको आधारमा नगद अनुदान वितरण कार्यक्रमको सूचना

प्रथम पटक प्रकाशित मिति : २०७६/...../.....

यस बीउ बिजन प्रयोगशालाद्वारा आ.व.मा सञ्चालन गरिने बीउ उत्पादन परिमाणको आधारमा नगद अनुदान वितरण कार्यक्रममा समावेश हुन चाहने बीउ उत्पादक कृषक वा कृषक समूह वा कृषि सहकारी वा कम्पनीहरूले तपसिल बमोजिमका कागजातहरू सहित निवेदन यस पेश गर्नका लागि सम्बन्धित सबैको जानकारीको लागि यो सूचना प्रकाशित गरिएको छ ।

तपसिल

१. माग निवेदनको साथ फर्म वा संस्था प्रचलित ऐन बमोजिम आधिकारिक निकायमा दर्ता भएको प्रमाणपत्र, स्थायि लेखा नम्बर, करचुक्ता प्रमाणपत्रको प्रतिलिपी एक/एक प्रति ।
२. समुह, सहकारी वा संस्थाको हकमा कार्यसमितिको बैठकले कार्यक्रम माग गर्नको लागि गरेको निर्णयको प्रतिलिपि ।
३. प्रमाणिकरण वा यथार्थ संकेत पत्र पद्धती मध्ये कुनै एक पद्धतीबाट उत्पादित बीउमा संकेत पत्र/ट्याग संकेतपत्र/ट्यागको प्रतिलिपी र बोरामा लगाई सके पछि परिमाण देखिने गरी लिएको तस्विर ।
४. यथार्थ संकेत पत्र अनुसार ट्याग लगाएको अवस्थामा बीउ बालीको खेत निरीक्षण प्रतिवेदन, प्रयोगशालाको बीउ नमूनाको (उमारशक्ती, चिस्यान र शुद्धता) विश्लेषण प्रतिवेदन ।
५. स्थानिय तहको कृषि शाखाको सिफारीस पत्र ।

अनुसूची-२
(दफा ५को उपदफा २ सँग सम्बन्धित)
बीउ उत्पादन परिमाणको आधारमा नगद अनुदान वितरण कार्यक्रमको सूचना

मिति:

श्रीमान प्रमुखज्यू,
..... ।

रु. १०/- को
टिकट

विषय: बीउ उत्पादन परिमाणको आधारमा नगद अनुदान सम्बन्धमा ।
महोदय,

प्रस्तुत विषयमा तहाँबाट जारी गरिएको मिति को सूचना अनुसार बीउ उत्पादन परिमाणको आधारमा नगद अनुदान वितरण कार्यक्रममा समावेश हुन पाउँ भनी तपसिल अनुसारका विवरण र अन्य कागजातहरू संलग्न राखी यो निवेदन पेश गरेको छु/छौं ।

तपसिल:

१. बीउ उत्पादन गरेको बाली:

२. जात:

३. उत्पादित बीउको स्तर:

४. गुणस्तर नियन्त्रण पद्धती: ☐ प्रमाणिकरण ☐ यथार्थ संकेतपत्र

५. संलग्न कागजातको विवरण

क. प्रचलित ऐन बमोजिम आधिकारिक निकायमा दर्ता भएको प्रमाण-पत्र प्रतिलिपी

ख. स्थायि लेखा नम्बर प्रतिलिपी

ग. करचुक्ता प्रमाण-पत्रको प्रतिलिपी

घ. समुह, सहकारी वा संस्थाको हकमा कार्यसमिति बैठकको निर्णयको प्रतिलिपि

ड. प्रमाणिकरण वा यथार्थ संकेत पत्र पद्धती मध्ये कुनै एक पद्धतीबाट उत्पादित बीउमा संकेत पत्र/ट्याग संकेतपत्र/ट्यागको प्रतिलिपी र बोरामा लगाई सके पछि परिमाण देखिने गरी लिएको तस्विर

च. यथार्थ संकेत पत्र अनुसार ट्याग लगाएको अवस्थामा

- बीउ बालीको खेत निरीक्षण प्रतिवेदनको प्रतिलिपी
- प्रयोगशालाको बीउ नमूनाको (उमारशक्ती, चिस्यान र शुद्धता) विश्लेषण प्रतिवेदन प्रतिलिपी
- स्थानिय तहको कृषि शाखाको सिफारीस पत्र ।

निवेदक

हस्ताक्षर:

नाम:

पद:

सम्पर्क नं.

संस्थाको छाप:

अनुसूची-३

(दफा ९ को उपदफा १ सँग समबन्धित)

बीउ उत्पादन परिमाणको आधारमा नगद अनुदान उपलब्ध गराउनका लागि प्रस्ताव मूल्याङ्कन फारम

क्र.स.	मूल्याङ्कनका आधारहरू	अङ्क
क)	संकेत पत्र/ट्याग लगाएको	३०
१)	प्रमाणिकरण पद्धती	३०
२)	यथार्थ संकेत पत्र	१०
ख)	जातको बिकास	२५
१)	साल २०५५ भन्दा अगाडी उन्मोचन भएको	१५
२)	साल २०५५-६५ मा उन्मोचन भएको	२०
३)	साल २०६५ भन्दा पछाडी उन्मोचन भएको	२५
ग)	आवेदकको बीउ उत्पादनको क्षेत्रमा अनुभव	५
१)	५ वर्ष भन्दा माथिको अनुभव	५
२)	२ देखि ५ वर्षसम्मको अनुभव	३
३)	२ वर्ष भन्दा कम अनुभव	२
घ)	बीउ उत्पादनको क्षेत्रफल	१०
१)	खाद्यान्न	
	तराईमा ५ हेक्टर वा पहाडमा १५ रोपनी भन्दा बढि	१०
	तराईमा ३-५ हेक्टर वा पहाडमा १०-१५ रोपनी	५
	तराईमा १-३ हेक्टर वा पहाडमा ५-१० रोपनी	३
२)	तरकारी	
	तराईमा १ हेक्टर वा पहाडमा ६ रोपनी भन्दा बढि	१०
	तराईमा ०.५-१ हेक्टर वा पहाडमा ४-६ रोपनी	५
	तराईमा ०.२५-०.५० हेक्टर वा पहाडमा २-४ रोपनी	३
३)	घाँसेवाली	
	तराईमा १.५ हेक्टर वा पहाडमा ७ रोपनी भन्दा बढि	१०
	तराईमा १-१.५ हेक्टर वा पहाडमा ५-७ रोपनी	५
	तराईमा ०.५०-१ हेक्टर वा पहाडमा ३-५ रोपनी	३
ङ)	समूहमा बीउ उत्पादन	१०
	जम्मा	८०

अनुसूची-५
(दफा ११ सँग सम्बन्धित)
बीउ उत्पादन उपलब्धी अनुगमन सूचक

१. बीउ उत्पादकको नाम, ठेगाना:
२. परिचय पत्र नं.:
३. बीउ उत्पादनको अनुभव:
४. बीउ उत्पादनमा सहयोग गरेका निकाय:
५. बीउ उत्पादनमा लगानी:
६. रोजगारीको अवस्था: महिला: पुरुष:
७. हालको व्यवसायिक विवरण

क्र.स.	बीउ बाली	जात	स्तर	क्षेत्रफल	बीउ उत्पादन परिमाण (के.जी.)	लगानी/हे.	कैफियत
१.							
२.							
३.							

६. बीउ बिजनको गुणस्तर नियन्त्रणसँग सम्बन्धित आवश्यक कागजातको ढाँचा

६.१ प्रजनन् बीउ प्रमाणिकरण फाराम

प्रजनन् बीउ प्रमाणिकरण

बीउ बिजन प्रमाणिकरण निर्देशिका, २०७४को अनुसूची १ (दफा ५ को उपदफा (२) क. (आ) संग सम्बन्धित)

क्र.स.	उत्पादन स्थल	बाली	जात	बीउको				कैफियत
				लट नं.	परिमाण	राखिएको भँडो र संख्या	गुणस्तर सम्बन्धी विवरण	

नाम:

बाली प्रजनक

नाम:

बाली अनुसन्धान कार्यक्रम/संस्था प्रमुख/प्रतिनिधि

नाम:

प्रतिनिधि, बीउ बिजन गुणस्तर
नियन्त्रण केन्द्र/क्षेत्रीय बीउ बिजन
प्रयोगशाला

स्थान:

मिति:

६.२ बीउ प्रमाणीकरणका लागिदिनु पर्ने बीउ बाली खेत निरीक्षण पूर्व जानकारी फाराम

बीउ प्रमाणीकरणका लागिदिनु पर्ने बीउ बाली खेत निरीक्षण पूर्व जानकारी फाराम

बीउ बिजन प्रमाणिकरण निर्देशिका, २०७४को अनुसूची -४ (दफा ७ को उपदफा (१)संग सम्बन्धित)

श्री प्रमुखज्यू,

बीउ बिजन प्रयोगशाला, गण्डकी प्रदेश, पोखरा ।

महाशय,

मैले/हामीले बीउ बिजन ऐन, २०४५ र बीउ बिजन नियमावली, २०६९को परिधि भित्र रही बीउ प्रमाणीकरण गर्ने उद्देश्य राखी बीउ बाली लगाएको हुँदा निम्न बमोजिमको विवरण सहित यसै निर्देशिकामा बाली अनुसार निरीक्षणको लागि निर्धारण गरिएको अवस्थामा आई बीउ बाली खेत निरीक्षण गरी दिनु यो निवेदन पेश गरेको छु/गरेका छौं ।

बीउ उत्पादन गर्ने व्यक्ति वा संस्थाको नाम	ठेगाना	बाली	जात	जम्मा क्षेत्रफल (हे.)	खेतको संख्या (प्लट/ब्लक)	बीउको स्रोत	स्रोत बीउको निस्साको विवरण ++	बीउ छरेको वा रोपेको मिति	योभन्दा अघि सो खेतमा लागेको बाली	पृकता दूरी (मिटर)

नोट: + विभिन्न टुक्रा भएको खेतमा एउटै जात लगाइएको भए एक प्लटदेखि अर्को प्लटसम्मको दूरी ५० मिटरभन्दा बढी नभएको ।

+ प्रयोग गरिएको बीउको बोरामा लगाइएको प्रमाणीकरणका सबै ट्याग/प्रजनन् बीउको हकमा प्रजनन्कर्तले लगाएको ट्याग, बीउ खरीद गरेको वील/बीउ प्याक गरेको भाँडो ।

फार्मको नक्सा र स्थान

बीउ उत्पादकले पालना गर्नु पर्ने कुराहरू

१. नजिकको गाउँ, जाने बाटो तथा नजिकको कुनै घरको ठेगाना दिनु पर्नेछ जहाँ बाली निरीक्षकले आवश्यक विवरण लिन या निरीक्षण प्रतिवेदन छाड्न सकोस् ।
२. पानीको निकास, सिँचाई, कुलो, बाटो, खेत, घर र जग्गाको चौहद्दी देखाउनुहोस् ।
३. कच्ची बाटो, ग्राबेल वा पीच खुलाउनुहोस् ।
४. खेतको नम्बर दिनुहोस् १, २, ३, ।

निवेदन दिने व्यक्ति वा संस्थाको

नाम:

दस्तखत:

ठेगाना:

फोन नं.:

मिति:

.....

बीउ प्रमाणीकरण निकायले भर्नुपर्ने फाराम

१. खेत निरीक्षण गरिएको पटक (खेत निरीक्षण प्रतिवेदन संलग्न गर्ने)
२. बीउ बाली खेत निरीक्षण गरेको मिति:
३. बीउ विश्लेषण प्रतिवेदन प्रति पेश गर्ने:
४. बीउ प्रमाणीकरण गरेको विवरण:
 - ट्याग संख्या:
 - जारी गरिएको मिति:
 - जारी गर्ने व्यक्ति:

६.३ बीउ बाली खेत निरीक्षण प्रतिवेदन फाराम

पहिलो बीउ बाली खेत निरीक्षण प्रतिवेदन फाराम
(बीउ बिजन प्रमाणिकरण निर्देशिका, २०७४को अनुसूची-६)

- क. बीउ उत्पादकको नाम:
- ख. ठेगाना: जि.पि.एस.:
- ग. बीउ उत्पादन सम्झौता गर्ने संस्था वा व्यक्तिको नाम:
- घ. खेतको ठेगाना:
- ङ. सम्पूर्ण खेतको क्षेत्रफल: हे./रो./बि.
- च. निरीक्षण गरेको क्षेत्रफल: हे./रो./बि.
- छ. निरीक्षण गरेको खेतको संख्या (प्लट/ब्लकसमेत):
- ज. बालीको किसिम र जात:
- झ. बालीको स्तर: मूल/ प्रमाणित/श्रोत/लेबल/उन्नत
- ञ. बीउको स्रोत:
- ट. स्रोत बीउको बोरामा लगाएको सङ्केतपत्र संख्या:
- ठ. बीउको लट संख्या/अरू कुनै निस्सा:
- ड. पृथक्ता दूरी: मिटर
- ढ. सोही खेतमा लगाइएको अधिल्लो बाली र जात:
- ण. प्रयोग गरेको बीउको परिमाण: के.जी.

निरीक्षण मिति	बालीको अवस्था र दिईएका सुझाव	दस्तखत		कैफियत
		कृषक	निरीक्षक	

बालीको अन्तिम निरीक्षणअघि गरिने निरीक्षणहरूमा नावो, बेजात, स्वेच्छिक बोट बिरुवा, बीउबाट सर्ने रोगको प्रकोपको अवस्था तथा बीउको गुणस्तरलाई प्रभाव पार्ने अन्य कुराहरूलाई समेत ध्यान दिई सुझाव दिनुपर्नेछ।

खेत निरीक्षण गर्ने प्राविधिकको

नाम:

दस्तखत:

कार्यालय:

मिति:

बीउ प्रमाणिकरणका पूर्व शर्तहरू

१. नेपाल सरकारबाट सूचिकृत गरिएका जातहरूको बीउ मात्र प्रमाणिकरण गरिनेछ।
२. प्रमाणिकरणको लागि उत्पादन गरिएको बीउको श्रोत प्रमाणित हुनुपर्छ। बीउ उत्पादकले बीउ कहाँबाट किनेको हो, कुन स्तरको बीउ लगाएको हो, बोरामा लागेको ट्याग (संकेतपत्र) जस्ता कुराहरू सुरक्षित राखी बाली निरीक्षकलाई देखाउनुपर्छ।
३. बीउको शुद्धता कायम रहन दिनको लागि बाली निरीक्षकले दिएको सुझाव अनुसार जस्तै: रोग नियन्त्रण, झारपात उखेल्ने, बेजातको बोटहरू उखेल्ने, अरू जातको बोटहरू उखेल्ने आदि कामहरू अनिवार्य रूपले निरीक्षण पश्चात गरेको हुनुपर्छ।
४. बीउ उत्पादन गरिने खेतको न्युनतमस्तर पूरा गरेको हुनुपर्छ।
५. बाली निरीक्षकको परामर्शमा बाली काट्ने तथा भित्र्याउने कार्य गर्नु पर्छ।

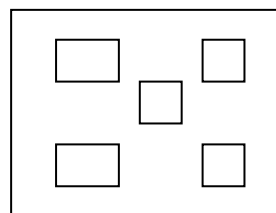
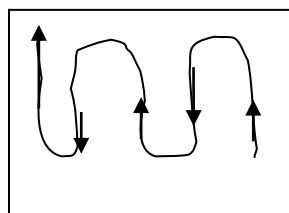
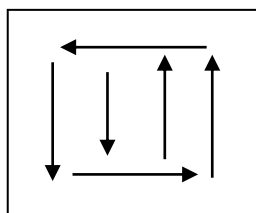
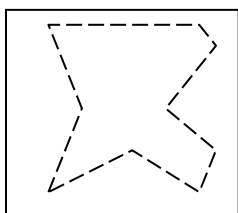
क्षेत्रफल अनुसार न्युनतम आकडा (संख्या) निर्धारण गर्ने

क्र.सं.	क्षेत्रफल (हेक्टरमा)	आंकडा (संख्यामा)
१	२ सम्म	५
२	२ देखि ४	६
३	४ देखि ६	७
४	६ देखि ९	८
५	९ देखि १०	९
६	१० भन्दा बढी	१०

प्रति आंकडामा हुनुपर्ने बोट/बाला संख्या

बाली	प्रति आंकडा बाला/बोट संख्या
लहरा जाने बालीहरू जस्तै फर्सि, काँक्रो, लौका, घिरौला करेला खर्बुजा तर्बुजा आदी	५० बोट
काउली, बन्दा, भण्टा, खुर्सानी मकै, सिमी, बोडी, स्व्वास, मूला, सलगम, रायो गोलभेडा	१०० बोट
केराउ, चना, तोरी, मेथी, भटमास, मसुरो	५०० बोट
धान, गहुँ, जौ, जै ईत्यादी	१००० बाला वा बोट

खेत निरीक्षण (आकडा) लिदां खेतमा जाने तरिका

बीउ बाली (मकै) को दोश्रो खेत निरीक्षण प्रतिवेदन फाराम
(बीउ बिजन प्रमाणिकरण निर्देशिका, २०७४को अनुसूची-७)

- क. बीउ उत्पादकको नाम: ठेगाना:
- ख. बीउ उत्पादन सम्झौता गर्ने संस्था वा व्यक्तिको नाम:
- ग. खेतको ठेगाना:
- घ. सम्पूर्ण खेतको क्षेत्रफल: हे./रो./बि.
- ङ. निरीक्षण गरेको क्षेत्रफल: हे./रो./बि.
- च. निरीक्षण गरेको खेतको संख्या (प्लट/ब्लकसमेत):
- छ. बालीको किसिम र जात:
- ज. बालीको स्तर: मूल/ प्रमाणित/श्रोत/लेबल/उन्नत बीउको स्रोत:
- झ. स्रोत बीउको बोरामा लगाएको सङ्केतपत्र संख्या:
- ञ. बीउको लट संख्या/अरू कुनै निस्सा: खडा बालीको अवस्था:

विवरण	संख्या प्रति आंकडाँमा												कूल जम्मा	औसत	प्रतिशत
	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२			
निरीक्षण गरेको मकै/ टिओसिन्टेको बोटमा पराग लिनसक्ने बोट															
परागकण झरिरहेको वा झर्नसक्ने बेजातको बोट															

- ट. सोही खेतमा लगाइएको अघिल्लो बाली र जात:
- ठ. निरीक्षण गरेको बालीको अवस्था (स्टेज अफ ग्रोथ):
- ड. पृथकता दूरी: मिटर
- ढ. समय पृथकता:दिन
- ण. बेजातको बोट/धानचमरा: हटाएको/नहटाएको
- त. बेजातको मकैको अवस्था (स्टेज अफ ग्रोथ): परागकण झरिसकेको/झरिरहेको/झर्न सक्ने
- थ. प्रति आँकडा लिएको बोटका संख्या (१०० बढीमा नलिएको भए):
- द. मकै भाँच्ने (बाली काट्ने) समय (अन्दाजी):
- ध. बीउ उत्पादन (अन्दाजी):मे.टन/हेक्टर
- न. कीराको प्रकोप नाम सहित:
- प. रोगको प्रकोप नाम सहित:
- फ. निरीक्षणबाट सिफारिस गरेको क्षेत्रफल: (हेक्टर)
- ब. निरीक्षणबाट निस्कासित गरेको क्षेत्रफल: (हेक्टर)

निस्कासन गर्नका कारणहरू:

कैफियत:

बाली निरीक्षकको दस्तखत:

बाली निरीक्षकको नाम:

कार्यालय:

निरीक्षणगरेको मिति:.....

बीउ उत्पादकको दस्तखत:

बीउ बालीको अन्तिम खेत निरीक्षण प्रतिवेदन फाराम
(बीउ बिजन प्रमाणिकरण निर्देशिका, २०७४को अनुसूची-८)

- क. बीउ उत्पादकको नाम: ठेगाना:
- ख. बीउ उत्पादन सम्झौता गर्ने संस्था वा व्यक्तिको नाम:
- ग. खेतको ठेगाना:
- घ. सम्पूर्ण खेतको क्षेत्रफल:हे./रो./बि.
- ङ. निरीक्षण गरेको क्षेत्रफल: हे./रो./बि.
- च. निरीक्षण गरेको खेतको संख्या (प्लट/ब्लकसमेत):
- छ. बालीको किसिम र जात:
- ज. बालीको स्तर: मूल/प्रमाणित/श्रोत/लेबल/उन्नत बीउको स्रोत:
- झ. स्रोत बीउको बोरामा लगाएको सङ्केतपत्र संख्या:
- ञ. बीउको लट संख्या/अरू कुनै निस्सा:
- ट. प्रयोग गरेको बीउको परिमाण: के.जी. खडा बालीको अवस्था:

विवरण	संख्या प्रति आंकडा												कूल जम्मा	औसत	प्रतिशत
	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२			
*बेजात वा नाबो															
**अरू बाली															
***हानिकारक झारपात (बीउ पाकेको)															
****बीउबाट फैलिने रोग															

नाम सहित: **नाम सहित:
 नाम सहित: *नाम सहित:

- ठ. प्रति मिटर वा प्रति पाइला बोट/बालाको संख्या:
- ड. प्रति आँकडा पाइला/बोटको संख्या:
- ढ. सोही खेतमा लगाइएको अघिल्लो बाली र जात: पृथक्ता दुरी (मिटर): बालीको विकासको अवस्था:
- ण. बाली काट्ने समय (अन्दाजी):दिन/हप्ता/बीउ उत्पादन (अन्दाजी):मे.टन/हे.
- त. सिफारिस क्षेत्र:हे./रो.
- थ. सिफारिस बालीको स्तर: मूल/प्रमाणित/श्रोत/लेबल/उन्नत
- द. निष्काशन गरिएको भए निष्काशित क्षेत्रफल: हे./रो.
- ध. निष्काशन गर्नाको कारणहरू:
- न. बेजात बढी/अरूबाली बढी/झारपात बढी

कैफियत:

बाली निरीक्षकको दस्तखत: बीउ उत्पादकको दस्तखत:

बाली निरीक्षकको नाम:

कार्यालय:

निरीक्षणगरेको मिति:.....

पुनः निरीक्षण गर्नुपरेमा मात्र

निरीक्षण गर्नुको कारणः स्तरबाहिर परेको () बेजात () अन्यबाली () झारपात ()

बीउ उत्पादकलाई दिएको सुझावहरूः

विवरण	संख्या प्रति आंकडामा												कूल जम्मा	औसत	प्रतिशत
	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२			
*बेजात वा नाबो (बोट/बाला)															
**अरू बाली (बोट/बाला)															
***हानिकारक झारपात (बीउ पाकेको)															
****बीउबाट फैलिने रोग (बोट/बाला)															

*नाम सहितः **नाम सहितः

नाम सहितः *नाम सहितः.....

पुनः निरीक्षकको प्रतिवेदन () ठीक () बेठीक

बाली निरीक्षकको दस्तखतः नामः

मितिः

६.४ बीउ नमूना परीक्षणको लागि पठाउदा भर्ने बीउ बिजनको नमूना विवरण फाराम

बीउ बिजनको नमूना विवरण फाराम

प्रयोगशालाले भर्ने

अनुरोध नं.

नमूना पठाएको मिति:

परीक्षण नं.

नमूना प्राप्त मिति:

नमूना पठाउनेले भर्ने

बीउको प्रकार/बाली/जात:

सिफारिस क्षेत्र:

बीउको स्तर (✓ चिन्ह लगाउने)

(क) प्रमाणिकरण गरिएको बीउ बिजन र स्तर

□ प्रजनन् बीउ □ मूल बीउ □ प्रमाणित बीउ □ उन्नत बीउ □ अन्य (कुनै भए जनाउने):

(ख) सङ्केतपत्र लगाइएको बीउ बिजन र स्तर

□ प्रजनन् बीउ □ स्रोत बीउ □ लेवल बीउ □ उन्नत बीउ □ अन्य (कुनै भए जनाउने):

परीक्षणको किसिम (□ चिन्ह लगाउने)

□ शुद्धता □ उमारशक्ति □ चिस्यान □ स्वास्थ्य □ अन्य बालीको बीउको संख्या निर्धारण □ १०००

दानाको तौल □ अन्य (कुनै भए जनाउने)

यदि बीउ विश्लेषण अत्यन्त जरूरी भए कारण सहित उल्लेख गर्ने:

बीउको लट नं. वा संकेत:

बीउको लटको परिमाण: (के.जी.)

लटमा बोरा वा अन्य भाँडाको संख्या: बोरामा बीउको परिमाण: (के.जी.)

प्राथमिक नमूनाहरूको संख्या:

बीउ उपचारित भए विषादिको नाम: मात्रा: ग्राम प्रति के.जी.

बीउ उत्पादन वर्ष:

नमूना लिएको मिति: नमूना लिएको स्थान:

बीउ बिजन बिक्रेता/संस्थाको नाम: ठेगाना:

नमूना लिने वा पठाउनेको नाम र पद: हस्ताक्षर:

नमूना लिने वा पठाउनेको कार्यालय र ठेगाना:

कैफियत: (यदि केही भएमा उल्लेख गर्ने)

.....

.....

सम्पर्क मोबाईल/टेलिफोन/ईमेल:

६.५ बीउ बिजन प्रयोगशाला, पोखराबाट प्रदान गर्ने सेवा र लाग्ने दस्तुर

क्र. स.	सेवाको प्रकृति	सेवाग्राहीले पुर्याउनु पर्ने प्रक्रिया र पेश गर्नुपर्ने कागजात	लाग्ने शुल्क/दस्तुर	लाग्ने समय अवधि	सेवा प्रदान गर्ने जिम्मेवार शाखा	कैफियत
१	बीउ बाली खेत निरीक्षण	बीउ बिजन प्रमाणिकरण निर्देशिका, २०७४ को अनुसूचि ४ अनुसारको पूर्व जानकारी फारम	रु ३२०/- प्रति हेक्टर	खडा बाली अवधिसम्म	प्राविधिक शाखा	
२	सूचित भएका बीउ बिजनहरुको जानकारी उपलब्ध गराउने	निवेदन	निःशुल्क	१ दिन	प्राविधिक शाखा	
३	बीउ उत्पादक, व्यवसायीहरु तथा प्राविधिकहरुलाई बीउ बिजन सम्बन्धी तालिम दिने	सहभागीहरुको विवरण सहित तालिमको माग गरिएको निवेदन	निःशुल्क	बार्षिक कार्यक्रम अनुसार	प्राविधिक शाखा	
४	बीउमा संकेत पत्र (ट्याग्) जारी गर्ने	बीउ बिजन प्रमाणिकरण निर्देशिका, २०७४ अनुसार बीउ बाली खेत निरीक्षण गरेको फारम र बीउ परीक्षण प्रतिवेदन	रु १००/- प्रति मे टन	बीउ तयार भए पछि	प्राविधिक शाखा	

क्र. स.	सेवाको प्रकृति	सेवाग्राहीले पुर्‍याउनु पर्ने प्रक्रिया र पेश गर्नुपर्ने कागजात	लाग्ने शुल्क/दस्तुर	लाग्ने समय अवधि	सेवा प्रदान गर्ने जिम्मेवार शाखा	कैफियत
५	बीउ परीक्षणको लागि बीउ नमुना संकलन गर्ने	निवेदन	रु २१४/- प्रति नमूना	३० दिन	प्राविधिक शाखा	
६	बीउ बिजन परीक्षण	बीउ बिजनको नमुना संकलन कार्याविधि, २०७३ को अनुसूचि ३ अनुसारको नमुना विवरण फारम सहित निवेदन र बीउ नमुना	प्रति नमूना		प्राविधिक शाखा	
	• सम्पूर्ण परीक्षण (उमारशक्ति, भौतिक शुद्धता र चिस्यान)		रु ५५७/-	३० दिन		
	• उमारशक्ति परीक्षण		रु २२९/-	३० दिन		
	• शुद्धता परीक्षण		रु १७४/-	७ दिन		
	• चिस्यान परीक्षण		रु १५४/-	७ दिन		
	• जीवितपना परीक्षण		रु २८९/-	७ दिन		
	• ओजस परीक्षण		रु २३२/-	७ दिन		
	• बीउ स्वास्थ्य परीक्षण		रु ३५१/-	३० दिन		
	• १००० वा १०० दाना तौल परीक्षण		रु ११०/-	२ दिन		
७	प्रकाशन सामाग्री उपलब्ध गराउने	निवेदन	निशुल्क वा तोकिएको मूल्य अनुसार	मौज्दातमा भए तत्काल	प्रशासन शाखा	

७. प्रमुख बालीको बिभिन्न अवस्थामा गरिने बाली निरीक्षणको न्युनतम संख्या

क्र.सं.	बाली	निरीक्षण संख्या/पटक	निरीक्षणको अवस्था
१	धान, गहुँ र जौ	२	क. पहिलो बाला निस्कने बेला वा बाला निस्की सकेपछि ख. दोस्रो बाली पाकिसकेपछि तर काट्नु अघि वा भौतिक परिपक्वता पछि
२	मकै	५	क. पहिलो धान चमरा आउनु अघि ख. दोस्रो धान चमरा पुर्णरूपले निस्की सकेपछि ग. तेस्रो परागसेचन हुनु बेलामा घ. चौथो घोगा लागि सकेपछि तथा ड. पाँचौ घोगा छनौट गर्ने बेलामा
३	तोरी र रायो	२	क. पहिलो फुल फुल्ने बेला वा फुल्नु अघि ख. दोस्रो कोसा लागेदेखि पाक्ने समयसम्म
४	बदाम	२	क. पहिलो फुल फुल्ने बेला वा फुल्नु अघि ख. दोस्रो कोसा लागेदेखि पाक्ने समयसम्म
५	भट्टमास	२	क. पहिलो फुल फुल्ने बेला वा फुल्नु अघि ख. दोस्रो कोसा टिप्नुअघि पात सबै झरिसकेपछि
६	मूसुरो, बोडी	२	क. पहिलो फुल फुल्ने बेला वा फुल्नु अघि ख. दोस्रो कोसा लागेदेखि पाक्ने समयसम्म
७	खेसरी, चना, रहर, कालो दाल, मूंग,	२	क. पहिलो फुल फुल्ने बेला वा फुल्नु अघि ख. दोस्रो कोसा लागेदेखि पाक्ने समयसम्म
८	जूट	३	क. पहिलो फुल फुल्नु अघि ख. दोस्रो फुल फुलेर कोसा लागिसके पछि ग. बाली काट्नु अघि
९	केराउ	२	क. पहिलो फुल फुल्नु अघि ख. दोस्रो फुल फुलेर कोसा लागिसके पछि
१०	कपास	२	क. पहिलो फुल फुल्नु अघि ख. दोस्रो फुल फुले देखि कपासको पोका नखुलेसम्म

क्र.सं.	बाली	निरीक्षण संख्या/पटक	निरीक्षणको अवस्था
११	तील	४	क. पहिलो फुल फुल्नु अघि ख. दोस्रो फुल फुलेको अवस्थामा ग. कोसा पाकेर काट्नु अघि
१२	कोदो	२	क. पहिलो फुल फुल्नु अघि ख. दोस्रो बाली पुणरुपले पाकिसके पछि
१३	सुर्यमुखी	३	क. पहिलो फुल फुल्नु अघि ख. दोस्रो फुल फुलिरहेको अवस्थामा ग. बीउ पाकि सकेपछि
१४	करेला, लौका, घिरौला, कांक्रो र समर स्ववास	३	क. पहिलो फुल फुल्ने भन्दा अगावै ख. दोस्रो फुल फुलिरहेको, फल लागिरहेको बेलामा र ग. तेस्रो जब फल पुर्ण परिपक्व भईसकेपछि
१५	तर्बुजा र खर्बुजा	३	क. पहिलो फुल फुल्ने भन्दा अगावै ख. दोस्रो फुल फुलिरहेको फल लागिरहेको बेलामा र ग. तेस्रो फल परिपक्व भईसकेपछि
१६	भडे खूर्सानी र पिरो खूर्सानी	३	क. पहिलो फुल फुल्ने भन्दा अगावै ख. दोस्रो पुर्ण फुल फुलिरहेको बेलामा र ग. तेस्रो फल परिपक्व भईसकेपछि
१७	भेण्टा	३	क. पहिलो फुल फुल्ने भन्दा अगावै ख. दोस्रो फल लाग्नुभन्दा अगावै र ग. तेस्रो फल परिपक्व भईसकेपछि
१८	रामतोरिया	३	क. पहिलो फुल फुल्ने भन्दा अगावै ख. दोस्रो पूर्ण फुल फुलिरहेको बेलामा र ग. तेस्रो फल परिपक्व भईसकेपछि
१९	गोलभेडा	३	क. पहिलो फुल फुल्ने भन्दा अगावै ख. दोस्रो पुर्ण फुल फुलिरहेको बेलामा र फल लाग्नुभन्दा अगावै र ग. तेस्रो बाली पाकीसके पछि

क्र.सं.	बाली	निरीक्षण संख्या/पटक	निरीक्षणको अवस्था
२०	लट्टेसाग	२	क. पहिलो फुल फुल्ने भन्दा अगावै ख. दोस्रो फुल फुलिरहेको बेलामा
२१	तनेबोडी	३	क. पहिलो बृद्धि विकास भईरहेको बेलामा ख. दोस्रो फुल फुलिरहेको बेला र फल लागिरहेको बेलामा र ग. तेस्रो बाली कटानी हुनु अगाडी
२२	मेथी	२	क. पहिलो फुल फुल्ने भन्दा अगावै ख. दोस्रो फुल फुलिरहेको बेलामा तथा फल लागिरहेको बेलामा
२३	जिरीको साग	३	क. कोपीनिस्कनु अगाडी पुर्ण बृद्धि अवस्थामा ख. कोपी निस्केपछि ग. फुल फुल्नेअवस्थामा
२४	पालुङ्गे	२	क. फुल फुल्ने अगाडी ख. फुल फुलिसकेपछि
२५	बन्दा	३	क. कोपीनिस्कनु अगाडी ख. कोपी निस्के पछि ग. फुल फुले पछि
२६	काउली	३	क. कोपी निस्केको शुरूको अवस्थामा ख. पुर्ण रुपमा कोपी बनेपछि ग. फुल फुलेपछि
२७	चाइनिज बन्दा		क. शुरूको पात निस्कने अवस्थामा ख. पुर्ण रुपमा कोपी बनेपछि ग. फुल फुल्ने अवस्थामा

क्र.सं.	बाली	निरीक्षण संख्या/पटक	निरीक्षणको अवस्था
२८	ग्यांठकोबी	३	क. पहिलो ग्यांठ बन्ने अवस्थामा ख. पूर्ण ग्यांठ बनेपछि ग. फुल फुल्ने अवस्थामा
२९	प्याज	५	क. गानो उखेलेर बेरङ्ग र रोगी गानोको छनौट गरी रोपे पछिको अवस्थामा ख. फुल फुल्नू अगाडी ग. फुल फुल्ने अवस्थामा घ. छिप्पिने अवस्थामा
३०	गाजर	४	क. जरा उखेलेर पूनः गाडेपछि ख. फुल फुल्नू अगाडी ग. फुल फुल्ने अवस्थामा घ. छिप्पिने अवस्थामा
३१	मूला	३	क. बीउ छरेको २०-३० दिनपछि ख. जरा उखेलेर पूनः रोपीसके पछि ग. फुल फुल्ने अवस्थामा
३२	सलगम	३	क. बीउ छरेको २०-४० दिनपछि ख. जरा उखेलेर पूनः रोपी सकेपछि ग. फुल फुल्ने अवस्थामा
३३	रायो साग	३	क. बेर्ना सारेको २०-३० दिनपछि ख. फुल फुल्नू अगाडी ग. फुल फुल्ने अवस्थामा
३४	स्वीसचार्ड	३	क. पात निस्केको अवस्थामा ख. फुल फुल्नू अगाडी ग. फुल फुल्ने अवस्थामा

८. खेतमा बीउ बालीको न्युनतम स्तरको मापदण्ड

क. अन्नबाली

बाली			बीउ बालीको न्युनतम स्तर							
क्र. सं.	नेपाली नाम	अंग्रेजी नाम	बैज्ञानिक नाम	न्युनतम पृथकतादुरी (मिटरमा)		अधिकतम बेजातको बोट प्रतिशतमा		अधिकतम रोगी बोट प्रतिशतमा		निषेधित रोग
				मूल	प्रमाणित	मूल	प्रमाणित	मूल	प्रमाणित	
क	खाद्यान्न बाली									
१	धान	Paddy/ Rice	Oryza sativa L.	३	३	०.०५	०.२०	०.२०	०.५०	नेकब्लाष्ट
२	गहुँ	Wheat	Triticum spp.	३	३	०.०५	०.३०	०.१०	०.५०	कालोपोके
				१५०	१५०	कालोपोके लागेको भएमा				
३	मकै	Maize	Zea mays L.	३००	२००	१	२			
४	कोदो	Finger Millet	Eleusine coracana (L.) Gaertn	५	५	०.१०	०.२०			
५	जौ र उवा	Barley & Naked Barley	Hordeum vulgare Linn.	३	३	०.०५	०.०३	०.१०	०.५०	कालोपोके
				१५०	१५०	कालोपोके लागेको भएमा				
ख	तेलहन बाली									
६	तोरी र सरसु	Mustard & Rape Seed	Brassica spp.	५०	२५	०.१०	०.५०	०.२०	०.२०	स्कलेरोटीनिया
७	रायो	Rape Seed	Brassica spp.	३००	२००	०.१०	०.५०	०.२०	०.५०	अल्टरनेरिया लिफ स्पट
८	बदाम	Groundnut	Arachis hypogaea L.	३	३	०.१०	०.२०			
९	भटमास	Soyabean	Glycine max Merr.	३	३	०.१०	०.५०	०.१०	०.५०	एन्थ्राकनोज

क्र. सं.	बाली			बैज्ञानिक नाम	बीउ बालीको न्युनतम स्तर						निषेधित रोग
	नेपाली नाम	अंग्रेजी नाम	न्युनतम पृथकतादुरी (मिटरमा)		अधिकतम बेजातको बीउ प्रतिशतमा		अधिकतम रोगी बीउ प्रतिशतमा				
			मूल		प्रमाणित	मूल	प्रमाणित	मूल	प्रमाणित		
ग	दलहन										
१०	चना	Chick pea	Cicer arietinum (L.)	१०	५	०.१०	०.२०	०.१०	०.५०		फ्यूजारियम विल्ट
११	मुसुरो	Lentil	Lens culinaris Medic	१०	५	०.१०	०.२०				
१२	मास	Blackgram	Vigna mungo (L.) Hepper	१०	५	०.१०	०.२०				
१३	बोडी	Cowpea	Vigna unguialata (L.) Walp.	१०	५	०.१०	०.२०	०.१०	०.५०		एन्थ्राक्नोज, बीन मोज्याक भाईरस
१४	मुङ्ग	Mung bean	Phaseolus radiatus (L.) Wilczek	१०	५	०.१०	०.२०				
१५	रहर	Pigeonpea /Arhar	Cajanus cajan L.Millsp.	२००	१००	०.१०	०.२०				
घ	रेशा बाली										
१६	जुट	Jute	Corchorus spp.	५०	२५	०.५०	१				
१७	कपास	Cotton	Gossypium spp.	५०	२५	०.१०	०.२०				

ख. तरकारी बाली

बाली			बीउ बालीको न्युनतम स्तर							
क्र. सं.	नेपाली नाम	अंग्रेजी नाम	बैज्ञानिक नाम	न्युनतम पृथकता दुरी (मिटरमा)		अधिकतम बेजातको बोट (प्रतिशतमा)		अधिकतम रोगी बोट (प्रतिशतमा)		निषेधित रोग
				मूल	प्रमाणित	मूल	प्रमाणित	मूल	प्रमाणित	
१	तने बोडी	Asparagus bean	<i>Vigna sesquipedalis</i>	५०	२५	०.१०	०.५०	०.१०	०.२०	बीन कमन मोज्याक भाइरस, एन्थ्राकनोज
२	पालुङ्गो र काँडे पालुङ्गो	Spinach & Beet spinach	<i>Spinacia oleracea & Beta vulgaris var. flavescens</i>	१६००	१०००	०.१०	०.२०			
३	करेला	Bitter gourd	<i>Momordica charantia</i>	१०००	५००	०.१०	०.२०	०.१०	०.२०	मोज्याक भाइरस
४	रायोसाग	Broad leaf mustard	<i>Brassica juncea</i>	१६००	१०००	०.१०	०.५०	०.२०	०.५०	कोषामा लागेको अल्टरेनेरिया

बाली			बीउ बालीको न्युनतम स्तर							
क्र. सं.	नेपाली नाम	अंग्रेजी नाम	बैज्ञानिक नाम	न्युनतम पृथकता दुरी (मिटरमा)		अधिकतम बेजातको बोट (प्रतिशतमा)		अधिकतम रोगी बोट (प्रतिशतमा)		निषेधित रोग
				मूल	प्रमाणित	मूल	प्रमाणित	मूल	प्रमाणित	
५	छ्यू सिमी र झांगेसिमि	Bushbean & Polebean	<i>Phaseolus vulgaris</i>	५०	२५	०.१०	०.५०	०.१०	०.२० ०.५०	बीन कमन मोजाइक भाइरस, एन्थ्राकनोज
६	बन्दा	Cabbage	<i>Brassica oleracea</i> var. <i>capitata</i>	१६००	१०००	०.१०	०.२०	०.१०	०.५०	कोषामा लागेको अल्टरनेरिया लिफ स्पट बल्याक रट
७	भेडे खुर्सानी	Capsicum	<i>Capsicum annum</i>	४००	२००	०.१०	०.२०	०.१०	०.२०	फलमा लागेको ब्याक्टेरियल लिफ स्पट, एन्थ्राकनोज
८	गाजर	Carrot	<i>Daucus carota</i>	१०००	५००	०.१०	०.२०			
९	काउली	Cauliflower	<i>Brassica oleracea</i> var. <i>botrytis</i>	१६००	१०००	०.१०	०.२०	०.१०	०.५०	कोषामा लागेको अल्टरनेरीया

बाली			बीउ बालीको न्युनतम स्तर							
क्र. सं.	नेपाली नाम	अंग्रेजी नाम	बैज्ञानिक नाम	न्युनतम पृथकता दुरी (मिटरमा)		अधिकतम बेजातको बोट (प्रतिशतमा)		अधिकतम रोगी बोट (प्रतिशतमा)		निषेधित रोग
				मूल	प्रमाणित	मूल	प्रमाणित	मूल	प्रमाणित	
१०	खूसानी (पिरो)	Chilli/Hot pepper	Capsicum frutescens	४००	२००	०.१०	०.२०	०.१०	०.२०	ब्याक्टेरियल लिफ स्पट
								०.२०	०.५०	एन्थ्रक्नोज
११	काँक्रो	Cucumber	Cucumis sativus	१०००	५००	०.१०	०.२०	०.१०	०.२०	मोज्याक
१२	भैण्टा	Brinjal/Egg Plant	Solanum melongena	४००	२००	०.१०	०.२०	०.२०	०.५०	फलमा लागेको फोमोप्सीस बलाइट
१३	मेथी	Fenugreek	Trigonella corniculata	१०	५	०.१०	०.२०			
१४	रामतोरिया	Okra	Abelmoschu s esculentum	४००	२००	०.१०	०.२०			
१५	प्याज	Onion	Allium cepa	१०००	५००	०.१०	०.२०	०.२०	०.५०	पर्पल ब्लच
१६	केराउ	Pea	Pisium sativa var arvense	१०	५	०.१०	०.२०	०.१०	०.२०	मोज्याक भाइरस

बाली			बीउ बालीको न्युनतम स्तर							
क्र. सं.	नेपाली नाम	अंग्रेजी नाम	बैज्ञानिक नाम	न्युनतम पृथक्ता दुरी (मिटरमा)		अधिकतम बेजातको बोट (प्रतिशतमा)		अधिकतम रोगी बोट (प्रतिशतमा)		निषेधित रोग
				मूल	प्रमाणित	मूल	प्रमाणित	मूल	प्रमाणित	
१७	मूला	Radish	<i>Raphanus sativus</i>	१६००	१०००	०.१०	०.२०	०.१०	०.५०	कोषामा लागेको अल्टरनेरिया लीफ स्पट
१८	घिरौला	Sponge gourd	<i>Luffa cylindrica</i>	१०००	५००	०.१०	०.२०			ब्याक रट
१९	फर्सी	Summaer squash	<i>Cucurbita pepo</i>	१०००	५००	०.१०	०.२०	०.१०	०.२०	मोजाइक भाइरस
२०	स्वीसचार्ड	Swisschard	<i>Beta vulgaris var. cicla</i>	१०००	५००	०.१०	०.२०			
२१	गोलभेडा	Tomato	<i>Lycopersicon esculatum</i>	५०	२५	०.१०	०.२०	०.२०	०.५०	टोमाटो मोज्याक भाइरस, फलमा लागेको ब्याक्टेरियल लिफ स्पट, अर्ली ब्लाइट

९. जातीय विकास सम्बर्द्धन एवम् मूल बीउ उत्पादन सम्बन्धी सूचना

राष्ट्रिय बीउ विजन समितिको सचिवालयले

मिति २०६२/०८/०४ को गोरखापत्रमा प्रकाशन गरेको सूचनामा आधारित

राष्ट्रिय बीउ विजन नीति २०५६ अनुसार निजी तथा गैर सरकारीस्तरबाट समेत जातीय विकास सम्बर्द्धन एवम् मूल बीउ उत्पादन गराईने व्यवस्थाका लागि राष्ट्रिय बीउ विजन समितिको मिति २०६०/०५/१९ को निर्णय अनुसार तपसिल बमोजिमको पूर्वाधार र शर्तहरू तोकेको व्यहोरा जानकारीका लागि सूचित गरिन्छ।

जातीय विकास तथा सम्बर्द्धन गर्न हुनु पर्ने आवश्यक न्यूनतम पूर्वाधारहरू:

१. अनुसन्धानका लागि अनिवार्य रूपमा आफ्नो वा ठेक्का (लिज) बाट लिईएका आवश्यक जग्गा।
२. कम्तीमा एम.एस्सी. (एजी) स्तरको प्रजनक (ब्रीडर)
३. एम.एस्सी. स्तरको बीउ प्रविधि विज्ञ।
४. बि.एस्सी स्तरको जनशक्ति, बाली अनुसार छुट्टाछुट्टै।
५. अन्य जनशक्ति आवश्यकता अनुसार (Multi-Disciplinary team)।
६. बीउ भण्डार आवश्यकता अनुसार।
७. अन्य आवश्यक उपकरणहरू।

पालना गर्नु पर्ने न्यूनतम शर्तहरू:

१. जातीय विकासको योजना तर्जुमा अनिवार्य रूपमा राष्ट्रिय बीउ विजन समितिमा पेश गर्नु पर्ने।
२. सम्बन्धित निकायहरूबाट आवश्यकता अनुसार दिईने निर्देशन/सुझावहरूको पालना गर्नु पर्ने।

निजी र गैर सरकारी स्तरमा मूल बीउ उत्पादन गर्न हुनु पर्ने न्यूनतम आवश्यक पूर्वाधारहरू:

१. बीउ बृद्धि गर्ने परिमाणको आधारमा व्यक्ति/समूह/संस्था/कम्पनीले आफ्नो वा ठेक्का (लिज) बाट लिईएको आवश्यक जग्गा।
२. कम्तीमा एकजना कृषि स्नातक (बीउ उत्पादन गर्ने प्रविधि तालिम प्राप्त गरेको)।
३. कम्तीमा एकजना बीउ उत्पादन गर्ने प्रविधिको तालिम प्राप्त प्राविधिक (प्रा.स.सरह)।
४. बीउ बाली थन्क्याउने सेड।
५. दाउनी गर्न खलो (Threshing floor)।
६. उचित क्षमताको बीउ भण्डार गर्ने गोदामको व्यवस्था।

७. बीउ प्रशोधन गर्ने उपकरण वा उपयुक्त औजार।
८. बीउ उपचार गर्ने उपकरण।
९. बोरा सिउने यन्त्र/सिलर।
१०. जलांश जांच गर्ने उपकरण।
११. फ्युमीगेशन गर्न फ्युमीगेशन सिट वा अन्य सामग्री आवश्यकता अनुसार।
१२. काठको पिरका (पैलेट) आवश्यकता अनुसार।
१३. आफ्नो कम्पनी वा सूमहको लोगो राखिएको लेबल लगाएको बोरा/प्याकेजिङ्ग सामग्री।

पालना गर्नु पर्ने न्युनतम शर्तहरू:

१. आधिकारीक निकायबाट बीउ प्रमाणित गराउनुपर्ने र अन्य कुराको हकमा निर्देशिका, नियमावली पालना गर्नुपर्ने।
२. मूलबीउ उत्पादन गर्नका लागि सूचित गरिएको जातहरूको मात्र मूल बीउ उत्पादन गर्न पाउने।
३. मूलबीउ उत्पादनका लागि प्रजनन् बीउको माग कम्तीमा तीन वर्ष अगाडि नै गर्नुपर्ने।
४. मूलबीउ उपचारीत हुनु पर्ने।
५. बिक्रि वितरण गर्दा संकेतपत्र (ट्याग) अनिवार्य रूपमा भएको हुनु पर्ने।

१०. मूल/श्रोत बीउ उत्पादन गर्नको लागि अनुमतिपत्रको ढाँचा

मिति:

बिषय: मूल/श्रोत बीउ उत्पादन गर्नको लागि अनुमतिपत्र पाउं ।

श्री प्रमुखज्यू,

बीउ बिजन गुणस्तर नियन्त्रण केन्द्र, हरिहरभवन ।

मलाई/हामीलाई निजी क्षेत्रमा बीउ बिजन उत्पादन तथा व्यवस्थापन निर्देशिका, २०७३ को दफा ५.१ मा उल्लेख भए बमोजिम मूल-श्रोत बीउ उत्पादन गर्ने इच्छा भएकोले सो कार्य गर्न अनुमतिपत्र पाउँ भनी तोकिएको कागजात थान साथ आफुसंग भएको जनशक्ति तथा पूर्वाधारको विवरण सहित यो निवेदन पेश गरेको छु- गरेका छौं ।

निवेदकको विवरण:

१. ब्यक्ति/कम्पनी/संस्था/समूहको नाम:

ठेगाना:

फोन नं.:

इमेल:

२. मूल/श्रोत बीउ उत्पादन गर्ने स्थान:

३. बीउ बिजनको अलावा गर्ने अन्य व्यवसाय (यदि भए):

संलग्न कागजातहरू

१. सरकारी दस्तुर बुझाएको प्रमाण (बैंक भौचर वा नगदी रसिद)

२. आफ्नो वा ठेक्का (लिज) मा लिइएको जग्गाको विवरण

३. अनुसूचि १ मा उल्लेख भए अनुसारको जनशक्ति कार्यरत रहेको विवरण:

क्र.सं.	पद	कर्मचारीको संख्या	शैक्षिक योग्यता	लिएको तालिम	कैफियत
१					
२					
३					
	जम्मा				

४. बीउ भण्डारण गर्न सक्ने क्षमता सम्बन्धी विवरण
५. आफूसंग भएको बीउ उत्पादन तथा प्रशोधनमा प्रयोग हुने उपकरणको विवरण (सूचना अनुसार)
औजार उपकरण हुनु अनिवार्य छ ।

निवेदकको हस्ताक्षर:

निवेदकको नाम:

पद (यदि कम्पनी तथा संघ संस्था भएमा):

नागरिकता नं र जिल्ला:

फोन नं:

मिति:

.....
कार्यालय प्रयोजनका लागि

निवेदन प्राप्त मिति:

निर्णय र निर्णय मिति:

११. लट बनाउने तरिका

बीउको लट

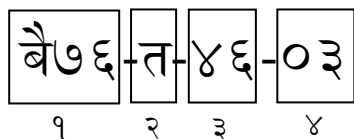
बीउको लट भौतिक रुपमा समान र अरु गुणस्तरमा एकरूपता भएको बीउको परिमाणालाई एक लटमा लिन सकिन्छ र यसलाई संकेतबाट छुट्याउन सकिन्छ ।

लट बनाउदा निम्न कुराहरुमा ध्यान पुर्‍याउनु पर्दछ ।

- एउटै बीउ उत्पादक
- समान जलवायु र समयमा उत्पादन गरेको ।
- बाली, जात र स्तर समान भएको
- समान भौतिक गुण र चिस्यान भएको ।
- बीउको उमारशक्ति ५ प्रतिशत भन्दा फरक नभएको ।

बीउको एउटा लटलाई अन्य लटसंग छुट्याउन विशेष प्रकारको संकेत नम्बर वा लट नम्बर दिनु पर्छ । लट नम्बर राख्ने विधि तल वर्णन गरिएको छ ।

लटको संकेत संख्या राख्ने बिधि

लट नम्बरको चार भाग हुन्छ ।

पहिलो भाग

यस भागले महिना र वर्षको सांकेतिक शब्द र अंकलाई जनाउँछ । उक्त समयमा सम्बन्धित बाली काटिएको भन्ने बुझिन्छ । महिनाको सानो रुप असार बाहेक अरु महिनाको शुरुको एक अक्षर हुन्छ भने असारको “असा” भनी जनाउने छ । वर्षको अन्तिम दूई अंकले वर्ष भनी जनाउने छ । जस्तै ७६ भन्नाले २०७६ भन्ने जनाउँछ । महिनाको सानोरुप निम्न अनुसार हुन्छ ।

महिना	सानो रुप	महिना	सानो रुप
बैशाख	बै	कार्तिक	का
जेष्ठ	जे	मंसिर	मं
असार	असा	पुष	पु
श्रावण	श्रा	माघ	मा
भाद्र	भा	फाल्गुण	फा
असोज	अ	चैत्र	चै

दोश्रो भाग

महिना र वर्ष पछिको अक्षरले उत्पादन भएको जिल्लालाई जनाउनेछ । यस अक्षरमा कुनै जिल्लाको अक्षर लिईएको छ र कुनैको जिल्लाको पूरै नाम नै राखिएको हुनेछ । जुन तपसिल बमोजिम हुनेछ ।

जिल्ला	सानोरूप	जिल्ला	सानोरूप
ताप्लेजुङ्ग	ता	सोलुखुम्बु	सो
इलाम	इ	खोटाङ्ग	खो
संखुवासभा	सं	ओखलढुङ्गा	ओ
तेह्रथुम	ते	उदयपुर	उ
पाँचथर	पां	सप्तरी	सप्त
झापा	झा	सिरहा	सिर
पाल्पा	पा	दोलखा	दो
गुल्मी	गु	रामेछाप	रा
धनकुटा	धन	सिन्धुली	सिन्धूली
भोजपुर	भो	महोत्तरी	महो
सुनसरी	सुन्स	सर्लाही	सर्ला
मोरङ्ग	मो	धनुषा	ध
रसुवा	र	नुवाकोट	नु
सिन्धुपाल्चोक	सि	भक्तपुर	भ
काठमाण्डौँ	काठ	ललितपुर	ललि
बारा	बारा	धादिङ्ग	धा
अर्घाखाँची	अर्घा	पर्सा	पर्सा
कपिलबस्तु	क	नवलपरासी	नव
दाङ्ग	दाङ्ग	रुकुम	रुकु
दैलेख	दै	सल्यान	सल्या
बाँके	बां	सुर्खेत	सुर्खे
मृगु	मृगु	बर्दिया	बर्दि
हुम्ला	हु	कालीकोट	काली
अछाम	अछा	बझाङ्ग	बझा
दार्चुला	दार्चु	बाजुरा	बाजु
गोरखा	गो	डडेलधूरा	ड

तनहुँ	त	मनाङ्ग	मना
बैतडी	बै	लमजुङ्ग	लम
बागलुङ्ग	बाग	कंचनपुर	कं
म्याग्दी	म्या	काभ्रेपलाञ्चोक	काभ्रे
चितवन	चि	मकवानपुर	मक
रुपन्देही	रुप	रोल्पा	रो
प्यूठान	प्यू	जाजरकोट	जा
डोल्पा	डोल्पा	जुम्ला	जु
डोटी	डोटी	कैलाली	कै
रौतहट	रौ	कास्की	कास्की
स्याङ्गजा	स्या	पर्वत	पर्व
मुस्ताङ्ग	मुस्ता		

तेश्रो भाग

तेश्रो भागको अंकले बीउ प्रशोधन र संकेतपत्र लगाएको कारखाना वा स्थानलाई जनाउनेछ जुन निम्न अनुसार हुनेछ।

बीउ प्रशोधन कारखाना नम्बर

सि.नं.	बीउ बिजन प्रशोधन कारखानाको नाम	जिल्ला	कारखाना नं.
१	बीउ बिजन कम्पनी प्रशोधन कारखाना	सुनसरी	१
२	बीउ बिजन कम्पनी प्रशोधन कारखाना	धनुषा	२
३	बीउ बिजन कम्पनी प्रशोधन कारखाना	मकवानपुर	३
४	बीउ बिजन कम्पनी प्रशोधन कारखाना	रुपन्देही	४
५	बीउ बिजन कम्पनी प्रशोधन कारखाना	बाँके	५
६	बीउ बिजन कम्पनी प्रशोधन कारखाना	दाङ्ग	६
७	बीउ बिजन कम्पनी प्रशोधन कारखाना	कैलाली	७
८	क्षेत्रीय कृषि अनुसन्धान केन्द्र	सुनसरी	८
९	क्षेत्रीय कृषि अनुसन्धान केन्द्र	बारा	९
१०	राष्ट्रिय मकै बाली अनुसन्धान केन्द्र	चितवन	१०

सि.नं.	बीउ बिजन प्रशोधन कारखानाको नाम	जिल्ला	कारखाना नं.
११	राष्ट्रिय गहुँ बाली अनुसन्धान केन्द्र	रुपन्देही	११
१२	बाली विज्ञान महाशाखा नार्क	ललितपुर	१२
१३	लुम्बिनी सिड कम्पनी	रुपन्देही	१३
१४	राष्ट्रिय बीउ बिजन कम्पनी	पर्सा	१४
१५	क्षेत्रीय कृषि अनुसन्धान केन्द्र	कास्की	१५
१६	बीउ एगो प्रशोधन कारखाना	चितवन	१६
१७	बीउ प्रशोधन कारखाना	चितवन	१७
१८	राष्ट्रिय धान बाली अनुसन्धान कार्यक्रम	धनुषा	१८
१९	राष्ट्रिय कोशे बाली अनुसन्धान कार्यक्रम	चितवन	१९
२०	साल्ट ट्रेडिड कर्पोरेशन लि.	मकवानपुर	२०
२१	बिज वृद्धि कृषक समूह	चितवन	२१
२२	मल्ल बीज सप्लायर्स	चितवन	२२
२३	सिप्रेड बीउ प्रशोधन कारखाना	ललितपुर	२३
२४	सामुहिक बिजवृद्धि कृषक समूह	रौतहट	२४
२५	मनोज ईन्टरनेशनल	पर्सा	२५
२६	एभरेष्ट सीड कम्पनी	ललितपुर	२६
२७	यूनिक बीउ उद्योग	कैलाली	२७
२८	पहाडी बाली अनुसन्धान कार्यक्रम	दोलखा	२८
२९	कालिका सीड कम्पनी प्रा.लि.	रुपन्देही	२९
३०	उन्नत बिज वृद्धि कृषक समूह	चितवन	३०
३१	पञ्चशक्ति बीउ उद्योग कम्पनी प्रा.लि.	कैलाली	३१
३२	ईन्टरनेशनल एगो सीड कम्पनी प्रा.लि	कपिलवस्तु	३२
३३	सियान सीड सर्भिस सेन्टर	काठमाण्डौ	३३
३४	यूनिभर्सल सीड कम्पनी प्रा.लि.	रुपन्देही	३४

सि.नं.	बीउ बिजन प्रशोधन कारखानाको नाम	जिल्ला	कारखाना नं.
३५	न्यू श्रीराम बिजवृद्धि मल्टीप्रपोज क.प्रा.लि	चितवन	३५
३६	अन्नपूर्णा बीउ उत्पादक कृषि स.सं.लि.	रुपन्देही	३६
३७	क्षेत्रीय बीउ बिजन प्रयोगशाला	कंचनपुर	३७
३८	अपि हिमालय एग्रो एण्ड लाईभस्टक क.प्रा.लि	कैलाली	३८
३९	साईपल बीज वृद्धि कम्पनी प्रा.लि	चितवन	३९
४०	श्री ग्लोबल एग्रोटेक नेपाल प्रा.लि	बाँके	४०
४१	नेपाल एग्रीसिडस् एण्ड इन्पुट्स क.प्रा.लि	चितवन	४१
४२	बिकास सिड कम्पनी प्रा.लि	कपिलवस्तु	४२
४३	मुस्कान सिड कम्पनी प्रा.लि	कपिलवस्तु	४३
४४	कृषि तथा वन विज्ञान विश्वविधालय	चितवन	४४
४५	पवित्र बीउ उद्योग	सुर्खेत	४५
४६	श्री ओमश्री बीजवृद्धि कम्पनी प्रा.लि	चितवन	४६
४७	बीज वृद्धि कृषक सहकारी संस्था लि.	कैलाली	४७

चौथो भाग

यो अङ्कले प्रत्येक बीउ उत्पादकको संकेत जनाउने छ। यदि एउटै कृषकको लट निर्धारित बालीको लट परीमाण भन्दा बढी भएमा सोही संकेत संख्या राख्ने तर संख्याको छेउमा रोमन अंकले लटको संख्या राख्ने जस्तै कूनै बीउ उत्पादकको तीन वटा लट भयो भने पहिलो लटको बीउ उत्पादक संकेतको छेउमा कोष्ट भित्र (I) लेख्ने, दोश्रोको (II) तेश्रोको (III) एवं रितले लेख्दै जाने।

लट संख्याको चारै भागलाई (-) चिन्ह राखी छुट्याउने। उदाहरणका लागि लट संख्या बै७६-त-४६-०३ भयो भने निम्न कुरा जनाउँछ। अन्तमा कृषकको नाम उल्लेख गर्ने। जस्तै:

बै७६ बैशाख महिना २०७६ साल

त तनहुँ जिल्लामा उत्पादन भएको

४६ श्री ओमश्री बीजवृद्धि कम्पनी प्रा.लि चितवनमा प्रशोधन गरी प्याकेजिङ्ग भएको

०२ बीउ उत्पादकको संकेत संख्या

पूनश्च: यदि बीउ प्रशोधन, प्रशोधन कारखानाबाट नभै अन्य तरिकाबाट भएको भएसो बापतको संकेत दिन नपर्ने।

व्यवस्थापकिय प्रतिबद्धता

- बीउ बिजन परीक्षण स्वतन्त्र र तोकिएको मापदण्ड अनुसार संचालन गरी सेवा प्रदान गरिने छ।
- बीउ बिजनको प्रमाणिकरण, विश्लेषण र सिफारिस स्वतन्त्ररूपमा सम्पादन गरिने छ।
- यस प्रयोगशालाका कर्मचारीहरूको सुविधा बीउ परीक्षणको नतिजासँग सह-सम्बन्धमा रहने छैन।
- यस प्रयोगशालाका कर्मचारीहरू कुनै किसिमको आर्थिक तथा सामाजिक दबाबमा पर्ने छैनन्।
- बाह्य व्यक्ति वा निकायहरूको कुनै पनि किसिमको दबाव वा धम्की वा प्रलोभन जस्ता गलत नियत उजागरसँग सम्बन्धित कुनैपनि व्यवहारको यस प्रयोगशालामा सहन गरिने छैन। यस किसिमको व्यवहारप्रति हाम्रो शुन्य सहनशिलता रहनेछ।
- नेपाल सरकारको बीउ बिजनसँग सम्बन्धित कानूनी प्रावधान तथा बीउ बिजन परीक्षण निर्देशिका, २०७४ अनुसार प्रयोगशालामा बीउ बिजन परीक्षण कार्य संचालन गरिनेछ। साथै अन्तराष्ट्रिय बीउ परीक्षण एसोशियसन (International Seed testing Association) का आधिकारिक दस्तावे जहरू स्रोत सामाग्रीको रूपमा प्रयोग गरिने छ।

बीउ बिजन प्रयोगशाला
गण्डकी प्रदेश, पोखरा

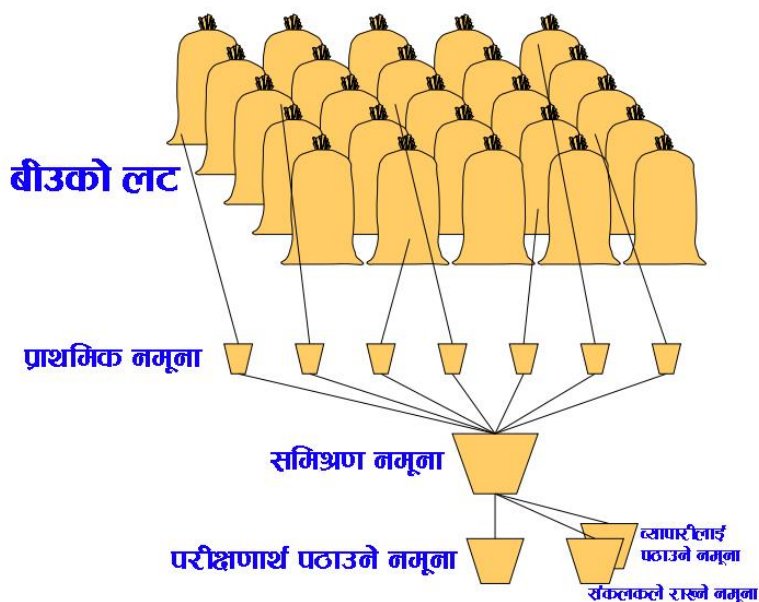
©Allied Market Research

१२. बीउ बिजनको नमूना संकलन

बीउको गुणस्तर पत्ता लगाउन सम्पूर्ण बीउको परिमाणलाई परीक्षण गर्न सकिदैन। परीक्षण बीउको नमूना मात्र परीक्षण गरिन्छ। तसर्थ नमूना लिदाँ सम्पूर्ण बीउको लटलाई प्रतिनिधित्व हुनेगरी होसियारीका साथ लिनपर्दछ। यसरी लिएको नमूना परीक्षण गर्दा बीउको लटमा भएको गुणस्तरको नतिजा दिनु पर्दछ।

नमूनाको किसिमहरु

- क. प्राथमिक नमूना: प्रत्येक लटको बीउलाई विभिन्न भाँडो जस्तै घ्याम्पो, भकारी, बोरा वा खलियान, धन्सार आदि ठाउँमा संचय गरेको हुन्छ। यो विभिन्न भाँडो वा धन्सार आदिको विभिन्न ठाउँ र गहिराईबाट लिएको छुट्टाछुट्टै नमूनाहरूलाई प्राथमिक नमूना भनिन्छ।
- ख. समिश्रित नमूना: प्राथमिक नमूनाहरू यदि एकनासको देखिन्छ भने एकै ठाउँमा मिसाउनु पर्दछ। यसरी एकनाससँग मिसाइएको नमूनालाई नै समिश्रित नमूना भनिन्छ।
- ग. परीक्षणार्थ पठाईने नमूना: समिश्रित नमूनाबाट विधिपूर्वक झिकिएको बीउ परीक्षण गर्न पठाउने नमूनालाई परीक्षणार्थ नमूना भनिन्छ।
- घ. परीक्षण गर्ने नमूना: परीक्षणार्थ पठाईने नमूनाबाट विधिपूर्वक झिकिएको नमूनालाई बीउ परीक्षण गरिने नमूना भन्दछन्। यसै नमूनाबाट प्रत्येक लटको गुणस्तर पत्ता लगाउन बीउ विश्लेषण गरिन्छ।

नमूना लिने साधन

अन्तराष्ट्रिय बीउ परिक्षण संस्थाबाट सिफारिस गरिएको विभिन्न किसिमका नमूना लिने साधनहरू मध्ये हामीले प्रयोग गरिएको साधनहरू निम्नानुसार छन्।

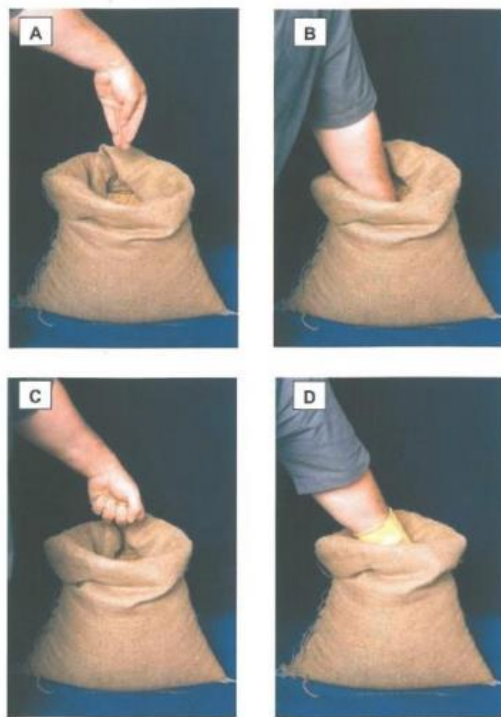
क. **प्रोब र स्लिभ ट्रायर:** यी ट्रायरहरू आवश्यकता अनुसार विभिन्न मोटाई र लम्वाईमा पाईन्छन्। बोराबाट नमूना झिक्न ७५ से.मि. र अरु भकारी धन्सार आदिबाट नमूना झिक्न ३/४ मिटर लामो ट्रायरको प्रयोग गर्नुपर्दछ। यसमा डबल ट्युब हुन्छ। यस्तो ट्युबहरू खण्डित र बिना खण्डित दुबै किसिमको पाईन्छ। यी ट्रायरहरू नमूना लिन प्रयोग गर्दा तेर्सो पारेर घुसानु पर्दछ। चुच्चो घुसार्दा ट्युबका प्वालहरू बन्द हुनु पर्दछ। घुसारे पछि प्वालहरू खोल्नु पर्दछ, ताँकी बीउ भित्र पस्न पाउँछ। एक दुई पल्ट प्वालहरू खोल्ने र बन्द गर्ने गर्नु पर्दछ। अन्तमा बीउ नोक्सान नहुने किसिमले प्वालहरू बन्द गरेर मात्र ट्रायर झिक्नु पर्दछ। यसरी झिकेको प्राथमिक नमूनालाई प्लास्टिक सिट, टारपोलिन, नाङ्गलो आदि भाँडोहरू मध्य कुनै एकमा खन्याउनु पर्दछ।

ख. **नोब ट्रायर:** यो पनि स्लिभ ट्रायर जस्तै विभिन्न मोटाई र लम्वाईमा पाईन्छ तर यसमा एउटै खोक्रो ट्युब मात्र हुन्छ। यस्तोमा छोटो लम्वाई भएको ट्रायरलाई थिफ स्पियर भन्दछन् र यसबाट प्रमाणिकरणको लागि बीउको लटको नमूना लिन हुदैन। यसलाई प्रयोग गर्दा चुच्चोको प्वाल तलपारी झण्डै ३० डिग्रीको कोण बनाई भाँडोको बिच भागमा नपुगुन्जेल बिस्तारै घुसानु पर्दछ। यो बोरामा मात्रै प्रयोग गर्न सकिन्छ। बोराको बिचमा पुगेपछि ट्रायरको प्वालमाथि पर्ने गरी घुसाउनु पर्दछ। यसो गर्नाले प्वालबाट बीउ खोक्रो ट्युबभित्र पसी अर्को टुप्पाबाट भाँडामा झर्दछ।

ग. हातः माथि उल्लेखित ट्रायरहरु नभएमा सफा नगरेको बीउ तथा आपसमा टाँसिने बीउको हकमा हात नै प्रयोग गर्नुपर्दछ। औलाहरुको बीच प्वाल नरहने गरी सोझै हात घुसारु पर्दछ। लक्ष्य गरेको ठाउँमा हात पुर्‍याएपछि औलाहरुको बिच प्वाल नरहने गरी मुठीकसी नमूना झिक्नु पर्दछ। साथै ४० से.मि.भन्दा गहिराईबाट नमूना झिक्दा हातले भ्याउने किसिमले केहि बीउ निकाल्नु पर्दछ र झिक्ने काम सकिएपछि भरी दिनु पर्दछ।

घ. स्वचालित नमूना लिने संयन्त्रः बीउ प्रशोधन गर्ने मेशिनको कुनै ठाउँमा स्वचालित नमूना लिने ब्यवस्था गरेको हुन्छ। यसमा नमूना लिने समय मिलाईएको हुन्छ।

कति पय प्रशोधन गर्ने कारखानामा नमूना झिक्ने संयन्त्र जडान गरिएको हुन्छ। प्रशोधन क्रममा बीउको नमूना लिदाँ बीउ नउछिटिने भाँडोको प्रयोग गर्नुपर्दछ। यसरी नमूना झिक्दा दुई नमूनाको बिच त्यतिकै समयको अन्तर हुनु पर्दछ।

नमूना लिने विधि

१. थुपारेको धन्सार, खलियान आदि बीउको लटबाट लिईने प्राथमिक नमूनाहरुको न्युनतम् संख्या निम्नानुसार लिनुपर्दछ।

प्रत्येक बीउको लटको परिमाण	न्युनतम्/प्राथमिक नमूना संख्या
५०० केजी सम्म	कम्तीमा ५ वटा प्राथमिक नमूना
५०१ देखि ३००० केजी सम्म	प्रत्येक ३०० केजीमा १ वटा तर कम्तीमा ५ वटा
३००१ देखि २०००० केजी सम्म	प्रत्येक ५०० केजीमा १ वटा तर कम्तीमा १० वटा
२०००१ केजी सम्म	प्रत्येक ७०० केजीमा १ वटा तर कम्तीमा ४० वटा

२. बोरा वा अरु भाँडोमा राखेको बीउको लटबाट लिईने प्राथमिक नमूनाहरुको न्युनतम् संख्या निम्नानुसार लिनुपर्दछ।

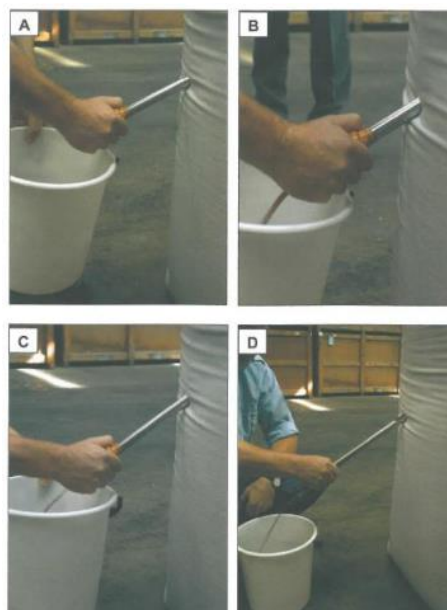
प्रत्येक बीउको लटको परिमाण	न्युनतम् प्राथमिक नमूना संख्या
१ देखि ४ भाँडोमा	३ प्राथमिक नमूना प्रत्येक भाँडोबाट
५ देखि ८ भाँडोमा	२ प्राथमिक नमूना प्रत्येक भाँडोबाट

प्रत्येक बीउको लटको परिमाण	न्युनतम प्राथमिक नमूना संख्या
९ देखि १५ भाँडोमा	१ प्राथमिक नमूना प्रत्येक भाँडोबाट
१६ देखि ३० भाँडोमा	कम्तीमा १५ प्राथमिक नमूनाहरू
३१ देखि ५९ भाँडोमा	कम्तीमा २० प्राथमिक नमूनाहरू
६० वा बढी	कम्तीमा ३० प्राथमिक नमूनाहरू

३. सानो कागजको खाम वा अरु किसिमको सानो पाकेटको हकमा प्रत्येक बीउको लटमा बढीमा १०० के.जी.को एक इकाईको दरले नछानिकन पाकेटहरू नै नमूना लिने विधिको क. अनुसार नमूनाको रूपमा लिनु पर्दछ ।

बीउको लटबाट प्राथमिक नमूनाहरू लिने तरिका

- क. बीउ संचय गरेको कुनै पनि भाँडो वा बोराबाट प्राथमिक नमूना लिदाँ प्रत्येक ठाउँबाट उत्तिकै परिमाणमा बीउ झिक्नुपर्दछ ।
- ख. खलियान, धन्सार, भकारी आदि एकै ठाउँमा थुपारेको बीउबाट नमूना झिक्दा विभिन्न ठाउँ तथा गहिराईबाट वा हात प्रयोग गरी प्राथमिक नमूना झिक्नु पर्दछ ।
- ग. बोरा वा अन्य भाँडोमा संचय गरेको बीउको लटबाट नमूना लिदाँ बोरा वा भाँडो नछानिकन बिना भेदभावले कुनै माथिल्लो बोराबाट कुनै बिचको बोराबाट र कुनै तल्लो वा पिधको बोराबाट ट्रायरको प्रयोगगरी प्राथमिक नमूनाहरू झिक्नुपर्दछ ।
- घ. प्रशोधनको बेला नमूना लिदाँ दुईवटा नमूनाको बिच त्यतिकै समयको अन्तर पारी प्रत्येक प्राथमिक नमूना उत्तिकै परिमाणको लिनु पर्दछ ।
- ड. नमूना लिदा प्राथमिक नमूनालाई राम्रोसँग अध्ययन वा जाँच गर्नुपर्दछ । यदि यसरी लिएको केहि प्राथमिक नमूनाको रंग वा अन्य कुराहरू फरक देखिएमा ती नमूनालाई छुट्टै पोका पारी परीक्षणको लागि बीउ परिक्षण प्रयोगशालामा पठाउनु पर्दछ । यदि परिक्षणबाट गुणस्तरमा फरक भए ती बोराहरू वा भाँडोहरूका बिच सो लटबाट हटाउनु पर्नेछ ।

समिश्रित नमूना तयार पार्ने तरिका

बीउको एउटा लटबाट माथि उल्लेखित तरिकाबाट झिकेको विभिन्न प्राथमिक नमूनाहरू एक नासको देखिन्छ भने एकै ठाउँमा थुपारेर समिश्रित नमूना बनाउनु पर्दछ ।

परीक्षणार्थ पठाईने नमूना तयार पार्ने तरिका

समिश्रित नमूनालाई राम्ररी एकनाससँग मिसाउनु पर्दछ। यो क्रिया मेकानिकल डिभाईडर (बोर्नर वा ग्यामेट डिभाईडर) को प्रयोगबाट गर्न सकिन्छ। यसको अभावमा रैण्डम कप वा स्पुन मेथडबाट पनि नमूना तयार पार्न सकिन्छ। स्पुन मेथड अपनाउदाँ पहिलो दूईवटा भाँडो वा ट्रे लिनु पर्दछ। यस भाँडोहरु वा ट्रेहरुमा एकै किसिमबाट एक छेउबाट अर्को छेउसम्म एकनाससँग बीउ झादैँ जानु पर्दछ। त्यसपछि उक्त बीउको तह माथि पहिले शुरुगरेको छेउको अर्को छेउबाट विपरित दिशामा बीउ एकनाससँग अर्को छेउसम्म झादैँ जानुपर्दछ। अन्तमा एक हातमा चम्चा र अर्को हातमा स्पेच्युलाको मद्दतले यी दूबै भाँडोको विभिन्न ठाउबाट परीक्षणार्थ पठाउन चाहिने जति बीउको परिमाण लिनु पर्दछ। चम्चाको हकमा एकछेउ काटिएको याने बरफ खानेजस्तो चम्चा भएमा बेश हुन्छ। कुनै किसिमको साधनको अभावमा समिश्रित नमूनालाई आधा आधा भागमा बिभाजन गर्ने र मिसाउने तरिकाबाट पनि परीक्षणार्थ पठाईने नमूना तयार गर्न सकिन्छ। यस तरिकामा सर्वप्रथम समिश्रित नमूनालाई दुई भाग, अनि चार भाग, आठ भाग र एवं रितले १६ भागमा बिभाजन गर्नुपर्दछ। अब प्रत्येक एक भागलाई बिराएर जम्मा आठ भागलाई एक ठाउँमा राम्ररी मिसाएर परीक्षणार्थ पठाई दिनुपर्दछ। परीक्षणार्थ पठाईने नमूनाको परिमाण तोकिए बमोजिम पठाउनु पर्दछ। बीउको नमूना साथ पठाईने विवरण अनिवार्यरूपले पठाउनु पर्दछ। परीक्षणार्थ पठाईने नमूना तयारगर्दा त्यस्तै ३ वटा बराबरी परिमाणको नमूना तयार पार्नुपर्दछ। यी ३ वटा मध्ये एक बीउ ब्यापारीलाई, अर्को बीउ परिक्षण प्रयोगशालामा विश्लेषणाको लागि पठाउने र बाँकी एउटा बीउ निरीक्षक वा बीउ नमूना संकलक आफैले राख्नु पर्दछ।

नमूना लिदाँ ध्यान दिनु पर्ने बिशेष कुराहरु

- क. बीउको नमूना बीउ निरीक्षक वा बीउ नमूना संकलक वा बीउको नमूना लिने तरिकाको पुर्ण ज्ञान भएको ब्यक्तिले मात्र लिनु पर्दछ।
- ख. बीउ गोदाममा बीउ निरीक्षक वा बीउ नमूना संकलकको जुनसुकै ठाउँबाट बीउको नमूना लिन सक्ने किसिमको बोराको व्यवस्था गरेको हुनुपर्दछ। यदि यस्तो तरिकाबाट बीउ बोराहरु राखेको छैन भने नमूना लिनु अगाडि व्यवस्थित किसिमले बीउ बोराहरु राख्न लगाएर मात्र नमूना लिनुपर्दछ।
- ग. बीउ निरीक्षक वा बीउ नमूना संकलकले नमूना लिनु अगाडि बीउको लट, प्रत्येक लटको संकेत, बीउको परिमाण अनुसार बोराको संख्याको पुर्व जानकारी राखेर मात्र प्रतिनिधित्व गर्ने नमूना लिनुपर्दछ।
- घ. बीउ निरीक्षकले बीउ स्थलमा नै नमूनाको चिस्यान जाचनु पर्दछ। चिस्यान बढी भएमा तुरुन्त सुकाउने सुझाव दिनुपर्दछ। स्थलमा नै चिस्यान जाचन नमिले वा यन्त्र नभए तुरुन्त नजिकको प्रयोगशालामा प्लाष्टिकको झोलामा बन्द गरी पठाउनु पर्दछ।
- ङ. बोरामा ट्रायर घुसार्दा पर्ने प्वाललाई ट्रायरको चुच्चोले बोराको धागो तल माथि सारी बन्द गरी दिनु पर्दछ। प्लाष्टिक भित्री भएको बोराको हकमा मुख खोलेर नमूना झिक्नुपर्दछ तर मुख नखोलिकन ट्रायर घुसार्दा परेको प्वाललाई कडा टेपले टाल्नु पर्दछ।

बीउ निरीक्षक वा बीउ नमूना संकलकले नमूना लिन जादाँ लिएर जाने सामानहरु

१. प्रोव ट्रायर
२. नमूना लिने कपडाको/प्लाष्टिकको झोलाहरु
३. संमिश्रित नमूना बनाउन चाहिने भाँडो वा प्लाष्टिकको सिट
४. परीक्षणार्थ पठाउने नमूना तयार पार्न चाहिने उपयुक्त उपकरणहरु
५. चिस्यान परिक्षणको लागि नमूना राख्न प्लाष्टिकको झोला
६. सिलबन्दी गर्न आवश्यक सामानहरु
७. संकेतपत्र
८. स्टापलर
९. नमूना विवरणा फारम
१०. लेन्स, पेन्सिल आदि

बीउको नमूना पोका पार्ने, बाध्ने र सिलबन्दी गर्ने तरिका

परीक्षणार्थ पठाईने नमूना तयार हुना साथ निम्न तरिका बमोजिम नमूनाको पोका पार्ने, बाध्ने र सिलबन्दी गर्नु पर्दछ।

- क. बीउ प्रमाणिकरणको लागि परीक्षणार्थ पठाईने नमूनालाई सर्वप्रथम २५० गेज बाक्लो प्लाष्टिक झोलामा राखी मूख सिलर वा बत्तीको सहयोगद्वारा बन्द गरी दिनु पर्दछ जसले गर्दा कतैबाट पनि चिस्यान भित्र पस्न नसकोस्।
- ख. यस प्लाष्टिकका झोलामा राखेको नमूनालाई बाक्लो कपडाको झोला भित्र राखि मुख राम्रोसँग सिलाई दिनुपर्दछ।
- ग. यसरी तयार पारेको पोकोमा सिलाई गरेको मुख्य दुई ठाउँहरूमा आवश्यकता अनुसार धागो छोप्नेगरी लाहा छाँप लगाई सिलबन्दी गर्नु पर्दछ। लाहा छाँपको चिन्ह प्रष्ट देखिने गरी लगाउनु पर्दछ।
- घ. यसरी तयार पारेका पोको (प्याकेट)को एकापट्टि प्राप्त गर्ने कार्यालयको पूरा नाम ठेगाना राख्ने र अर्कोपट्टि पठाउनेको नाम, कार्यालयको नाम ठेगाना लेखि हुलाकद्वारा वा कुनै ब्यक्ति हस्ते यो नमूना बुझाउन सक्नेछ।
- ङ. नमूना बीउ परिक्षण प्रयोगशालामा विश्लेषणको लागि पठाउँदा पत्रपनि साथमा लेखि पठाउनु पर्दछ।

१३. बिभिन्न बालीहरुको नमूनाको तौल

क्र. स.	बाली	अंग्रेजी नाम	बैज्ञानिक नाम	लटको अधिकतम तौल (केजी)	परीक्षणार्थ पठाईने नमूनाको तौल (ग्राम)	कार्य नमूनाको न्यूनतम तौल (ग्राम)
क	खाद्यान्न					
१	धान	Paddy/ Rice	<i>Oryza sativa</i> L.	३००००	७००	७०
२	मकै	Maize	<i>Zea mays</i> L.	४००००	१०००	९००
३	गहुँ	Wheat	<i>Triticum aestivum</i> L.	३००००	१०००	१२०
४	कोदो	Millet	<i>Eleusine coracana</i> (L.) Gaertn.	१००००	६०	६
५	जौ	Barley	<i>Hordeum vulgare</i> L.	२००००	१०००	१२०
६	मिठे फापर	Buckwheat	<i>Fagopyrum esculentum</i> Moench	१००००	६००	६०
७	तिटे फापर	Buckwheat	<i>Fagopyrum tataricum</i>	१००००	६००	६०
ख	दलहन					
१	भटमास	Soybean	<i>Glycine max</i> (L.) Merr.	३००००	१०००	५००
२	मुसुरो	Lentil	<i>Lens culinaris</i> Medik.	३००००	६००	६०
३	चना	Chick Pea	<i>Cicer arietinum</i> L.	२००००	१०००	१०००
४	बोडी	Cowpea	<i>Vigna unguiculata</i> (L.) Walp.	२००००	१०००	४००
५	रहर	Pigeonpea	<i>Cajanus cajan</i> (L.) Millsp.	२००००	१०००	३००
६	मास	Black Gram	<i>Vigna mungo</i> (L.) Hepper	२००००	१०००	७००
७	मुङ्ग	Green Gram	<i>Phaseolus aureus</i>	२००००	१०००	१२०
ग	तेल बाली					
१	बदाम	Groundnut	<i>Arachis hypogaea</i> L.	३००००	१०००	१०००
२	तोरी/सस्युँ/रायो	Mustard and Rape	<i>Brassica</i> spp.	१००००	७०।४०	७।४
३	तील	Sesame seed	<i>Sesamum indicum</i> L.	१००००	७०	७
४	झुसेतील	Niger	<i>Guizotia abyssinica</i>	१००००	१५०	१५
५	कुसुम (स्याफ फलावर)	Safflower seed	<i>Carthamus tinctorius</i> L.	२५०००	९००	९०

क्र. स.	बाली	अंग्रेजी नाम	बैज्ञानिक नाम	लटको अधिकतम तौल (केजी)	परीक्षणार्थ पठाईने नमूनाको तौल (ग्राम)	कार्य नमूनाको न्यूनतम तौल (ग्राम)
६	सूर्यमुखी ^२	Sunflower seed	<i>Helianthus annuus</i> L.	२००००	१०००	२००
७	आलस ^२	Linseed	<i>Linum usitatissimum</i> L.	१००००	१५०	१५
घ	औधोगिक बाली					
१	सूती	Tobacco	<i>Nicotiana tabacum</i> L.	१००००	५	०.५
२	कपास	Cotton	<i>Gossypium</i> spp.	२००००	१०००	३५०
३	जुट	Jute	<i>Corchorus</i> spp.	१००००	१५०	१५
ङ	तरकारी					
१	आलु	Potato	<i>Solanum tuberosum</i> L.	१००००	२५	१०
२	काउली	Cauliflower	<i>Brassica oleracea</i> var. <i>botrytis</i>	१०००	१००	१०
३	बन्दागोवी	Cabbage	<i>Brassica oleracea</i> var. <i>capitata</i>	१००००	१००	१०
४	ग्याँठगोवी	Knol Knol	<i>Brassica oleracea</i> L. var. <i>gangylodes</i>	१००००	१००	१०
५	ब्रोकाउली	Broccoli	<i>Brassica oleracea</i> L.	१००००	१००	१०
६	मूला	Radish	<i>Raphanus sativus</i> L.	१००००	३००	३०
७	सलगम	Turnip	<i>Brassica rapa</i> L.	१००००	७०	७
८	रायोसाग	Broad Leaved Mustard	<i>Brassica juncea</i>	१००००	१६०	१६
९	प्याज	Onion	<i>Allium cepa</i> L.	१००००	८०	८
१०	गोलभेडा	Tomato	<i>Lycopersicon esculentum</i> Mill.	१००००	१५०	१७
११	गाजर	Carrot	<i>Daucus carota</i> L.	१००००	३०	३
१२	तनेबोडी	Asparagus bean	<i>Vigna sesquipedalis</i>	२००००	१०००	४००
१३	घिउसिमी	Hyacinth bean	<i>Dolichos lablab</i>	२००००	१०००	६००
१४	केराउ	Pea	<i>Pisum sativum</i> L. s.l.	२५०००	१०००	९००
१५	खुर्सानी/भेडे खुर्सानी	Chilli/ Hot-pepper	<i>Capsicum</i> spp.	१००००	१५०	१५

क्र. स.	बाली	अंग्रेजी नाम	बैज्ञानिक नाम	लटको अधिकतम तौल (केजी)	परीक्षणार्थ पठाईने नमूनाको तौल (ग्राम)	कार्य नमूनाको न्यूनतम तौल (ग्राम)
१६	भण्टा	Egg Plant	<i>Solanum melongena</i> L.	१००००	१५०	१५
१७	घिरौला	Sponge Gourd	<i>Luffa acutangula</i> (L.) Roxb.	२००००	१०००	४००
१८	काँक्रो	Cucumber	<i>Cucumis sativus</i> L.	१००००	१५०	७०
१९	फर्सी	Pumpkin	<i>Cucurbita pepo</i> L.	२००००	१०००	७००
२०	स्वासफर्सी	Squash	<i>Cucurbita maxima</i>	२००००	१०००	७००
२१	स्वीसचार्ड	Swisschard	<i>Beta vulgaris</i> L. (all varieties)	२००००	५००	५०
२२	तीतेकरेला	Bitter Gourd	<i>Momordica charantia</i>	२००००	१०००	४५०
२३	रामतोरीया	Okra	<i>Abelmoschus esculentus</i> (L.) Moench	२००००	१०००	१४०
२४	पालुङ्गो	Spinach	<i>Spinacia oleracea</i> L.	१००००	२५०	२५
२५	तर्बुजा	Water Melon	<i>Citrullus lanatus</i> (Thunb.) Matsum. & Nakai	२००००	१०००	२५०
२६	लौका	Bottle Gourd	<i>Lagenaria siceraria</i>	२००००	७००	७०
२७	पाटेघिरौला	Ridge Gourd	<i>Luffa acutangula</i>	२००००	१०००	४००
२८	धनियाँ	Coriander	<i>Coriandrum sativum</i>	१००००	५००	५०
२९	चिचिण्डा	Snake Gourd	<i>Trichosanthus anguina</i>	२००००	१०००	२५०
३०	कुरिलो	Asparagus	<i>Asparagus officinalis</i>	२००००	१०००	१००
३१	पार्सले	Parsley	<i>Petroselinum crispum</i>	१००००	४०	४
३२	पाकचोय	Pakchoya		१००००	३०	३
३३	जिरीको साग	Lettuce	<i>Lactuca sativa</i> L.	१००००	३०	३
३४	चुकन्दर	Chukander	<i>Ipomea batatas</i> (L.)	२००००	५००	५०
३५	चाईनिज बन्दा	Chinese Cabbage	<i>B. pekinensis</i> / <i>B. chinensis</i>			
३६	बकुल्ला ^२	Broad Bean	<i>Vicia faba</i> L.	२५०००	१०००	७००
३७	झाँगसिमी ^२	Pole Bean	<i>Phaseolus vulgaris</i> L.	३००००	१०००	७००

क्र. स.	बाली	अंग्रेजी नाम	बैज्ञानिक नाम	लटको अधिकतम तौल (केजी)	परीक्षणार्थ पठाईने नमूनाको तौल (ग्राम)	कार्य नमूनाको न्यूनतम तौल (ग्राम)
च	घाँसे बाली					
१	जै	Oat	<i>Avena sativa</i> L. and <i>A. sterilis</i> L. var <i>culta</i>	२००००	१०००	१२०
२	क्लोभर	Clover	<i>Trifolium repens</i>	१००००	२५	२
३	कोउच घाँस ^२	Couch grass	<i>Agropyron</i> spp.	१००००	६०	६
४	सिलिण्डर घाँस ^२	Slender foxtail/Black grass	<i>Alopecurus pratensis</i> L.	१००००	३०	३
५	बेन्ट घाँस ^२	Bent grass	<i>Agrostis</i> spp.	१००००	१० (२५)	१ (०.२५)
६	अम्रिसो ^२	Brome/Amriso	<i>Bromus</i> spp.	१००००	२००	२०
७	जंगली जै ^२	Wild oat	<i>Avena</i> spp.	३००००	१०००	१२०
८	कास्नी ^२	Kasni	<i>Cichorium intybus</i> L.	१००००	५०	५
९	राई घाँस ^२	Rye grass	<i>Lolium</i> spp.	१००००	६०	६
१०	फर्चा घाँस ^२	Phurcha grass	<i>Elymus</i> spp.	१००००	८०	८
११	बर्सिम	Berseem	<i>Trifolium alexandrinum</i> L.	१००००	६०	६
१२	टियोसिन्टे ^२	Teosinte	<i>Euchlaena maxicana</i>	२००००	१०००	९००
१३	भेच ^२	Vetch	<i>Vicia sativa</i> L.	३००००	१०००	१४०
१४	दिनानाथ घाँस ^२	Dinanath grass	<i>Pennisetum clandestinum</i> Hochst. ex Chiov.	१००००	७०	७
१५	सुडान घाँस ^२	Sudan grass	<i>Sorghum sudanense</i> (Piper) Stapf	१००००	२५०	२५
१६	शाफ्टल ^२	Shaftal	<i>Trifolium resupinatum</i> L.	१००००	२०	२
१७	दुबो ^२	Doob/Dubo	<i>Cynodon dactylon</i> (L.) Pers.	१००००	१०	१
१८	भेलभेट बीन ^२	Velvet bean	<i>Stizolobium</i> spp.	२००००	५००	५०
१९	सेटारिया घाँस ^२	Nandi grass/Pigeon grass/Setaria ghans	<i>Setaria</i> spp.	१००००	९०	९

क्र. स.	बाली	अंग्रेजी नाम	बैज्ञानिक नाम	लटको अधिकतम् तौल (केजी)	परीक्षणार्थ पठाईने नमूनाको तौल (ग्राम)	कार्य नमूनाको न्यूनतम् तौल (ग्राम)
२०	राईस बीन ^२	Rice bean/Red bean	<i>Vigna umbellate</i>	३००००	१०००	७००
२१	लालचरी ^२	Lal chari/Lekali banso	<i>Poa pratensis</i> L.	१००००	५	१
२२	रोड्स घाँस ^२	Rhodos ghans	<i>Chloris gayana</i> Kunth	१००००	१०	१
२३	धामन घाँस ^२	Dhaman grass/Chare ghans/Bird wood grass	<i>Cenchrus setiger</i> Vahl	२००००	१५०	१५
२४	गुवार ^२	Cluster bean/Guar	<i>Cyamopsis tetragonoloba</i> (L.) Taub.	२००००	१०००	१००
२५	बफेल घाँस ^२	Buffel grass	<i>Cenchrus ciliaris</i> L. (fascicles)	१००००	६०	६
२६	एमपी चरी ^२	MP chari	<i>Digitaria</i> spp.	१००००	१२	१.२
२७	स्टाईलो ^२	Stylo	<i>Stylosanthes</i> spp,	१००००	७०	७
२८	ल्याबल्याव बीन ^२	Lab lab bean	<i>Lablab purpureus</i> (L.) Sweet	२००००	१०००	६००
२९	कोक्सफुट ^२	Cock's foot	<i>Dactylis glomerata</i> L.	१००००	३०	३
३०	डेस्मोडियम ^२	Desmodium	<i>Desmodium intortum</i> (Mill.) Urb.	१००००	४०	४
३१	जोहन्सन घाँस ^२	Johnson grass	<i>Sorghum halepense</i> (L.) Pers.	१००००	९०	९
३२	धराफ घाँस ^२	Dharaf grass	<i>Andropogon</i> spp.	१००००	१००	१०
३३	जुनेलो घाँस ^२	Junelo ghans/Jowar	<i>Sorghum bicolor</i> (L.) Moench	३००००	९००	९०
३४	गुइनिया ^२	Gunea grass	<i>Panicum maximum</i>	१००००	२०	२
३५	लुसर्न ^२	Lucern	<i>Medicago sativa</i> L.	१००००	५०	५

क्र. स.	बाली	अंग्रेजी नाम	बैज्ञानिक नाम	लटको अधिकतम् तौल (केजी)	परीक्षणार्थ पठाईने नमूनाको तौल (ग्राम)	कार्य नमूनाको न्यूनतम् तौल (ग्राम)
३६	नेपियर ^१	Napier grass/Elephant grass	<i>Pennisetum</i> spp.	१००००	१५०	१५
३७	मार्भेल घाँस ^१	Marvel grass	<i>Dichanthium aristatum</i> (Poir.) C.E. Hubb.	१००००	३०	३
३८	ईण्डियन क्लोभर ^१	Indian clover	<i>Melilotus</i> spp.	१००००	५०	५
३९	ब्ल्यु पेनिक ^१	Blue panic	<i>Panicum antidotale</i> Retz.	१००००	२०	२
४०	सिकेल ^१	Secale	<i>Secale cereale</i> L.	३००००	१०००	१२०
४१	लुपिन ^१	Lupin	<i>Lupinus albus</i> L.	३००००	१०००	४५०

पूनश्च: ^१ = अन्य स्पेसिज गणनाको लागि कार्य नमूनाको तौल (ग्राम) पनि परीक्षणार्थ पठाईने नमूनाको तौल बराबर हुनेछ ।

^२ = नेपालमा सूचिकृत नभएका बालीहरू

१४. यर्थाथ संकेतपत्रको लागि आवश्यक बीउको न्यूनतम मापदण्ड

SN	English name	Scientific name	Purity %	Germination %
1	Barley	<i>Hordeum vulgare</i>	97.0	85.0
2	Finger Millet	<i>Eleusine coracana</i>	96.0	70.0
3	Maize	<i>Zea mays</i>	97.0	85.0
4	Paddy/Rice	<i>Oryza sativa</i>	97.0	80.0
5	Wheat	<i>Triticum spp.</i>	97.0	80.0
6	Blackgram	<i>Vigna mungo</i>	97.0	70.0
7	Chick pea	<i>Cicer arietinum</i>	97.0	75.0
8	Cowpea	<i>Vigna unguiculata</i>	97.0	70.0
9	Lentil	<i>Lens culinaris</i>	98.0	75.0
10	Mung bean	<i>Phaseolus radiatus</i>	97.0	70.0
11	Pigeon pea /Arhar	<i>Cajanus cajan</i>	97.0	70.0
12	Groundnut	<i>Arachis hypogaea</i>	96.0	70.0
13	Mustard & Rape Seed	<i>Brassica spp.</i>	97.0	75.0
14	Soyabean	<i>Glycine max</i>	97.0	75.0
15	Cotton	<i>Gossypium spp.</i>	96.0	65.0
16	Jute	<i>Corchorus spp.</i>	96.0	75.0
17	Asparagus Bean	<i>Vigna sesquipedalis</i>	97.0	70.0
18	Spinach & Beet spinach	<i>Spinacia oleracea & Beta vulgaris var. flavescent</i>	95.0	65.0
19	Bitter Gourd	<i>Momordica charantia</i>	97.0	65.0
20	Broad leaf mustard	<i>Brassica juncea var. rugosa</i>	97.0	75.0
21	Bushbean & Polebean	<i>Phaseolus vulgaris</i>	97.0	70.0
22	Cabbage	<i>Brassica oleracea var. capitata</i>	97.0	70.0
23	Capsicum/Sweet pepper	<i>Capsicum annum</i>	97.0	65.0
24	Carrot	<i>Daucus carota</i>	94.0	65.0
25	Cauliflower	<i>Brassica oleracea var. botrytis</i>	98.0	70.0
26	Chilli/Hot pepper	<i>Capsicum frutescens</i>	97.0	65.0
27	Cucumber	<i>Cucumis sativus</i>	97.0	65.0
28	Egg Plant	<i>Solanum melongena</i>	97.0	65.0
29	Fenugreek	<i>Trigonella foenumgraecum</i>	97.0	70.0
30	Okra	<i>Abelmoschus esculentum</i>	98.0	70.0
31	Onion	<i>Allium cepa</i>	97.0	65.0
32	Pea	<i>Pisum sativum var. arvense</i>	97.0	70.0
33	Radish	<i>Raphanus sativus</i>	97.0	70.0
34	Spongegourd	<i>Luffa cylindrica</i>	97.0	65.0
35	Summer squash	<i>Cucurbita pepo</i>	97.0	65.0
36	Swisschard	<i>Beta vulgaris var. cicla</i>	96.0	65.0
37	Tomato	<i>Lycopersicon esculentum</i>	97.0	70.0
38	Turnip	<i>Brassica rapa</i>	97.0	70.0
39	Water melon	<i>Citrullus lanatus</i>	97.0	65.0

१५. प्रमाणिकरणको लागि बीउको न्यूनतम मापदण्ड

SN	English name	Pure seed (%)		Inert matter % (max)		Other crop seed (max. in no.)		Weed seed max. (Designated) (no.)		Other distinguish able variety (max. in no.)		Germination (Min.) %		Moisture (max.) %		Moisture max. in vapor proof containers (max.) %	
		F	C	F	C	F	C	F	C	F	C	F	C	F	C	F	C
1	Paddy/Rice	98	98	2	2	10/kg	20/kg	2/kg	5/kg	10/kg	20/kg	80	80	13	13		
2	Wheat	98	98	2	2	10/kg	20/kg	2/kg	5/kg	10/kg	20/kg	85	85	12	12		
3	Maize	98	98	2	2	5/kg	10/kg	0/kg	0/kg	10/kg	20/kg	85	85	12	12		
4	Finger Millet	97	97	3	3	10/kg	20/kg	10/kg	20/kg	-	-	75	75	11	11		
5	Barley & Naked Barley	98	98	2	2	10/kg	20/kg	10/kg	20/kg	10/kg	20/kg	85	85	12	12		
6	Mustard & Rape Seed	97	97	3	3	10/kg	20/kg	5/kg (Total weed seed)	10/kg (Total weed seed)	10/kg	20/kg	85	85	8	8		
7	Groundnut	96	96	4	4	0/kg	0/kg	0/kg	0/kg	-	-	70	70	9	9		
8	Soyabean	98	98	2	2	5/kg	10/kg	5/kg	10/kg	5/kg	10/kg	75	75	9	9		
9	Chick pea	98	98	2	2	5/kg	10/kg	0/kg	0/kg	5/kg	10/kg	75	75	9	9		
10	Lentil	98	98	2	2	5/kg	10/kg	5/kg	10/kg	10/kg	20/kg	75	75	9	9		
11	Blackgram	98	98	2	2	5/kg	5/kg	5/kg	10/kg	10/kg	20/kg	75	75	9	9		
12	Cowpea	98	98	2	2	0/kg	10/kg	0/kg	10/kg	5/kg	10/kg	75	75	9	9		
13	Mung bean	98	98	2	2	0/kg	10/kg	0/kg	10/kg	5/kg	10/kg	75	75	9	9		
14	Pigeonpea /Arhar	98	98	2	2	0/kg	5/kg	0/kg	0/kg	5/kg	10/kg	75	75	9	9		
15	Jute	97	97	3	3	5/kg	10/kg	5/kg	10/kg	5/kg	10/kg	80	80	9	9		
16	Cotton	98	98	2	2	5/kg	10/kg	5/kg	10/kg	-	-	65	65	10	10		
17	Asparagus Bean	98	98	2	2	0/kg	0/kg	0/kg	0/kg	5/kg	5/kg	75	75	10	10	7	7
18	Spinach & Beet Spinach	96	96	4	4	5/kg	5/kg	5/kg	5/kg	-	-	65	65	9	9	7	7
19	BitterGourd	98	98	2	2	0/kg	0/kg	0/kg	0/kg	5/kg	5/kg	65	65	9	9	6	6
20	Broad leaf mustard	98	98	2	2	5/kg	10/kg	5/kg	10/kg	-	-	75	75	9	9	5	5
21	Bushbean & Polebean	98	98	2	2	0/kg	0/kg	0/kg	0/kg	-	-	75	75	10	10	7	7

प्रमाणिकरणको लागि बीउको न्यूनतम मापदण्ड

S N	English name	Pure seed (%)		Inert matter % (max)		Other crop seed (max. in no.)		Weed seed max. (Designated) (no.)		Other distinguishable variety (max. in no.)		Germination (Min.) %		Moisture (max.) %		Moisture max. in vapor proof containers (max.) %	
		F	C	F	C	F	C	F	C	F	C	F	C	F	C	F	C
22	Cabbage	98	98	2	2	0/kg	0/kg	0/kg	0/kg	-	-	75	75	8	8	5	5
23	Capsicum / Sweetpepper	98	98	2	2	5/kg	5/kg	5/kg	5/kg	-	-	65	65	9	9	6	6
24	Carrot	96	96	4	4	5/kg	5/kg	5/kg	5/kg	5/kg	5/kg	65	65	9	9	6	6
25	Cauliflower	98	98	2	2	0/kg	0/kg	0/kg	0/kg	-	-	75	75	8	8	5	5
26	Chilli/Hot pepper	98	98	2	2	5/kg	5/kg	5/kg	5/kg	-	-	65	65	9	9	6	6
27	Cucumber	98	98	2	2	0/kg	0/kg	0/kg	0/kg	-	-	65	65	9	9	6	6
28	Egg Plant	98	98	2	2	0/kg	0/kg	0/kg	0/kg	-	-	70	70	9	9	6	6
29	Fenugreek	98	98	2	2	5/kg	10/kg	2/kg 10/kg (Total weed seed)	5/kg 20/kg (Total weed seed)	5/kg	10/kg	70	70	9	9	5	5
30	Okra	99	99	1	1	0/kg	0/kg	0/kg	0/kg	5/kg	5/kg	70	70	10	10	7	7
31	Onion	98	98	2	2	5/kg	10/kg	5/kg	10/kg	-	-	70	70	9	9	6	6
32	Pea	98	98	2	2	0/kg	0/kg	0/kg	0/kg	5/kg	10/kg	75	75	10	10	7	7
33	Radish	98	98	2	2	5/kg	10/kg	5/kg	10/kg	-	-	75	75	8	8	5	5
34	Spongegourd	98	98	2	2	0/kg	0/kg	0/kg	0/kg	5/kg	5/kg	65	65	9	9	6	6
35	Summer squash	98	98	2	2	0/kg	0/kg	0/kg	0/kg	-	-	65	65	9	9	6	6
36	Swiss chard	97	97	3	3	5/kg	10/kg	5/kg	10/kg	-	-	65	65	9	9	7	7
37	Tomato	98	98	2	2	5/kg	10/kg	0/kg	0/kg	-	-	70	70	9	9	6	6
38	Turnip	98	98	2	2	5/kg	10/kg	5/kg	10/kg	-	-	75	75	9	9	5	5
39	Water melon	98	98	2	2	5/kg	5/kg	5/kg	5/kg	-	-	65	65	9	9	6	6

आइ सोम मंगल बुध बिही शुक्र शनि

टिप्पणी

मिति :

--

This image shows a full page of white paper with horizontal dotted lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page, providing a guide for handwriting practice. There are no margins, text, or other markings on the page.

--	--	--	--	--	--	--

टिप्पणी

मिति :

[illegible]

आइ सोम मंगल बुध बिही शुक्र शनि

टिप्पणी

मिति :

--

This image shows a full page of white paper with horizontal dotted lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page, providing a guide for handwriting practice. There are no margins, text, or other markings on the page.

--	--	--	--	--	--	--

मिति :

--

[illegible]

बीज बिजन प्रमाणिकरण निर्देशिका, २०७४ अनुसार

बीज बिजनमा अनिवार्यरूपमा निम्नानुसारको संकेतपत्र लगाउनु पर्छ

प्रमाणिकरण पद्धती

बीज बिजन प्रयोगशालाले बाली निरीक्षण र बीज नमूना संकलन गरी परीक्षण गर्दा तोकिएको मापदण्ड अनुरूप पाइएमा संकेतपत्र जारी गर्दछ । सम्पूर्ण जिम्मेवारी सरकारी निकायको हुनेछ ।

प्रजनन बीज

डायम नं.: _____ बाली: _____

लट नं.: _____ जात: _____

उत्पादन बर्ष: _____ सिफारिश गरिएको क्षेत्र: _____

बीजको मूलस्तर: _____ बीज परीक्षण मिति: _____

शुद्ध बीज (कमीमा) _____% उमरकोति (कमीमा) _____%

चिस्यान (बढीमा) _____% बीजको तौल: _____

बीज उत्पादन गरेको भए विषादीको नाम र दर: _____

बीज उत्पादन गर्ने वा निस्का लगाउने बस्पाको नाम: _____

प्रजनकको नाम: _____ पैदा: _____

हस्ताक्षर: _____ मिति: _____

बीज उत्पादन गर्ने बस्पाको छाप: _____

सुरक्षित वायु भण्डारण गरेमा यो बीज प्रमाणिकरणको म्याद परिक्षण गरेको मितिबाट ६ महीनसम्म रहनेछ ।
बीजको पुनः परिक्षण गर्दा मुनस्तर उपयुक्त पाइएमा पुनः ६ महीनसम्म म्याद एवं गर्न सकिनेछ ।

यथार्थ संकेतपत्र पद्धती

तोकिएको मापदण्ड अनुसार खडा बीज बाली र बीज परीक्षणको नतिजा भएमा बीज उत्पादक स्वयमले आफूले उत्पादन गरेको बीजको सम्पूर्ण जिम्मेवारी लिदै संकेतपत्र लगाउने गर्दछ ।

मूल बीज

डायम नं.: _____ बाली: _____

लट नं.: _____ जात: _____

उत्पादन बर्ष: _____ सिफारिश गरिएको क्षेत्र: _____

बीजको मूलस्तर: _____ बीज परीक्षण मिति: _____

शुद्ध बीज (कमीमा) _____% उमरकोति (कमीमा) _____%

चिस्यान (बढीमा) _____% अल्प बालीको बीज/केजी (बढीमा) _____%

तौल: _____ पक्षिचानमा आउनुसक्ने बेजानको बीज/केजी (बढीमा) _____%

बीज उत्पादन गरेको भए विषादीको नाम र दर: _____

बीज उत्पादन गर्नेको: _____ बीज प्रमाणिकरण गर्नेको: _____

नाम: _____ दलसलत: _____

ठेगाना: _____ नाम: _____

छाप वा लोको: _____ कार्यालय: _____

मिति: _____

सुरक्षित वायु भण्डारण गरेमा यो बीज प्रमाणिकरणको म्याद परिक्षण गरेको मितिबाट ६ महीनसम्म रहनेछ ।
बीजको पुनः परिक्षण गर्दा मुनस्तर उपयुक्त पाइएमा पुनः ६ महीनसम्म म्याद एवं गर्न सकिनेछ ।

श्रोत बीज

डायम नं.: _____ बाली: _____

लट नं.: _____ जात: _____

उत्पादन बर्ष: _____ सिफारिश गरिएको क्षेत्र: _____

बीजको मूलस्तर: _____ बीज परीक्षण मिति: _____

शुद्ध बीज (कमीमा) _____% उमरकोति (कमीमा) _____%

चिस्यान (बढीमा) _____% अल्प बालीको बीज/केजी (बढीमा) _____%

तौल: _____ पक्षिचानमा आउनुसक्ने बेजानको बीज/केजी (बढीमा) _____%

बीज उत्पादन गरेको भए विषादीको नाम र दर: _____

बीज उत्पादन गर्ने वा निस्का लगाउने बस्पाको: _____ बीज प्राविधिकको: _____

नाम: _____ दलसलत: _____

ठेगाना: _____ नाम: _____

छाप वा लोको: _____ मिति: _____

सुरक्षित वायु भण्डारण गरेमा यो बीज प्रमाणिकरणको म्याद परिक्षण गरेको मितिबाट ६ महीनसम्म रहनेछ ।
बीजको पुनः परिक्षण गर्दा मुनस्तर उपयुक्त पाइएमा पुनः ६ महीनसम्म म्याद एवं गर्न सकिनेछ ।

प्रमाणित बीज

डायम नं.: _____ बाली: _____

लट नं.: _____ जात: _____

उत्पादन बर्ष: _____ सिफारिश गरिएको क्षेत्र: _____

बीजको मूलस्तर: _____ बीज परीक्षण मिति: _____

शुद्ध बीज (कमीमा) _____% उमरकोति (कमीमा) _____%

चिस्यान (बढीमा) _____% अल्प बालीको बीज/केजी (बढीमा) _____%

तौल: _____ पक्षिचानमा आउनुसक्ने बेजानको बीज/केजी (बढीमा) _____%

बीज उत्पादन गरेको भए विषादीको नाम र दर: _____

बीज उत्पादन गर्नेको: _____ बीज प्रमाणिकरण गर्नेको: _____

नाम: _____ दलसलत: _____

ठेगाना: _____ नाम: _____

छाप वा लोको: _____ कार्यालय: _____

मिति: _____

सुरक्षित वायु भण्डारण गरेमा यो बीज प्रमाणिकरणको म्याद परिक्षण गरेको मितिबाट ६ महीनसम्म रहनेछ ।
बीजको पुनः परिक्षण गर्दा मुनस्तर उपयुक्त पाइएमा पुनः ६ महीनसम्म म्याद एवं गर्न सकिनेछ ।

लेवल बीज

डायम नं.: _____ बाली: _____

लट नं.: _____ जात: _____

उत्पादन बर्ष: _____ सिफारिश गरिएको क्षेत्र: _____

बीजको मूलस्तर: _____ बीज परीक्षण मिति: _____

शुद्ध बीज (कमीमा) _____% उमरकोति (कमीमा) _____%

चिस्यान (बढीमा) _____% अल्प बालीको बीज/केजी (बढीमा) _____%

तौल: _____ पक्षिचानमा आउनुसक्ने बेजानको बीज/केजी (बढीमा) _____%

बीज उत्पादन गरेको भए विषादीको नाम र दर: _____

बीज उत्पादन गर्ने वा निस्का लगाउने बस्पाको: _____ बीज प्राविधिकको: _____

नाम: _____ दलसलत: _____

ठेगाना: _____ नाम: _____

छाप वा लोको: _____ मिति: _____

सुरक्षित वायु भण्डारण गरेमा यो बीज प्रमाणिकरणको म्याद परिक्षण गरेको मितिबाट ६ महीनसम्म रहनेछ ।
बीजको पुनः परिक्षण गर्दा मुनस्तर उपयुक्त पाइएमा पुनः ६ महीनसम्म म्याद एवं गर्न सकिनेछ ।

उन्नत बीज

डायम नं.: _____ बाली: _____

लट नं.: _____ जात: _____

उत्पादन बर्ष: _____ सिफारिश गरिएको क्षेत्र: _____

बीजको मूलस्तर: _____ बीज परीक्षण मिति: _____

शुद्ध बीज (कमीमा) _____% उमरकोति (कमीमा) _____%

चिस्यान (बढीमा) _____% बीजको तौल: _____

बीज उत्पादन गरेको भए विषादीको नाम र दर: _____

बीज उत्पादन गर्ने वा निस्का लगाउने बस्पाको: _____ बीज प्राविधिकको: _____

नाम: _____ दलसलत: _____

ठेगाना: _____ नाम: _____

छाप वा लोको: _____ मिति: _____

सुरक्षित वायु भण्डारण गरेमा यो बीज प्रमाणिकरणको म्याद परिक्षण गरेको मितिबाट ६ महीनसम्म रहनेछ ।
बीजको पुनः परिक्षण गर्दा मुनस्तर उपयुक्त पाइएमा पुनः ६ महीनसम्म म्याद एवं गर्न सकिनेछ ।

थप जानकारीको लागि

प्रदेश सरकार
गृह विभाग, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय
कृषि विकास निर्देशनालया

बीज बिजन प्रयोगशाला

गण्डकी प्रदेश, पोखरा

फोन नं : ०६१-८६८५०५, ८६८०८७

seedlabgandaki.gov.np

Facebook/Twitter : बीज बिजन प्रयोगशाला गण्डकी

प्रयोगशाला कक्षमा बीउ परीक्षण

प्रयोगशाला सम्बन्धि मा. मन्त्रीज्यू लगायत प्रादेशिक कार्यालय एवम् सरोकावालाहरूलाई जानकारी

प्रयोगशाला स्थापना पूर्व लुम्बेको प्रयोगशालामा बीउ परीक्षण कार्य

बीउ बाली खेत निरीक्षण

बीउ बिजन सम्बन्धि तालिम कार्यक्रम

लालिमा कृषि सहकारी संस्था लि., नवलपुढारा संचालित बीउ प्रशोधन केन्द्र

मकै बालीको मूल बीउमा संकेतपत्र जारी

प्रदेश सरकार
भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय
कृषि बिकास निर्देशनालय
बीउ बिजन प्रयोगशाला
गण्डकी प्रदेश, पोखरा
फोन नं : ०६१-८६८१०१, ८६८०८७